

**Fonds voor beeldende kunsten,
vormgeving en bouwkunst**

Jaarverslag 2004

Inhoudsopgave

Voorwoord 02

**1 Fondsbestuur en Fonds-
bureau**

1.1 Fondsbestuur 03

1.2 Fondsbureau 04

2 Basissubsidies

2.1 Verslag 05

2.2 Overzicht aanvragen en
toekenningen 06

2.3 Toekenningen
basissubsidies 10

2.4 Samenstelling Commissie
Basissubsidies 15

3 Stimuleringsubsidies

3.1 Verslag 16

3.2 Overzicht aanvragen en
toekenningen 21

3.3 Toekenningen stimulerings-
subsidies 25

3.4 Samenstelling Commissie
Stimuleringsubsidies 56

4 Bemiddelaarssubsidies

4.1 Verslag 58

4.2 Toekenningen bemidde-
laarssubsidies 59

4.3 Samenstelling Commissie
Bemiddelaarssubsidies 65

**5 Activiteiten in het Buiten-
land**

5.1 Buitenland ateliers 65

5.2 Verslagen en samenstelling
adviescommissies 67

5.2.1 Künstlerhaus Bethanien,
Berlijn 67

5.2.2 Projectsubsidies Berlijn 67

5.2.3 Platform Garanti, Istanbul 68

5.2.4 Delfina, Londen 69

5.2.5 P.S.1, New York 69

5.2.6 ISCP, New York 70

5.2.7 Banff, Centre for the Arts 71

5.2.8 IASPIS, Stockholm 71

5.2.9 Atelier Holsboer, Parijs 72

5.3 Studiereis Midden- en
Oost-Europa en natraject 73

6 Innovatiecommissie 75

**7 Oeuvreprijzen en Prijs
voor de Kunstcritiek 77**

- 8 Bezwaar- en beroeps-procedures 79**
- 9 Publieksgerichte activiteiten 82**
  - 9.1 Tentoonstellingen 83
  - 9.2 Groepsportretten 85
  - 9.3 Debat 'Luie Schilders?' 85
  - 9.4 Nieuwsbrief 86
  - 9.5 Website 87
- 10 Jaarrekening 88**

Voorwoord

Het jaar 2004 is in een aantal opzichten bepalend geweest voor de toekomst van het Fonds BKVB. Allereerst heeft de Raad voor Cultuur positief geadviseerd over het nieuwe beleidsplan voor de cultuurnotaperiode 2005-2008. Dit advies stelt het Fonds BKVB in staat zijn beleidsvoornemens voor de komende cultuurnotaperiode naar de geest uit te voeren. De in een later stadium opgelegde bezuiniging door de staatssecretaris beperkt die uitvoering echter in financiële zin.

Het belang dat het Fonds BKVB aan zijn buitenland atelierbeleid toekent en dat bovendien een

speerpunt in zijn beleid voor de komende cultuurnotaperiode zal zijn, werd in 2004 door de innovatiecommissie met 2 initiatieven onderstreept. Voor critici en beschouwers werd een fellowship aan de Columbia University in New York gecreëerd en de oude artistieke banden met Rome werden geactualiseerd in een residency voor beeldend kunstenaars in het Nederlands Instituut aldaar. Een voortdurend punt van aandacht was de begroting. In 2002 heeft het Fonds BKVB, in het kader van de gevolgen van de zgn. liquiditeitsoperatie, een garantieverklaring van het ministerie van OCW gekregen voor de aangegeven verplichtingen tot een bedrag van 5,1 miljoen euro (exclusief de gevolgen van de stelselwijziging). Het was zaak hier niet al te significant van af te wijken. Een gedynamiseerde begroting, gebaseerd op geprognostiseerde verschillende hoeveelheden aanvragen en toekenningen per jaar, hield het Fonds BKVB op koers. De afrekening over de gehele cultuurplanperiode 2001-2004 kan plaatsvinden binnen de gemaakte afspraken. Het negatieve vermogen is daarmee lager dan verwacht. De studiereis Fonds BKVB naar Midden- en Oost-Europa was op

1.1 Fondsbestuur

velerlei niveaus een groot succes. De reis zelf beantwoordde in inhoudelijk opzicht meer dan aan de verwachting; de concrete resultaten van de reis, het boek 'Idealen in Beton' en de samenwerking met het NAI aan de tentoonstelling 'Collage Europa' en het gelijknamige symposium, konden zich daarnaast verheugen op een brede aandacht van zowel het grotere publiek als de vakwereld. Ook kreeg de reis een onverwacht vervolg in talloze contacten en initiatieven tot samenwerking tussen de verschillende landen en steden.

Ook in andere zin heeft het Fonds BKVB in 2004 meerdere malen van zich doen horen. In samenwerking met het Nederlands Foto Instituut te Rotterdam organiseerde het Fonds BKVB het debat 'Luie Schilders?'. Dit debat, in de Balie te Amsterdam (februari), had tot inzet de eigenheid van de fotografie te benoemen in plaats van haar als een afgeleide van de beeldende kunst te beschouwen. De traditionele Uitgelicht tentoonstelling, een selectie uit de startstipendia beeldende kunst, vond dit jaar plaats in het kader van De Kunstvlaai op het terrein van de Westergasfabriek in Amsterdam. Duizenden bezoekers wisten hun weg naar de jonge kunst te vinden. In december

reikte het Fonds BKVB de Oeuvreprijzen en de nieuwe Prijs voor de kunstkritiek uit. Ook hiervoor was de belangstelling groot. In het publieke debat heeft het Fonds BKVB meermaals gewezen op het veranderende maatschappelijke en politieke klimaat waarbinnen generieke subsidies minder vanzelfsprekend lijken te worden. Het Fonds BKVB wil de komende cultuurplanperiode zich hier in beleidsmatige zin toe verhouden. Voor de illustraties in dit jaarverslag is geput uit tekeningen van beeldend kunstenaars, vormgevers en architecten die in 2004 een subsidie ontvingen.

Lex ter Braak
directeur Fonds BKVB

1. Fondsbestuur en Fondsbureau

1.1 Fondsbestuur

In 2004 heeft het Fondsbestuur 2 keer gezamenlijk vergaderd en daarnaast over urgente onderwerpen overleg gehad met de directie van het Fonds BKVB.

De belangrijkste punten van aandacht waren het nieuwe beleidsplan en de intensivering

van bepaalde onderdelen zoals het buitenland atelierbeleid, de herziene begroting voor de cultuurplanperiode 2005-2008 en de exploitatierekening 2001-2005 in het licht van de afspraken met het ministerie OCW.

In 2004 trad de nieuwe voorzitter Guusje ter Horst, burgemeester van Nijmegen aan. Zij volgde Jos Werner op die in 2003 aftrad omdat zijn termijn verstreken was. Ook René Coelho, kunstenaar en oud directeur van Montevideo in Amsterdam nam in 2004 zitting in het bestuur. Hij volgde Albert van der Weide op, die om persoonlijke redenen uit het bestuur getreden is.

Samenstelling Fondsbestuur

Guusje ter Horst
voorzitter

Jan Zegering Hadders
penningmeester

Jos Houweling
secretaris

René Coelho
bestuurslid beeldende kunst

Jan Konings
bestuurslid vormgeving

vacature bestuurslid bouwkunst

1.2 Fondsbureau

Eind 2004 telde het Fondsbureau 23 medewerkers, samen goed voor 19,7 fte.

Eén medewerker, Marie-Jozé van Drie, verruilde het Fonds BKVB voor een andere werkkring.

Personceelsformatie Fondsbureau (peildatum 31-12-2004)

Lex ter Braak - directeur

Christine Lindo
adjunct directeur / juridische zaken

Joz Rogier
directiesecretaresse (85%)

Clemens Kahmann
hoofd financiën

Marcel Loeffen
medewerker financiën (85%)

Roos Stoop
medewerker financiën (85%)

Mirjam Beerman
hoofd voorlichting en pr / secretaris
Commissie Oeuvreprijzen (95%)

Eveline Mulckhuysse
medewerker voorlichting en pr
(53%)

Bonnie Dumanaw
coördinator basissubsidies (74%)

Mayke Jongma
coördinator stimuleringsubsidies
beeldende kunst / coördinator
buitenland ateliers (95%)

Anne Hoogewoning
coördinator stimuleringsubsidies
vormgeving en bouwkunst (90%)

Sandra Nicolai
secretaris basissubsidies / mede-
werker bezwaarprocedures (85%)

Douke IJsselstein
secretaris basissubsidies (63%)

Henk Strijbos
secretaris stimuleringsubsidies
beeldende kunst en vormgeving
(95%)

Steven van Teeseling
secretaris stimuleringsubsidies
beeldende kunst / bemiddelaars-
subsidie / coördinator Innovatie-
commissie (85%)

Tejo van der Wel
secretaris stimuleringsubsidies
beeldende kunst en vormgeving
(85%)

Ellen de Rijk
medewerker administratie (85%)

Ingrid Mokiem
medewerker administratie

Liesbeth Enzer
medewerker administratie

Geert Fincken
systeembeheerder

Corrie Hessels
interne en huishoudelijke dienst
(51%)

Koos Volkers
interne en huishoudelijke dienst

Mohamed Azzouz
huishoudelijke dienst (39%)

2 Basissubsidies

2.1 Verslag

De basissubsidies bestaan uit 2 subsidievormen: basisstipendia en productiesubsidies.

Een basisstipendium is samengesteld uit een vast bedrag als bijdrage in de kosten van levensonderhoud en een variabel bedrag als bijdrage in de beroepskosten. Een productiesubsidie stelt een beeldend kunstenaar of vrije vormgever in staat zijn werk op basisniveau voort te zetten zonder bijdrage in de kosten van levensonderhoud. Ook deze subsidie varieert in hoogte.

Halverwege 2001 werd de gewijzigde Regeling Basissubsidies ingevoerd. Deze wijziging hield o.a. in dat aanvragers na hun tweede basisstipendium in aanmerking

konden komen voor een derde basisstipendium. Deze verruiming hield verband met de afschaffing van de werkbeurzen oude stijl bij de stimuleringssubsidies. Ook konden veel kunstenaars die al een tijdlang geen gebruik meer konden maken van de Regeling Basissubsidies, nu wel weer in aanmerking komen voor deze subsidie. Het Fonds BKVB berekende dat deze ontwikkelingen zouden leiden tot een grote(re) toestroom van aanvragen in 2001 en 2002. Verder werd verwacht dat deze toestroom tijdelijk was en weer zou afnemen in 2003 en 2004. Deze prognose is uitgekomen. Zo zijn er in 2004 inderdaad minder adviezen uitgebracht dan in de voorgaande jaren. Er kwamen 677 aanvragen binnen. Dat is 83 aanvragen minder ten opzichte van 2003 toen er 760 adviezen zijn uitgebracht. Er werd door de 3 werkgroepen in totaal 54 keer vergaderd, 3 vergaderingen minder dan in 2003.

2.2 Overzicht aanvragen en toekenningen

Beoordeling aanvragen

Het oordeel van de werkgroepen is consistent. Het honoreringspercentage van het aantal eerste

toekenningen is niet substantieel gewijzigd ten opzichte van 2003. Van de 268 positieve adviezen betrof het 127 eerste toekenningen. Het honoreringspercentage was 47%, dat is 3% lager dan in 2003. Bij een volgende toekenning bekijken de werkgroepen naast de kwaliteit van het werk en de beroepspraktijk ook wat de aanvrager met het vorige basisstipendium heeft gedaan. Bij 53% van de positieve aanvragen ging het in 2004 om een tweede of derde toekenning. In 2003 was dat 56%.

Beroepskosten

Het basisstipendium kent naast een vast bedrag als bijdrage in de kosten van levensonderhoud een variabel bedrag (in 3 categorieën: € 6.500, € 8.500 en € 10.500) als bijdrage in de beroepskosten. Van de 258 positieve basisstipendia zat 81 % van de aanvragers in de hoogste categorie. Dit percentage is vergelijkbaar met wat in 2003 ook al was geconstateerd. De uiteindelijke hoogte van het basisstipendium wordt achteraf vastgesteld. Dit gebeurt aan de hand van het gemiddelde van de feitelijk gemaakte beroepskosten in het jaar van de toekenning en het daaropvolgend jaar.

Figuur 1

Aanvragen 2004

positief advies basisstipendia	256
positief advies productiesubsidies	10
negatief advies basisstipendia	353
negatief advies productiesubsidies	30
subtotaal	649

herbeoordelingen/hertoetsingen

positief advies na herbeoordeling	2
negatief advies na herbeoordeling	19
positief advies na acht jaar toets	2
subtotaal	23

formele afwijzingen 5

totaal 677

positieve adviezen

basisstipendia 1e toekenning	117
basisstipendia 2e toekenning	66
basisstipendia 3e toekenning	75

subtotaal 258

productiesubsidies 1e toekenning 10

totaal 268

Figuur 2

Beoordeling aanvragen

	2004	%	2003	%	2002	%	2001	%
positief advies	268*	41	401	54	551	74	425	64
negatief advies	383	58	340	46	198	26	236	35
formele afwijzingen	5	1	-	-	-	-	6	1
totaal	656**	100	741	100	749	100	667	100

* inclusief de positieve herbeoordelingen

** de negatieve hertoetsingen en herbeoordelingen zijn buiten beschouwing gelaten

Figuur 3

	2004	%	2003	%	2002	%	2001	%
1e toekenning basisstipendia	117	44	167	42	182	33	149	35
1e toekenning projectsubsidies	10	3	8	2	20	4	3	1
2e toekenning	66	25	104	26	150	27	137	32
3e toekenning	75	28	122	30	199	36	136	32
totaal	268	100	401	100	551	100	425	100

Stand van zaken toekenningen op 31 december 2004

Op 31 december 2004 maakten 1.626 kunstenaars gebruik van de Regeling Basissubsidies. In 2003 waren dat 1.553 kunstenaars.

Van de kunstenaars die op deze datum gebruik maakten van de regeling gaat het bij 622 kunstenaars om een eerste basisstipendium, bij 433 om een tweede, bij 534 om een derde basisstipendium en bij 37 kunstenaars om een productiesubsidie.

Verstrekkings

Het basisstipendium en de productiesubsidie werken volgens een rekening-courantsysteem waarbij de aanvrager zelf bepaalt wanneer hij een bedrag van zijn basissubsidie opvraagt en hoe groot dat bedrag is. In het jaar 2004 zijn er 3.999 betalingsverzoeken uitbetaald. Het totaal bedrag was € 11.837.171,53.

In 2004 zijn 6 betalingsverzoeken ad. € 12.925,- binnengekomen die in 2005 werden uitbetaald.

De meeste kunstenaars doen langer met hun basisstipendium dan de minimale periode van 24 maanden. In figuur 5 wordt voor de 2.781 basissubsidies die op 31 december 2004 volledig waren opgebruikt de lengte aangeven

van de periode tussen de datum van ingang en de laatste uitbetaling. Figuur 5 laat tevens zien dat de meeste kunstenaars langer met hun basisstipendium doen dan de minimale periode van 2 jaar.

Beroepsmatigheidstoets

Als een kunstenaar 4 jaar na toekenning van een basissubsidie nog beschikt over een restantbedrag moet volgens de Regeling Basissubsidies worden getoetst of hij nog werkzaam is als beeldend kunstenaar of vrije vormgever. In 2004 is deze formele toets verstuurd naar 61 kunstenaars; 56 van hen retourneerden de beroepsmatigheidstoets waarbij zij een aantal vragen over de beroepspraktijk moeten beantwoorden. Hun artistiek functioneren is naar aanleiding van de ingevulde vragenlijst voldoende bevonden. Er waren 3 kunstenaars die niet op de toets hebben gereageerd, met als gevolg dat hun recht op het nog resterende bedrag van het basisstipendium verliep en de rekening-courant werd afgesloten. Tenslotte zagen 2 kunstenaars af van hun basisstipendium in verband met verhuizing naar het buitenland of een beroepspraktijk die niet langer door een basisstipendium ondersteund hoeft te worden.

Integrale herbeoordeling na 8 jaar

Indien een kunstenaar 8 jaar na toekenning nog steeds aanspraak wil maken op het restantbedrag van het basisstipendium, wordt hij integraal door de werkgroep beoordeeld voordat er verdere verstrekkingen kunnen plaatsvinden. Dit betekent dat hij opnieuw een aanvraag moet indienen. Wanneer is voldaan aan de formele voorwaarden, wordt het artistiek functioneren opnieuw beoordeeld. In 2004 ontvingen 8 kunstenaars een verzoek voor een hernieuwde toetsing. Bij 3 van hen is het artistiek functioneren voldoende bevonden. Bij 1 kunstenaar lag het inkomen in het jaar van hertoetsing boven de inkomensgrens van € 17.016,16. Er waren 4 kunstenaars die niet reageerden, waardoor hun restantbedrag van het basisstipendium is vervallen.

Beleidsvergadering

De beleidsadviescommissie van de basissubsidies kwam in het afgelopen jaar eenmaal bijeen om het beleidsplan 2005-2008 te bespreken. In deze periode wordt het budget van het Fonds BKVB gekort. Hoewel de bezuinigingen ook gevolgen hebben voor de basissubsidies, is de beleidsadviescommissie van mening dat deze

gevolgen te overzien zijn.

In de komende periode verdwijnt de variabele component productiesubsidies. Een basisstipendium is dan vastgesteld op € 32.000 en een productiesubsidie op € 10.000. Verder wordt verwacht dat het verdwijnen van de investeringsubsidies bij de stimuleringsubsidies tot gevolg zal hebben dat kunstenaars die een investering willen doen, een aanvraag voor een productiesubsidie indienen. De beleidsadviescommissie ondersteunt de aanpassingen die in het beleidsplan worden voorgesteld en constateert dat het beleid voor de basissubsidies in deze komende kunstenplanperiode voortgezet kan worden.

2.3 Toekenningen basissubsidies**Basisstipendium**

Mohamed Abdulla, Amsterdam
 Ulrike van Ark, Hengelo
 Maddy Arkesteyn, Oisterwijk
 Linda Arts, Tilburg
 Marjolijn van den Assem, Rotterdam
 Gijs Assmann, Amsterdam
 Hadleigh Averill, Amsterdam
 Rachel Bacon, Den Haag
 Lise Haller Baggesen, Amsterdam

Figuur 4

Component beroepskosten bij positieve adviezen basisstipendium 2004

€ 6.500	13	5 %
€ 8.500	37	14 %
€ 10.000	208	81 %

Component beroepskosten bij positieve adviezen productiesubsidie

€ 6.500	-	-
€ 8.500	5	50%
€ 10.000	5	50%

Figuur 5

Gebruiksduur van een basisstipendium

Duur subsidie in jaren	aanvragers
0 tot 2 jaar	666
2 tot 3 jaar	1181
3 tot 4 jaar	477
4 tot 5 jaar	283
5 tot 6 jaar	91
6 tot 7 jaar	50
7 tot 8 jaar	28
8 tot 9 jaar	2
9 tot 10 jaar	2
10 tot 11 jaar	1

Delphine Bedel, Amsterdam	Pieter Dobbelsteen, Breda
Elena Beelaerts, Amsterdam	Jacomijn van der Donk, Amsterdam
Justin Bennett, Den Haag	Engelien van den Dool, Den Haag
Otto Berchem, Amsterdam	Freek Drent, Rotterdam
Michael Berkhemer, Amsterdam	Yvonne Dröge-Wendel, Amsterdam
Madeleine Berkhemer, Rotterdam	Ada Duker, Groningen
Maura Biava, Amsterdam	Marco van Duyvendijk, Bunnik
Nico Bick, Amsterdam	Cocky Eek, Amsterdam
Waldo Bien, Amsterdam	Otto Egberts, Rotterdam
Jac Bisschops, Amsterdam	Thomas Elshuis, Amsterdam
Sylvia Blickman, Velsbroek	William Engelen, Rotterdam
Michel Boekhoudt, Arnhem	Rienke Enghardt, Den Haag
Fleur Boonman, Eindhoven	Cilia Erens, Amsterdam
Marjoleine Boonstra, Amsterdam	Noelle von Eugen, Amsterdam
Melanie Bosboom, Utrecht	Jacqueline Floor, Amsterdam
Manon Bovenkerk, Rotterdam	Louise Ford, Amsterdam
Fons Brasser, Haarlem	Dan Geesin, Amsterdam
Frank de Bruijn, Rotterdam	Paul Glazier, Amsterdam
Matthijs de Bruijne, Amsterdam	Florian Göttke, Amsterdam
Lonnie van Brummelen, Amsterdam	Jasper van der Graaf, Apeldoorn
Tilly Buij, Leeuwarden	Mitsy Groenendijk, Amsterdam
Kathe Burkhart, Amsterdam	Gerrit Groenewoud, Leeuwarden
Barry Camps, Neer	Jan van Grunsven, Amsterdam
Simon Carlier, Rotterdam	Harm Hajonides van der Meulen, Amsterdam
Liset Castillo, Amsterdam	Juriaan van Hall, Amsterdam
Sjef Claessen, Maastricht	Christina Hallstrom, Amsterdam
Teske Clijsen, Amsterdam	Milou van Ham, Rotterdam
Jon Commandeur, Amsterdam	Vincent Hamel, Amsterdam
Robbie Cornelissen, Utrecht	Georges Hanna, Den Helder
Anne Daems, Amsterdam	Suzanne Hartmans, Beerta
Koen Delaere, Tilburg	Tom Heerschop, Amsterdam
Cor Dera, Haarlem	Jeanne van Heeswijk, Rotterdam
Wytske van Dijk, Groningen	Cecile van der Heiden, Amsterdam
Florette Dijkstra, Den Bosch	
Anno Dijkstra, Amsterdam	

Mathilde ter Heijne, Amsterdam
Roderik Henderson, Amsterdam
Maries Hendriks, Nijmegen
Wouter Herfkens, Arnhem
Hermelinde Hergenahn,
Amsterdam
Martijn Hesseling, Amsterdam
Simone van den Heuvel,
Den Haag
Roderik Hietbrink, Rotterdam
Lisa Holden, Amsterdam
Paul den Hollander, Breda
Gerard Holthuis, Den Haag
Janske Hombergen, Arnhem
Bruno van Hooijdonk, Arnhem
Harmen de Hoop, Rotterdam
Seet van Hout, Nijmegen
Nick Hullegie, Arnhem
Bas van den Hurk, Tilburg
Cindy Jansen, Rotterdam
Twan Janssen, Amsterdam
Boukje Janssen, Amsterdam
Christien Jaspars, Amsterdam
Isabelle Jenniches, Amsterdam
Ad de Jong, Amsterdam
Jacolien de Jong, Utrecht
Machteld van Joolingen, Rotterdam
Peter Jordaán, Arnhem
Hugo Kaagman, Amsterdam
Stephan Keppel, Amsterdam
Manita Kieft, Den Bosch
Rene Klarenbeek, Den Haag
Peter Klashorst, Amsterdam
Suzanne Klemm, Amsterdam
Rudy Klomp, Enschede
Roel Knappstein, Maastricht
Eva Knutz, Amsterdam
Servet Kocyigit, Amsterdam
Leo Kogan, Amsterdam
Jeroen Kooijmans, Amsterdam
Paul Kooiker, Amsterdam
Renée Kool, Amsterdam
Katrín Korfmann, Amsterdam
Paul de Kort, Vleuten
Manon van Kouswijk, Amsterdam
Gina Kranendonk, Rotterdam
Stijn Kriele, Tilburg
Jaap Kroneman, Arnhem
Ewoud de Kroon, Gorinchem
André Kruijssen, Den Haag
Hans Kuijs, Leveroy
Danielle Kwaaitaal, Amsterdam
Robert Lambermont, Haarlem
John Lambrechts, Maastricht
Jan van den Langenberg, Haghorst
Paul Legeland, Eindhoven
Dirk van Lieshout, Rotterdam
Klaar van der Lippe, Rotterdam
Bart Lodewijks, Hoorn
Bernadine Lucas, Echt
Peter Luining, Amsterdam
Suska Mackert, Amsterdam
Said Mahrouf, Amsterdam
Marjolein Mandersloot, Eindhoven
Andrew March, Haarlem
Renzo Martens, Amsterdam
Janice Mcnab, Amsterdam
Maurits Mentjens, Holtum
Marijke Mink, Arnhem
Rhani Mohabiersing, Deventer
Jurriaan Molenaar, Weesp
Julie Mollenhauer, Amsterdam

Rob Moonen, Tilburg
Jocelyne Moreau, Haarlem
Pjotr Muller, Amsterdam
Tafilj Musovic, Amsterdam
Joep Neeffes, Hoorn
Katinka Neyen, Amsterdam
Pepijn van den Nieuwendijk,
Den Haag
Sara Nuytemans, Den Haag
Hester Oerlemans, Berlijn
Olafur Arni Olafsson, Rotterdam
Wendelien van Oldenborgh,
Rotterdam
Erik Olofsen, Amsterdam
Federico d' Orazio, Den Bosch
Fahrettin Örenli, Amstelveen
Olphaert den Otter, Rotterdam
Erica Overmeer Amsterdam
Hieke Pars, Rotterdam
Johannes van der Pas, Amsterdam
Boris Pas, Rotterdam
Maria Pask, Amsterdam
Wiesje Peels, Rijen
Libia Perez de Siles de Castro,
Rotterdam
Urs Pfannenmüller, Den Haag
Pico, Dokkum
Jan van der Ploeg, Amsterdam
Sarah van der Pols, Schiedam
Miriam Reeders, Rotterdam
Adriaan Rees, Amsterdam
Rob Regeer, Amsterdam
Jörg Remé, Amsterdam
Mariette Renssen, Amsterdam
Sascha van Riel, Arnhem
Ewoud van Rijn, Rotterdam

Margit Rijnaard, Dordrecht
Arend Roelink, Rotterdam
Henk van Rooij, Renkum
Lilian Roosenboom, Gouda
Hans Roscam Abbing, Amsterdam
Judith Rosema, Den Bosch
Jan Rothuizen, Amsterdam
Christine Saalfeld, Rotterdam
Johannes Sanders, Amsterdam
Bart Scheerder, Amsterdam
Marijn Scheeres, Amsterdam
Marion Schmah, Amsterdam
Ellemieke Schoenmaker, Rotterdam
Harald Schole, Amsterdam
Rob Scholte, Bergen
Gertjan Scholte-Albers, Winsum
Maaïke Schoorel, Amsterdam
Ben Schot, Rotterdam
Harold Schouten, Amsterdam
Ine Schröder, Maastricht
Fred Schurink, Rotterdam
Joseph Semah, Amsterdam
Anne Semler, Lochem
Riek Sijbring, Amsterdam
Isabelle Simons, Amsterdam
Ingrid Simons, Eindhoven
Agata Siwek, Deurne
Paksha van Slooten, Amsterdam
Melle Smets, Arnhem
Femke Snelting, Rotterdam
Aam Solleveld, Amsterdam
Debra Solomon, Amsterdam
Mirjam Somers, Rotterdam
Jochem van der Spek, Amsterdam
Chantal Spit, Amsterdam
Pietertje van Splunter, Den Haag

Anne-Marie van Sprang,
Middelburg
Esther Stasse, Rotterdam
Robert Stoces, Amsterdam
Diemut Strebe, Amsterdam
Elly Strik, Nuenen
Lisette Stuijfand, Den Haag
Batia Suter, Amsterdam
Brecht Swaanswijk, Bergen
Tomoko Take, Amsterdam
Henk Tas, Rotterdam
Raymond Taudin Chabot,
Amsterdam
Rein Jelle Terpstra, Amsterdam
Aline Thomassen, Den Haag
Ronald van Tienhoven, Amsterdam
Wim van den Toorn, Amsterdam
Marli Turion, Amsterdam
Isik Tuzuner, Amsterdam
Fred van der Velden, Amsterdam
Han van der Ven, Veldhoven
Marieken Verheyen, Amsterdam
Wouter Verhoeven, Tilburg
Cecile Verwaaijen, Breda
Truc Vo, Eindhoven
Bert Vogels, Den Bosch
Stella van Voorst van Beest,
Rotterdam
Peter Vos, Amsterdam
Marisca Voskamp, Amsterdam
Danielle van Vree, Amsterdam
Bram Vreven, Den Haag
Chikako Watanabe, Amsterdam
Erik Weeda, Amsterdam
Erik Wesselo, Den Bosch
Andre Wiehager, Venlo

Andreas van de Wijdeven,
Rotterdam
Louwrien Wijers, Amsterdam
Christian Wisse, Almere
Sarah Wong, Amsterdam
Witho Worms, Almere
Hulya Yilmaz, Rotterdam
Halina Zalewska, Utrecht
Sylvie Zijlmans, Amsterdam
Mels van Zutphen, Rotterdam
Nicky Zwaan, Amsterdam

Productiesubsidie

Karina van Heck, Heeze
Karin Herwegh, Breda
Dorian Hiethaar, Nijmegen
Loes van der Horst, Amsterdam
Simon Schrikker, Rotterdam
Kellie Smits, Rotterdam
Elisabet Stienstra, Amsterdam
Daan van Wel, Maastricht
Maria Welten, Middelburg
Alexander Zeguers, Maastricht

2.4 Samenstelling Commissie Basissubsidies

Voorzitter
Krien Clevis

Leden
Wim Bosch (per 1 mei)
Mique Eggermont (per 1 mei)
Anet van de Elzen (per 1 mei)

B.C. Epker
Pieter Hensen (per 1 mei)
Philippine Hoegen (per 1 mei)
Esther Jiskoot (per 1 mei)
Jaap de Jonge (tot 1 juli)
Lidewij de Koekkoek
Bart Lodewijks (per 1 mei)
Hermen Maat (per 1 september)
Ulrike Möntmann
Erik Odijk (per 1 mei)
Annelies Planteijdt
Jacobien de Rooij
Ronald Ruseler (per 1 mei)
Jan Schuijren

Selectiecommissie Basissubsidies

Maria Tuerlings
(plaatsvervangend voorzitter)
Chris de Bueger
Marjan Unger
Elizabeth de Vaal

De Selectiecommissie Basissubsidies ontving 122 sollicitaties voor nieuwe leden van de Commissie Basissubsidies. In 2004 verliep van 11 zittende leden de benoemings-termijn. Met het vertrek van deze leden ontstonden er vacatures op het gebied van tekenen/grafiek, schilderkunst, fotografie, beeldhouwkunst, vrije vormgeving/mode en product), film/videokunst of kunst in de openbare ruimte. Uiteindelijk heeft de Selectiecommissie Basissubsidies 9 nieuwe

leden gevonden in de gevraagde disciplines en werd er gekozen voor 2 herbenoemingen.

In de huidige samenstelling van de Commissie Basissubsidies zijn de verschillende regio's vertegenwoordigd. Het aantal vrouwen en mannen is precies gelijk. De meeste leden zijn tussen de 35 en 50 jaar, 2 leden zijn jonger dan 35 en 3 leden bevinden zich in de leeftijd van boven de 50 jaar.

3. Stimuleringssubsidies

3.1 Verslag

Adviezen Commissie Stimuleringssubsidies

De Commissie Stimuleringssubsidies vergaderde in 2004 142 keer. De 4 werkgroepen beeldende kunst vergaderden in totaal 98 keer, de 2 werkgroepen vormgeving 31 keer en de subcommissie bouwkunst 13 keer.

In totaal werden 1.436 adviezen uitgebracht, ruim 60 meer dan in 2003. Deze stijging vond met name plaats bij de startstipendia en de projectsubsidies beeldende kunst. Daar staat tegenover dat de aanvragen voor vormgeving ten opzichte van 2003 iets zijn afgeno-

men. De aanvragen voor bouwkunst bleven min of meer gelijk. Het honoreringspercentage per discipline is bij beeldende kunst 27,5%, bij vormgeving 32% en bij bouwkunst 41%. Het honoreringspercentage van het totaal aantal aanvragen stimuleringssubsidies is 29,5%, een daling van 3,5% ten opzichte van 2003.

In de kunstenplanperiode 2001-2004 is een geleidelijke daling te zien van het honoreringspercentage, van 38% naar 29,5%. Deze daling is o.a. toe te schrijven aan het grote aantal aanvragen voor een werkbeurs dat per aanvraagronde werd ingediend. Ook liep het aantal toekenningen bij de projectsubsidies en de startstipendia bij beeldende kunst het afgelopen jaar terug.

Werkbeurzen

In de kunstenplanperiode 2001-2004 werden aanvragen voor werkbeurzen in 2 rondes per kalenderjaar aan de commissies voorgelegd. Jaarlijks waren 30 werkbeurzen voor beeldende kunst beschikbaar, 12 voor vormgeving en 6 voor bouwkunst. Omdat de aanvragen veelal niet aansloten op de hogere kwaliteitseisen die aan een werkbeurs worden gesteld, kon in de afgelopen perioden zelden

het beschikbare aantal worden toegekend. Alleen in 2004 werden bij beeldende kunst voor het eerst alle beschikbare werkbeurzen toegekend.

Zoals reeds aangekondigd in het beleidsplan 2005-2008, worden de werkbeurzen in 2005 afgeschaft en deels in de nieuwe 'bijdrage werkbudget' opgenomen.

Startstipendia

Van alle aanvragen voor een stimuleringssubsidie betrof 41,5% een aanvraag voor een startstipendium. De stijging van het aantal aanvragen voor startstipendia zette zich in 2004 alleen bij beeldende kunst voort. In 2004 is het honoreringspercentage bij beeldende kunst ten opzichte van 2003 met 8% gedaald. Daarmee is het honoreringspercentage terug op het gemiddelde niveau van de jaren 1990-2002.

Projectsubsidies

Bij alle subcommissies daalden de honoreringspercentages; bij bouwkunst was de daling het sterkst namelijk 19%, bij beeldende kunst 3% en bij vormgeving 2%. Deze daling bij bouwkunst is opmerkelijk, echter in vergelijking met 2002 (honoreringspercentage 56%) lijkt het erop dat in 2003

uitzonderlijk veel kwalitatief hoogwaardige aanvragen werden ingediend, zoals in het vorige jaarverslag al werd vermeld. Daarnaast kan de daling van de toekenningen verklaard worden door het feit dat er na een afwijzing van een aanvraag geen wachttijd van 12 maanden meer is. Het is dus mogelijk om meerdere keren per jaar een aanvraag te doen voor een ander project, ook al werd een eerdere aanvraag afgewezen. De meeste van deze aanvragen werden opnieuw niet gehonoreerd, omdat in de korte tijd tussen de aanvragen de kwaliteit van het werk niet wezenlijk veranderd was en het nieuwe plan geen aanleiding kon geven voor een positief advies.

Publicatiesubsidies

Zoals in het vorige jaarverslag werd geconstateerd, nam de inhaalslag voor publicaties beeldende kunst aan het einde van 2003 af en is er zelfs sprake van een lichte daling van het aantal aanvragen in 2004. Bij bouwkunst verdubbelde het aantal aanvragen bijna en bij vormgeving bleef het aantal min of meer gelijk, maar werden er beduidend minder publicatiesubsidies toegekend. Bij alle subcommissies daalden de honoreringspercentages, bij beeldende kunst is die da-

ling het sterkst van 47% naar 29%. In 2004 is intensief overleg geweest tussen de Mondriaan Stichting en het Fonds BKVB om een gezamenlijke beoordeling en financiering in 2005 van de publicatiesubsidies voor te bereiden. Doel van de samenwerking is een heldere en eenduidige aanvraagprocedure. Vanaf 2005 worden de aanvragen voor een publicatiesubsidie beeldende kunst of vormgeving door een gemeenschappelijke commissie van het Fonds BKVB en de Mondriaan Stichting beoordeeld. In het verlengde hiervan is overleg geweest met een aantal fondsen, waaronder het Prins Bernard Cultuurfonds, het Stimuleringsfonds voor Architectuur, de Mondriaan Stichting en het VSBfonds, over de invoering van een uniform calculatieformulier voor de publicatiesubsidies. In de praktijk bleek dat de begrotingen voor de uitgave van publicaties door de uiteenlopende richtlijnen van de fondsen op verschillende wijze bij de fondsen werden ingediend. In 2005 hanteren in principe alle fondsen die aan het overleg hebben deelgenomen hetzelfde formulier. Naar verwachting worden hierdoor veel onduidelijkheden voor de aanvragers weggenomen.

Praktijksubsidies

Het aantal aanvragen voor een praktijksubsidie nam bij vormgeving af van 29 naar 19, bij bouwkunst bleef het aantal min of meer gelijk.

Investeringsubsidies

De investeringsubsidies voorzien niet in de behoefte waarvoor zij in beginsel zijn opgezet. Ook in 2004 werden de meeste investeringsubsidies aangevraagd voor de aanschaf van computers, software en camera's. Met ingang van 2005 worden de investeringsubsidies afgeschaft en kan voor dergelijke uitgaves een productiesubsidie of praktijksubsidie aangewend worden.

Beleidsadviescommissies

Eind 2004 kwamen de beleidsadviescommissies beeldende kunst, vormgeving en bouwkunst afzonderlijk bijeen om de inhoud van het beleidsplan 2005-2008 te bespreken. De belangrijkste onderwerpen van gesprek waren de bezuinigingen en wijzigingen die in de nieuwe kunstenplanperiode doorgevoerd worden; het opgaan van een deel van de werkbeurzen en de projectsubsidies in de meer op maat gesneden 'bijdrage werkbudget' en het verzoek van de

staatssecretaris van Cultuur aan de fondsen om een beleid te formuleren met betrekking tot de culturele diversiteit en het verlenen van subsidie aan interculturele projecten.

De adviescommissies kunnen zich vinden in de herziene begroting, al spreken zij hun bezorgdheid uit over de dreiging dat als er opnieuw bezuinigd moet worden, een deel van de taken niet meer uitgevoerd kan worden. Met name de adviescommissie bouwkunst maakt zich ernstige zorgen over het besluit van de staatssecretaris om het budget voor bouwkunst met 30% te verlagen. Dit heeft met name consequenties voor de startstipendia. De commissie betreurt de beslissing van de staatssecretaris en constateert dat de architect steeds meer een commerciële rol toebedeeld krijgt. Met name voor jonge architecten is het in deze tijd moeilijk opdrachten te verwerven. De eisen die gesteld worden aan omzetcijfers bij grotere opdrachten zijn voor hen niet haalbaar. Ook grotere bureaus kunnen zich nauwelijks meer aan de commercie onttrekken.

Alle commissies delen de wens van de staatssecretaris om de diversiteit van de commissies te versterken.

Zij hopen dat door meer leden met een andere culturele achtergrond in de commissies op te nemen, het aantal aanvragen van kunstenaars, vormgevers en architecten van een andere herkomst toeneemt. De commissies onderschrijven dat er prioriteitsgroepen zijn die extra aandacht moeten krijgen en dat wanneer er een tijd lang extra aandacht aan bepaalde groepen in de samenleving wordt besteed, dit emancipatoir kan werken.

3.2 Overzicht aanvragen en toekenningen

Beeldende kunst	aantallen			honoreringspercentage			totaal aantal aanvragen uitgesplitst in
	2004	2003	2002	2004	2003	2002	
<u>startstipendia</u>							
positief	123	136	131	30,5%	38,5%	47%	39,5%
negatief	278	216	146				
totaal	401	352	277				
<u>projectsubsidies</u>							
positief	101	102	116	27%	30%	44%	36,5%
negatief	269	236	147				
totaal	370	338	263				
<u>publicatiesubsidies</u>							
positief	15	27	25	29%	47%	53%	5%
negatief	36	30	22				
totaal	51	57	47				
<u>subtotaal</u>							
positief	239	265		29%	35,5%		
negatief	583	482					
totaal	822	747					
<u>werkbeurzen</u>							
positief	30	24	19*	19%	17%	15,5%	15,5%
negatief	129	116	104*				
totaal	159	140	123*				
<u>investeringsubsidies</u>							
positief	10	9	16	29%	24%	38%	3,5%
negatief	24	28	26				
totaal	34	37	42				
<u>totaal</u>							
positief	279**	298	355*	27,5%	32%	43%	
negatief	736	626	471*				
totaal	1015**	924	826*				

* zonder werkbeurzen 'oude stijl'

** incl. 14 herbeoordelingen, waarvan er 3 positief zijn geworden

22 3.2 Overzicht aanvragen en toekenningen - vormgeving

Vormgeving	aantallen			honoreringspercentage			totaal aantal aanvragen uitgesplitst in
	2004	2003	2002	2004	2003	2002	
<u>startstipendia</u>							
positief	48	51	54	32%	31%	37%	52%
negatief	102	111	91				
totaal	150	162	145				
<u>projectsubsidies</u>							
positief	23	25	31	30%	32%	40%	27%
negatief	54	52	47				
totaal	77	77	78				
<u>publicatiesubsidies</u>							
positief	1	2	4	14%	25%	100%	2,5%
negatief	6	4	0				
totaal	7	6	4				
<u>praktijksubsidies</u>							
positief	9	15	0	47%	50%	0%	9%
negatief	10	14	8				
totaal	19	29	8				
<u>subtotaal</u>							
positief	81	93		32%	34%		
negatief	172	181					
totaal	253	274					
<u>werkbeurzen</u>							
positief	9	10	10*	28%	23%	19%	11%
negatief	23	34	43*				
totaal	32	44	53*				
<u>investeringsubsidies</u>							
positief	2	1	0	50%	33%	0%	1%
negatief	2	2	6				
totaal	4	3	6				
<u>totaal</u>							
positief	92	104	113*	32%	32%	35%	
negatief	197	217	213*				
totaal	289**	321	326*				

* zonder werkbeurzen 'oude stijl'

** incl. 2 herbeoordelingen

Bouwkunst

	aantallen			honoreringspercentage			totaal aantal aanvragen uitgesplitst in
	2004	2003	2002	2004	2003	2002	
<u>startstipendia</u>							
positief	16	16	23	36%	36%	52%	33%
negatief	28	29	21				
totaal	44	45	44				
<u>projectsubsidies</u>							
positief	22	28	15	48%	67%	56%	35%
negatief	24	14	12				
totaal	46	42	27				
<u>publicatiesubsidies</u>							
positief	3	2	2	43%	50%	67%	5%
negatief	4	2	1				
totaal	7	4	3				
<u>praktijksubsidies</u>							
positief	8	5	8	40%	28%	53%	15%
negatief	12	13	7				
totaal	20	18	15				
<hr/>							
<u>subtotaal</u>							
positief	49	51		41%	47%		
negatief	68	58					
totaal	117	109					
<u>werkbeurzen</u>							
positief	4**	2	5*	29%	13%	28%	11%
negatief	10	15	13*				
totaal	14	17	18*				
<u>investeringsubsidies</u>							
positief	1	0	0	100%	n.v.t.	n.v.t.	1%
negatief	0	0	0				
totaal	1	0	0				
<hr/>							
<u>totaal</u>							
positief	54	53	61	41%	42%	50%	
negatief	78	73	61				
totaal	132	126	122				

* zonder werkbeurzen 'oude stijl'

** waarvan 1 is toegekend aan 2 aanvragers

24 3.2 Overzicht aanvragen en toekenningen - totalen stimuleringsubsidies

Totalen stimuleringsubsidies (beeldende kunst, vormgeving en bouwkunst)

	beeldende kunst	vormgeving	bouwkunst	totaal
startstipendia	401	150	44	595
projectsubsidies	370	77	46	493
publicatiesubsidies	51	7	7	65
investeringsubsidies	34	4	1	39
werkbeurzen	159	32	14	205
praktijksubsidies	-	19	20	39
totaal aantal aanvragen	1015	289	132	1436
<u>totaal aantal aanvragen</u>				
	2004	2003	2002	2001*
	1436	1371	1274	1241

totaal aantal aanvragen uitgesplitst in

	2004	2003	2002	2001
startstipendia	41,5%	40,5 %	36,5 %	28 %
projectsubsidies	34 %	33,5 %	29 %	
publicatiesubsidies	4,5%	5 %	4,5 %	3,25%
investeringsubsidies	3 %	3 %	4 %	0,5 %
werkbeurzen	14 %	14,5 %	15 %	
praktijksubsidies	3 %	3,5 %	2 %	

gemiddeld honoreringspercentage

	2004	2003	2002	2001*
	29,5%	33 %	37,5%	38%

In 2004 werden 54 aanvragen op een formele grond niet in behandeling genomen. Tevens trokken 16 aanvragers hun aanvraag in voordat deze aan de commissie ter beoordeling werd voorgelegd.

N.B. Bij de bovenstaande gegevens is de beschikingsdatum bepalend, d.w.z. de datum waarop het Fondsbestuur zich heeft verenigd met de adviezen van de commissie.

* = stimuleringsubsidies en individuele subsidies

Vergaderingen Commissie Stimuleringsubsidies

In 2004 vergaderde de Commissie Stimuleringsubsidies 142 keer ter advisering over voorgelegde aanvragen.

<u>reguliere vergaderingen</u>		<u>beleidsvergaderingen</u>	
beeldende kunst	98	beeldende kunst	1
vormgeving	31	vormgeving	1
bouwkunst	13	bouwkunst	1

3.3 Toekenningen

Beeldende kunst

Startstipendium

Ashti Addo, Almere
 Marijn Akkermans, Amsterdam
 Linda Bannink, Amsterdam
 Anna Bas-Backer, Berlijn
 Sema Bekirovic, Amsterdam
 Geeske Bijker, Amsterdam
 Heimir Bjorgulfsson, Amsterdam
 Mieke Bles, Barendrecht
 Sara Blokland, Amsterdam
 Gerard Boersma, Leeuwarden
 Gijs van Bon, Eindhoven
 Matthijs Bosman, Den Bosch
 Luuk Bouwman, Amsterdam
 Henk Boverhoff, Alkmaar
 Kevin van Braak, Amsterdam
 Tudor Bratu, Amsterdam
 Persijn Broersen, Amsterdam
 Marian Brugman, Groningen
 Floor Coolsma, Deventer
 Popel Coumou, Amsterdam
 Sidyon Cucaro, Hengelo
 Maurice van Daalen, Amsterdam
 Kathrin Delhougne, Nijmegen
 Mai-Marie Choon Dijksma,
 Utrecht
 Joyce van Dongen, Rotterdam
 Nickel van Duijvenboden,
 Amsterdam
 Constant Dullaart, Amsterdam
 Charlotte Dumas, Amsterdam

Martijn van Erp, Geleen
 Sidi Ettarfass, Maastricht
 Maarten van den Eynde,
 Rotterdam
 Gamal Ez, Voorburg
 Maartje Fliervoet, Amsterdam
 Lotte Geeven, Amsterdam
 Olivia Glebbeek, Amsterdam
 Eugenie Goldschmeding,
 Amsterdam
 Benoit Goupy, Amsterdam
 Pascal van der Graaf, Groningen
 Maria Groot, Kampen
 Amber de Groot, Heerenveen
 Robin van 't Haar, Rotterdam
 Erik Habets, Gulpen
 Arvid Hagen, Beuningen
 Koen Hauser, Amsterdam
 Gunver Helbo, Amsterdam
 Evelyne Hendriks, Den Bosch
 Jeroen Hensing, Utrecht
 Judit Hettema, Nijmegen
 Paulien Hillen-Wilkinson,
 Enschede
 Dae-young Holten, Amsterdam
 Rob Hornstra, Utrecht
 Joyce Huijbers, Eindhoven
 Cas Hutten, 's-Hertogenbosch
 Kristine Hymoller, Amsterdam
 Yves Igielski, Amersfoort
 Alex Jacobs, Amsterdam
 Esther Janssen, Eindhoven
 Korneel Jeuken, Rotterdam
 Sieberen-Henk de Jong, Zwolle
 Anuschka Keersmaekers, Tilburg
 Huub Kistemaker, Arnhem

Babette Kleijn, Rotterdam
 Jasper Kooper, Amsterdam
 Doina Kraal, Amsterdam
 Igor Krajnovic, Amsterdam
 Marijn van Kreijl, Breda
 Karin Krijgsman, Breda
 Yvonne Lacet, Utrecht
 Walter Langelaar, Enschede
 Evalien Langhorst, Rotterdam
 Kirsten Leenaars, Rotterdam
 Lucas Lenglet, Amsterdam
 Hans Libbers, De Bilt
 Mathijs Lieshout, Utrecht
 Marringje de Maar, Groningen
 Saskia de Maree, Helmond
 Sanja Medic, Amsterdam
 David van der Meer, Ermelo
 Dorothée Meyer, Amsterdam
 Alberto de Michele, Amsterdam
 Magnus Monfeldt, Amsterdam
 Stiny Monkelbaan, Grou
 Rekes Moti, Rotterdam
 Charlotte Mouwens, Amsterdam
 Ruchama Noorda, Amsterdam
 Martijn Olie, Amsterdam
 Frank Oudeman, Amsterdam
 Nanna Petersen, Amsterdam
 Ibo Pompe, Eindhoven
 Bouwine Pool, Amsterdam
 Thomas Raat, Leiden
 Anne Jaap de Rapper, Groningen
 Betty Ras, Amsterdam
 Martijn Rooker, Amsterdam
 Diana Scherer, Amsterdam
 Corry Schoenaerts, Amsterdam
 Mohamad Shirbacheh, Rotterdam

Antoinette Slagboom, Amsterdam
 Tom Slagmolen, Prinsenbeek
 Helmut Smits, Rotterdam
 Michael Sperer, Amsterdam
 Daan Spruijt, Roosendaal
 Jonas Staal, Rotterdam
 Mari Stoel, Groningen
 Sophia Tabatadze, Amsterdam
 Aram Tanis, Amsterdam
 Rijke Theunissen, Amsterdam
 Wesselina Todorova-Wijnen,
 Utrecht
 Tim van Tuil, Eindhoven
 Gwendolyn van der Velden,
 Amsterdam
 Jeroen van de Ven, Amsterdam
 Auke Veringa, Amsterdam
 Peter Vink, Amsterdam
 Hans de Vries, Amsterdam
 Rufus de Vries, Amsterdam
 Myra de Vries, Hilversum
 Jennifer van der Wal, Utrecht
 Justin Wijers, Rotterdam
 Marjolijn de Wit, Breda
 Bas de Wit, Maastricht
 Oeri van Woezik, Amsterdam
 Ton van Zantvoort, Breda
 Miek Zwamborn, Amsterdam

Werkbeurs

Maria Barnas, Amsterdam
 Rachid Ben Ali, Amsterdam
 Amitai Ben-David, Amsterdam
 Gerard Caris, Maastricht
 Willem Diepraam, Amsterdam

Gijs Frieling, Haarlem
Joan Heemskerck, Dordrecht
Jeanne van Heeswijk, Rotterdam
Juil Hondius, Amsterdam
Rens Janssen, Utrecht
Folkert de Jong, Amsterdam
Natasja Kensmil, Amsterdam
Klaas Kloosterboer, Amsterdam
Jean Bernard Koeman, Amsterdam
Harold Linker, Rotterdam
Annaleen Louwes, Amsterdam
Frank Mandersloot, Amsterdam
Erik Odijk, Nijmegen
Gabor Ösz, Amsterdam
Dirk Paesmans, Dordrecht
Jan van de Pavert, Rotterdam
Michael Pinter, Zeist
Julika Rudelius, Amsterdam
Charlotte Schleiffert, Rotterdam
Boris Tellegen, Amsterdam
Joost van den Toorn, Zaandam
Dick Tuinder, Amsterdam
Dick Verdult, Eindhoven
Geerten Verheus, Amsterdam
Eric Wie, Amsterdam

Investeringssubsidie

Fredie Beckmans, Amsterdam
Calin Dan, Amsterdam
Gillion Grantsaan, Amsterdam
Hermelinde Hergenbahn,
Amsterdam
Aleksander Komarov, Rotterdam
Susanne Kriemann, Rotterdam
Olafur Arni Olafsson, Rotterdam

Erik Olofsen, Amsterdam
Aam Solleveld, Amsterdam
Peter Spaans, Amsterdam

Projectsubsidie

Eylem Aladogan (Rotterdam)
voor de realisatie van de instal-
latie 'Army of Me' in Stedelijk
Bureau Amsterdam. Geïnspireerd
door beelden van oorlogen zocht
zij naar het schemergebied tussen
dreiging en destructie, licht en
euforie. Symbolen van kracht en
macht voerde zij hiervoor uit in
materialen die ook iets lichts uit
moesten stralen zodat de objecten
een andere lading kregen.

Karin Arink (Rotterdam)
voor het maken van nieuw werk
voor de groepstentoonstelling
'Magazijn van de Verbeelding:
Kunst en Kind V', een tentoon-
stelling over de ontdekkingsreis
naar het ontstaan van het heden-
daagse kunstwerk die te zien was
in het CODA Apeldoorn. Arinks
associatie met het begrip 'Maga-
zijn' is die van een verzameling
menselijke lichamen in houdingen
die op een non-verbale maar vaak
krachtige wijze emoties uitdrukken.

Theo Baart (Amsterdam)
voor 'Het omgekeerde land'

(werktitel), een zoektocht naar de katalysatoren van de veranderingen in het moderne landschap, een landschap dat gecreëerd wordt door wrijving tussen verschillende economische processen. Baarts zoektocht moet tot een analyse leiden, een visueel samenhangend betoog aangevuld met tekstfragmenten waarbij fotografie meer is dan een instrument van verslaggeving en constatering.

David Bade (Zaandam)

voor 'ArteSwa', een interdisciplinair kunstproject op Curaçao. In 3 ruimten werken verschillende groepen van diverse komaf samen aan ruimtevullende installaties, beelden, collages, assemblages en multi-media toepassingen. David Bade poogt sturend en coachend het maximale creatieve vermogen boven water te halen.

Christiaan Bastiaans (Amsterdam)

voor 'Lear Zone', het maken van video opnamen, tekeningen en het verzamelen van ander materiaal in de Hoorn van Afrika, Kenia, Zuid Soedan en Oeganda. Tijdens de reis verbleef Bastiaans in verschillende vluchtelingenkampen. De zogenaamde kunstmatige suburbia van hulporganisaties die rondom deze kampen gegroepeerd zijn,

beïnvloedden de sculpturen die hij zowel ter plekke als bij terugkomst maakte. 'Lear Zone' werd getoond bij Galerie Lumen Travo, Amsterdam.

Fiona de Bell (Amsterdam),

Kevin van Braak (Amsterdam),

Bert Kramer (Amsterdam),

Denis Oudendijk (Den Haag),

Lies Schermer (Utrecht)

voor het project 'Cascoland' dat zij met andere kunstenaars uitvoerden in een tijdelijk samenwerkingsverband tijdens het Oerol Festival op Terschelling. Doel was dit project te laten functioneren als een laboratorium waar ideeën over zelfbouwarchitectuur tot uiting konden komen. Met materiaal dat op het eiland gevonden werd, bouwden zij een plek waar festivalgangers konden slapen, baden en helpen vormgeven. Onderzocht werd of het project tijdens andere festivals kon worden voortgezet.

Aafke Bennema (Arnhem)

om een periode haar eigen werk te herzien en zo tot verdieping en verandering te komen. Tijdens deze werkperiode wil Bennema onderzoeken in hoeverre eenvoud en dynamiek te combineren zijn en zich meer concentreren op de vraag hoe een verhalend element

een plaats kan krijgen in haar werk.

Phil Bloom (Amsterdam)

voor een reis naar het Altasgebergte op de grens van Rusland, Mongolië en China. In dit gebied wilde zij zich verder verdiepen in de oerkracht van het leven door het filmen en fotograferen van het landschap, de mensen, sjamanen en (met uitsterven bedreigde) dieren. Uiteindelijk moet een scenario tot een film over het onderwerp leiden.

Paul Bogaers (Tilburg)

voor een onderzoek naar natuurfotografie in Nederland met historisch fotomateriaal over het verdwenen natuurmonument De Beer als uitgangspunt. Het project is onderdeel van 'The Past in the Present', een jaarlijkse manifestatie van het Nederlands Fotomuseum die beoogt een inhoudelijke discussie op gang te brengen over de betekenis van historische fotografie vanuit een hedendaags perspectief.

Harmen Brethouwer

(Huis ter Heide)

bijdrage aan de projecten 'New Egg' en 'Delft Waves'. In het project 'New Egg' geïnspireerd op de techniek van het 3D printen

probeert Brethouwer i.s.m. het TNO Eindhoven van een fijnge-malen eierschaal een nieuw ei te printen, een holle kegelvorm met dezelfde perfectie als van een echt ei. 'Delft Waves' is geïnspireerd op computerprogramma's van het Waterloopkundig laboratorium in Delft waarmee kan worden berekend welke uitwerking golven hebben op een kustlijn, of op installaties in havens e.d.

Lonnie van Brummelen

(Amsterdam)

voor de productie van het laatste deel van het filmdrieluik: 'New Frontier', een aantal filmwerken over de veranderingen die Europa momenteel doormaakt met het opheffen van haar binnengrenzen. Deel III heeft als locatie Hallaç, een maanlandschap tussen Turkije en Iran naast de berg Ararat (waar volgens Joodse overlevering de Ark van Noach is gestrand).

Marc Bijl (Rotterdam)

als bijdrage aan 'Reason to believe', onderdeel van een installatie bestaande uit 3 afzonderlijke werken: een muurtekst met een citaat van 'Steppewolf' van Herman Hesse, een 'zelfmoord-machine' en 'Reason to believe', waarin toespraken uit heden en

verleden worden samengebracht tot een soort toren van Babel. De installatie werd getoond tijdens een groepstentoonstelling in het Stedelijk Museum CS.

Gary Carsley (Amsterdam)
voor het ontwerpen en afdrukken van 8 grootschalige foto's voor de internationale reizende tentoonstelling 'Surfaces Paradise' die o.a. te zien was in het Museum voor Moderne Kunst Arnhem.

Slava Chevelenko (Maastricht) en Marta Volkowa (Maastricht)
voor het 'Home Exhibition Project', een reeks huiskamertentoonstellingen die in verschillende landen wordt georganiseerd. Deelnemende kunstenaars sturen hun werk via internet naar diegene die op dat moment een tentoonstelling in zijn huiskamer maakt. Het eerste deel van dit project werd in het kader van de Eerste Biënnale Hedendaagse Kunst in Moskou via internet gepresenteerd.

Karin van Dam (Utrecht)
voor een reis naar Mongolië om te onderzoeken hoe mensen daar leven en met welke materialen zij bouwen. Van Dam reageert in haar installaties op lokaties en dit vooronderzoek is nodig om een plan te

ontwikkelen voor het maken van nieuw werk voor de internationale tentoonstelling in Ulan Butar in Mongolië.

Anton Dekker (Alkmaar)
voor de installatie 'CV' die te zien was in de Noordergeestkerk te Heiloo. Dekker demonteerde uit een te slopen huis een complete verwarmingsinstallatie en installeerde de onderdelen met de precieze afmetingen en plaatsingen opnieuw in de kerk.

Gerrit Dekker (Arnhem)
bijdrage aan solotentoonstelling 'Over geen beneden, geen boven en geen zijkanten', die te zien was bij BAK, Utrecht. Getoond werd een selectie van beelden en documenten die Dekker de afgelopen 15 jaar maakte. Tevens bijdrage aan een monografie over zijn werk die ter gelegenheid van de tentoonstelling werd gepubliceerd.

Driessens/Verstappen (Amsterdam)
voor de realisering van een installatie die getoond werd in galerie Vous etes ici, Amsterdam. In de installatie brachten Driessens/Verstappen verschillende projecten die zij de afgelopen jaren uitvoerden samen om zo de onderlinge relaties binnen de werken aan-

schouwelijk te maken. Daarnaast werd bijgedragen aan een publicatie die inhoudelijk ingaat op die onderlinge samenhang.

Fendry Ekel (Amsterdam)
voor werkperiode in Jakarta en Yogyakarta en het voorbereiden van een solotentoonstelling in de Lontar Gallery in Jakarta. Naast de productie van werken en de tentoonstelling wil Ekel deze periode ook benutten om contact te leggen met plaatselijke kunstenaarsinitiatieven en het promoten van het kunstenaarsinitiatief Space for Artists uit Amsterdam.

Hadassah Emmerich (Maastricht)
om na het behalen van haar Postgraduate Diploma in Fine Art, de éénjarige MA opleiding in Fine Art aan het Goldsmiths College in Londen te volgen. Emmerichs doel van de opleiding is tweeledig: ze wil zich in 'de diepte' op haar werk concentreren en tegelijkertijd de internationale kunstwereld leren kennen.

Marenka Gabeler (Delft)
voor het volgen van de vervolgoopleiding MA Painting aan de Royal College of Art te Londen. Volgens Gabeler zal deze opleiding haar in staat stellen de technische kwaliteit

van haar werk te vergroten, de focus op haar concepten te intensiveren en haar beeldtaal verder te ontwikkelen.

Dan Geesin (Amsterdam)
voor het project 'Green', een gesammtkunstwerk waarbij tekeningen (beeld) en verhalende muziek (geluid) samenkomen. 'Green' was onder meer te zien tijdens een solotentoonstelling bij de Schone-Kunsten galerie in Haarlem.

Dylan Graham (Amsterdam)
voor een werkperiode van 21/2 maand in New York, om daar onderzoek te doen, nieuw werk te maken, contacten te leggen en bestaande relaties te intensiveren.

Gillion Grantsaan (Amsterdam)
voor 'The Future of Danmark', een procesmatig werk dat in samenwerking met o.a. het gemeentelijk taalinstituut Aarhus, waar immigranten de Deense taal leren, is ontstaan. Aan de cursisten die meedoen aan het project wordt gevraagd hun mening te geven over de manier waarop zij denken de publieke ruimte in Aarhus te kunnen beïnvloeden. Ook kreeg Gillion Grantsaan een bijdrage voor de uitvoering van het project 'The Great Nordhorn

Survey' tijdens de tentoonstelling 'Daheim in der Fremde – Fremd in der Heimat' in de Städtische Galerie Nordhorn (Duitsland) Hij hield een lezing en richtte een 'Ogri-art shopping corner' in waar een nieuwe productlijn van met dichtregels bedrukt ondergoed werd verkocht. Daarnaast deed hij o.a. via een website onderzoek naar de ervaringen van immigranten en naar de vraag hoe hijzelf geaccepteerd wordt door witte Europeanen.

Niek de Greef (Kaatsheuvel)

voor een Master of Fine Art studie aan de Universiteit van Kaapstad UCT in Zuid Afrika, een tweejarige opleiding waarbij het zwaartepunt op de theoretische onderbouwing ligt. De opleiding wordt afgesloten met een expositie.

Guajassy Bruijns Gallindo (Amsterdam)

bijdrage aan reiskosten om deel te kunnen nemen aan de groepstentoonstelling 'Art of Latin America' in de Queens Library Gallery, New York. De expositie heeft als doel de vrijheid van meningsuiting te benadrukken en (multiculturele) vriendschapsbanden te versterken en zal op verschillende plekken van de VS en Canada te zien zijn.

Fons Haagmans (Maastricht)

voor verblijf als artist-in-residence in de Albers Foundation in Bethany, Connecticut (USA). Haagmans acht het moment in zijn carrière geschikt voor een periode van bezinning, reflectie en andere werkomgeving om het onontkoombare werkproces van tentoonstellingen en opdrachten te onderbreken.

Ni Haifeng (Amsterdam)

om nieuw werk te maken voor een solotentoonstelling in Museum Het Domein (Sittard) t.g.v. de aan hem uitgereikte Fritschyprijs. Hiervoor maakte hij nieuwe foto's en video's waarin hij zijn eigen identiteit als Chinees in het Westen aan de orde stelt aan de hand van de historische (koloniale) verhouding tussen Oost en West.

Harm Hajonides van der Meulen (Amsterdam)

voor de realisatie van een tijdelijk badhuis tijdens de opening van het culturele seizoen. Op een klein platform waar doorlopend een grote groep van mannen en vrouwen in identiek blauwe zwembekleding aanwezig was die zich gedroegen volgens de regels van het 'badboek' stonden 3 kuipen warm, borrelend water. Het publiek kon

vanaf de overkant toekijken naar de baders die zich bewogen onder tl-balken met teksten over de groep.

Nicoline van Harskamp
(Rotterdam)

voor videoregistratie van het Team Samenscholing Randstad dat op haar initiatief korte tijd doorbracht op plaatsen in de Randstad waar problemen zijn met jonge mensen of waar een samenscholingsverbod heerst. Centraal in dit project staat de vormgeving van het nieuwe team. Het project werd vertoond tijdens de groepstentoonstelling 'On Patrol' in De Appel, Amsterdam.

Jaqueline Hassink, (Cambridge)
voor het project 'Arab Queen Bees' waarvoor zij de vergader- en dinertafels van 22 vrouwen, allen topmanagers, uit Arabische landen zal fotograferen. Dit is het vervolg op een eerder project en gaat een stap verder door het Westen een spiegel voor te houden en een onbekende kant van de Arabische wereld te tonen. Het resultaat zal op verschillende plekken tentoongesteld worden vergezeld van een catalogus.

Inge Hoonte (Rotterdam)
voor het volgen van een master-

programma aan The School of the Art Institute of Chicago (SAIC). De huidige politieke situatie in de Verenigde Staten en de neerslag daarvan op het sociale leven zijn een goede voedingsbodem voor haar 'sociologisch onderzoek'.

Nan Hoover (Amsterdam)
voor een werkperiode in Berlijn, waar zij kan beschikken over een studio die deels aan de straat grenst. Het plan is daar regelmatig wisselende installaties te maken die alleen vanaf de straat te zien zijn. In deze studio hoopt zij te kunnen experimenteren met combinaties van verschillende media en met ruimte en licht, iets wat in een doorsnee galeriepresentatie lang niet altijd mogelijk is.

Michael Jacklin (Amsterdam)
voor het maken van een nieuwe reeks zogenaamde rasterbeelden, waarin transparantie, variatie in aanzicht en opbouw en complexiteit binnen één beeld van belang zijn. De beelden waren te zien op een solotentoonstelling bij Galerie Slewe, Amsterdam.

Alex Jacobs (Amsterdam)
voor het maken van een installatie waarin de resultaten van de experimenten met gips te zien

zijn die Jacobs uitvoert voor het onderzoeken van nieuwe technieken. De installatie was te zien op een tentoonstelling in Artis, Den Bosch.

Jeroen Jacobs (Rotterdam)
voor een werkperiode van 3 maanden als artist-in-residence in het Chinese European Art Center (CEAC) in Xiamen, waar Jacobs zich zal bezighouden met onderzoek en het maken van nieuw werk, kleine projecten in de openbare ruimte. Tevens om droge landschapstuinen in Kyoto, Japan te onderzoeken.

Twan Janssen (Amsterdam)
voor een werkperiode van 3 maanden als artist-in-residence in het Chinese European Art Center (CEAC) in Xiamen. Janssen wil in Xiamen een tentoonstelling maken met muurschilderingen van e-mails die hij tijdens een eerder verblijf naar zijn contacten stuurde.

Isabel Jenniches (Amsterdam)
om een mobiel webcam-systeem te ontwikkelen tijdens een artist-in-residence programma in Montalvo, California. SMART Project Space, Amsterdam, steunt deze ontwikkeling door serverruimte ter beschikking te stellen en door een serie

webcam performances tentoon te stellen.

Marijn de Jong (Rotterdam)
voor een werkperiode van 5 weken in Moermansk (Rusland) waar hij mensen wil portretteren die 's nachts op straat zijn. Aangezien het 's nachts niet helemaal donker wordt door de noordelijke ligging van de stad, zal hij daarbij gebruik maken van het nachtlucht. Ook wil De Jong Russische interieurs fotograferen, net zoals hij eerder in Rotterdam heeft gedaan.

Hewald Jongenelis (Amsterdam) en Sylvie Zijlmans (Amsterdam)
voor het maken van een gemonterde foto van het project 'ten to one/ made in China' (werktitel): 10 Chinese kleermakers vervaardigen de garderobe voor één gast, die de kleren op 10 achtereenvolgende avonden draagt tijdens een etentje met 10 andere gasten op een afgelegen en open lokatie in Nederland.

Remy Jungerman (Amsterdam)
om deel te nemen aan een internationale workshop in Tambacounda (Senegal). Door contact te leggen met Afrikaanse kunstenaars wilde hij dichterbij een deel van zijn afkomst komen. Maar vooral ook

vroeg hij zich af of hij nog geïnspireerd kan raken door de (moderne) Afrikaanse cultuur, zoals kunstenaars als Picasso en Matisse dat voor hem deden, en hoe hij die invloeden in zijn eigen werk kan gebruiken.

Marcel Kentin (Den Haag)

voor het maken van een fotoreportage over danseressen van een chique nachtclub in Parijs. Doel is een onderzoek naar het verschil tussen de danseres als object en als individu/subject. Een belichting van 2 ervaringen van dezelfde persoon, beleefd door de ogen van de danseres en de voyeur.

Jouke Kleerenbezem (Amsterdam)

voor het project 'Exquisite Enclave (ExE) / Enclav'exquise'. ExE koppelt in 3 onderdelen - een installatie in Museum de Paviljoens (Almere), een website en een gedrukte publicatie - verschillende ruimtes en 'scènes' aan elkaar.

Arthur Kleinjan (Rotterdam) voor het realiseren van nieuw werk als onderdeel van het project 'Display', een publicatie en een tentoonstelling. Het project betreft een onderzoek naar fotografie: naar de relatie tussen afbeelding en werkelijkheid. De eerste presentatie van Display

vindt plaats in de vorm van een solotentoonstelling bij Galerie Ron Mandos, Rotterdam

Wim Klerkx (Amsterdam)

voor het realiseren van een serie documentaire foto's. Onderwerp van de foto's is in de lijn van Klerkx's voorgaande projecten de 'andersmondialisten', een groep mensen die betrokken is bij een belangrijk lopend debat over globalisering en zich daarvoor ook op mondiale schaal organiseert.

Geer van der Klugt (Amsterdam)

om te kunnen werken aan nieuwe tekeningen die hij zal exposeren tijdens zijn eerste solotentoonstelling in galerie The Living Room, Amsterdam.

Germaine Kruip (Amsterdam)

bijdrage aan nieuw werk 'Here and Now (in public)' voor een groepstentoonstelling in het Stedelijk Museum. In het werk staat de handeling van een acteur in een tentoonstellingsruimte centraal. Kruip wil een performance creëren die analoog plaatsvindt aan een reële situatie buiten het museum. Het publiek is daarbij steeds getuige van een uniek moment.

André Kruysen (Den Haag)

bijdrage aan de realisatie van een beeld dat voor langere tijd zal worden geplaatst in de Christus Triumfatorkerk in Den Haag. Uitgangspunt van het beeld in dit modernistische gebouw is de transformatie van massief naar transparant.

Ine Lamers (Rotterdam)

voor de realisatie van een foto- en videoproject in Togliatti, een laatcommunistische modelstad in Rusland, waar Lamers eerder onderzoek verrichtte. Zij wil een subjectief portret van de stad maken, deels op basis van geënsce- neerde situaties. Onderwerp is de manier waarop een gereguleerde stad zich ontwikkelt tot een plek met een weefsel van verhalen.

Uwe Laysiepen (Ulay) (Amsterdam)

bijdrage aan de inrichting van een kamer in het Amsterdamse Winston Hotel. Door een onderzoek naar grijswaarden in verf en materialen wil hij een zuivere graad van grijstonen zien te bereiken. Dit zal vertaald worden in een driedimensionale ruimte, de 'greygarden', waar de gebruiker het idee zal hebben dat hij zich in een zwart/wit foto begeeft, waarin hij zelf de enige kleur is. De hotelka-

mer zal tijdelijk ook als fotolocatie dienst doen.

Joep van Liefland (Utrecht)

voor de opbouw van een nieuwe 'Video Palace' op een grote Berlijnse parkeerplaats die door hem tot openluchtbioscoop wordt omgebouwd. Tevens wil hij in Berlijn zijn foto- en videoproject 'Tiergarten' verder uitwerken tot een serie lichtkasten. In 'Tiergarten' geeft hij vorm aan een sadomasochistisch mannenuniversum.

Erik van Lieshout (Amsterdam)

voor het maken van een film die als een soort reality science fiction van Nederland bedoeld is. Hiervoor probeert hij vriendschap te sluiten met mensen die er extreme opvattingen op na houden en confronteert hen met homoseksualiteit, gevoeligheid en politieke opvattingen. Het resultaat wordt getoond op tentoonstellingen in binnen- en buitenland.

Bart Lodewijks (Hoorn)

voor het maken van nieuw werk dat hij exposeerde in de Mariakapel (Hoorn) op een tentoonstelling t.g.v. het verschijnen van de publicatie 'Looking for a beautiful place'. Uitgangspunt was een serie tekeningen die hij maakte op de

ringdijk Hoorn-Enkhuizen, aansluitend bij zijn verkenning van plekken in de directe omgeving.

Huub van der Loo (Tilburg) voor een verblijf van 3 maanden in het ISCP in New York. Daar wilde hij ten eerste foto's maken van het straatbeeld, als inspiratie voor nieuwe schilderijen. Verder wilde hij in zijn studio een steeds veranderende muurschildering maken die tijdens zijn atelierpresentatie uiteindelijk als achtergrond zou dienen voor de nieuwe schilderijen.

Bas Louter (Amsterdam) voor een werkperiode in galerie La Vala in Santiago de Chili. Daar wil hij een nieuw ruimtelijk werk maken, deels gebaseerd op het hergebruik van bestaand werk, aangevuld met ter plekke gemaakte onderdelen. De installatie zal bestaan uit uitgeknipte tekeningen op karton. Bij de tentoonstelling is ook een publicatie gepland.

Thomas Manneke (Amsterdam) voor werkperiode van 3 maanden in Vilnius (Litouwen) waar hij een serie foto's wil maken die een portret van de stad vormt. Uiteindelijk worden ongeveer 40 foto's geselecteerd en gebundeld in een boek.

Aldert Mantje (Amsterdam),
André Mesman (Amsterdam) en
Roel van Timmeren (Amsterdam)
(ILAP)

voor een artists-in-residence periode van 2 weken in Berlijn om onderzoek te doen op uitnodiging van de organisatoren van het Pilot-project 'Gropiusstadt'. Dit verblijf is voor ILAP een goede gelegenheid om hun netwerk uit te breiden en eerder opgedane contacten te intensiveren.

Sanja Medic (Amsterdam) bijdrage aan reis- en verblijfkosten om aanwezig te zijn bij de opening van een groepspresentatie van alumni van het F. Mohr Instituut in de Times Square Gallery in New York. Tijdens de opening deelde Medic ansichtkaarten uit met een beeld dat speciaal voor deze tentoonstelling gemaakt was en dat een relatie legt met de fysieke ervaring die kan ontstaan als men overweldigd wordt door de New Yorkse architectuur.

Hellen van Meene (Heiloo) om een nieuwe serie portretten te maken van jongeren in Letland en St Petersburg. Het werken in het buitenland is van invloed op haar werk door de verandering van decor en de begrensde periode die

dwingt tot hard en geconcentreerd werken. Voor de nieuwe serie wilde Van Meene, die bekend is van de foto's van jonge meisjes, nu ook doorgaan met het portretteren van jongens.

Ali Mroivili (Amsterdam)

om in te gaan op de uitnodiging om tijdens de Marché National des Arts een workshop te geven in Bamako, Mali. Enerzijds wil hij lokale kunstenaars stimuleren om te experimenteren met en discussiëren over kunst in de openbare ruimte. Anderzijds wil hij onderzoek doen naar beelden van de (traditionele) Afrikaanse cultuur om inspiratie op te doen voor zijn eigen werk.

Geert Mul (Rotterdam)

voor het realiseren van de installatie 'Meta Match'. Hiervoor wilde hij nieuw werk maken dat is ontstaan m.b.v. een softwareprogramma dat 2 verschillende beelden met elkaar vergelijkt en door middel van beeldanalyse de meest geslaagde combinaties toont. De installatie, bestaande uit prints en bewegende beelden, zal getoond worden tijdens de 11e triënnale in Delhi.

Mark Nozeman (Amsterdam)

voor een reis langs de rivier

São Francisco in de Sertão, het geïsoleerde binnenland van Noordoost Brazilië. Doel van de reis is het maken van een serie documentairefoto's die de relatie tussen landschap, bewoners en geschiedenis in kaart brengt. Uitgangspunt zijn de fictieve belevingswereld van de bewoners en oude vertellingen uit deze streek over waanzin en mysterie.

Helly Oestereicher (Amsterdam)

om een experiment dat ontstond tijdens een verblijf in het EKWC te kunnen voortzetten, namelijk het ontwikkelen van een tegel-massa die tijdens het bakken niet zoals gebruikelijk bij porselein krimpt maar rijst. Hiervoor wil Oestereicher verschillende proeven uitvoeren en zal zij de oven in haar atelier moeten aanpassen.

Jonas Ohlsson (Amsterdam)

voor een verblijf als artist-in-residence bij Raid Projects, een kunstenaarscollectief in Los Angeles, om daar eerder opgedane contacten te intensiveren en zijn netwerk uit te breiden.

Erik Olofsen (Amsterdam)

om een nieuwe installatie te maken gedurende een werkperiode in het Chinese European Art Centre

(CEAC) in Xiamen. Olofson wil zich bezighouden met het ontwikkelen van werken waarin verschillende elementen en disciplines samenkomen en elkaar versterken. Aan de werkperiode is een tentoonstelling verbonden in het CEAC.

Serge Onnen (Amsterdam)
voor de afronding en internationale verspreiding van het tweede deel van de in New York enthousiast ontvangen uitgave 'Volume'. Thema van deel II is Horizon en daarvoor zijn tekeningen van allerlei bekende en anonieme kunstenaars opgenomen waarbij Onnen als een geoloog het nummer heeft samengesteld, met het idee van een verwarde horizon.

Alien Oosting (Maastricht)
voor het in situ installeren van nieuw werk in een monumentaal pand tijdens de manifestatie 'Locus Loppem' in België. Oosting zal proberen het specifieke van de ruimtelijke eigenschappen van het pand te benaderen in de door haar toegevoegde vormen.

Ronald Ophuis (Amsterdam)
voor het maken van nieuw werk over het onderwerp Srebrenica naar aanleiding van een reis naar

Srebrenica om landschappen en gebouwen te documenteren.

Fahrettin Örenli (Amstelveen)
voor een werkperiode in China, o.a. in het CEAC in Xiamen, waar hij wil werken aan zijn project over migratie. Örenli is in Turkije opgegroeid met Turkse mythen die hun oorsprong in Azië hebben. Als een archeoloog van de menselijke ziel wil hij de sporen van de tijd in heden en verleden onderzoeken. De tekeningen en schilderijen die hij er maakt zullen uiteindelijk worden samengebracht met beelden die hij aan de andere kant van de wereld optekende.

Vinh Phuong (Steenderen)
voor deelname aan een symposium in de Vietnamese stad Hue. Daar wilde hij samen met jonge kunstenaars werken aan een nieuw werk dat over zintuiglijke waarneming zou moeten gaan. Tegelijkertijd kon hij in Hue de mogelijkheden voor een langere woon/werkperiode onderzoeken.

Ahmet Polat (Oud-Gastel)
voor het maken van een dvd-presentatie als onderdeel van de fotodocumentaire die hij maakte over het leven in de Transvaalbuurt, de veranderingen die deze

Haagse wijk doormaakt en de gemeenschap die als gevolg daarvan verdwijnt. De foto's koppelt hij aan geluidsfragmenten waarin bewoners hun verhaal vertellen. Tezamen werden ze gepresenteerd in een door Den Haag rondreizende container.

Anne Jaap de Rapper (Groningen)
bijdrage aan reis- en verblijfkosten om aanwezig te zijn bij de opening van een groepspresentatie van alumni van het F. Mohr Instituut in de Times Square Gallery in New York.

Zeger Reyers (Den Haag)
voor de installatie 'Aqua-Boogie' waarmee hij de laagst gelegen zaal van het GEM, Den Haag, onder water zette als een ondergelopen kelder. Bezoekers konden de zaal doorkruisen via lange vlonders en loopbruggen waaronder zich een gitzwart waterbassin opende waarvan de diepte nauwelijks peilbaar was en waar levende vissen zwommen.

Alexandra Roozen (Rotterdam)
voor een werkperiode in de gastateliers Daglicht/Beeldenstorm in Eindhoven. De werkperiode is een kennismaking met voor haar onbekende technieken. In de

grafische werkplaats Daglicht wil zij mogelijkheden onderzoeken om in plaats van de inktafdruk, de inktvorm centraal te stellen en deze in atelier Beeldenstorm te ontwikkelen tot een autonoom driedimensionaal beeld.

Marijn Scheeres (Amsterdam)
voor een fotoportret van de moderne verstedelijkte vrouw in China. Wat voor levens leiden ze, wat zijn hun idealen, wat hun statussymbolen, wat herken je nog van de recente geschiedenis waarin de vrouw en het individu ondergeschikt waren? Evenals in eerder werk is het centrale thema het kopiëren van het Westerse ideaal en de explosieve groei. Wat dat laatste aspect betreft: Scheeres kiest als achtergrond van haar fotoserie een van de vele miljoenensteden die momenteel in China verrijzen.

Lydia Schouten (Rotterdam)
voor het realiseren van een interactieve videoinstallatie, waarbij de belevissen van een groep wandelaars in een artificieel bos door toeschouwers beïnvloed kunnen worden. 'Le jardin secret' is een reactie op de schizofrenie van de informatie gerichte westerse wereld, waarin de meest dramatische beelden worden losgelaten op

een maatschappij die zelf doorgaans van dramatische gebeurtenissen is afgescheiden.

Martijn Schuppers (Groningen) bijdrage aan reis- en verblijfkosten om aanwezig te zijn bij de opening van een groepspresentatie van alumni van het F. Mohr Instituut in de Times Square Gallery in New York.

Jack Segbars (Rotterdam) voor het aanbrengen van de neontekst 'Geef niet om hem maar aan hem' op de gevel van de Rotterdamse Pauluskerk als reactie op de anti-bedelcampagne die de gemeente voerde met de slogan 'geef om hem, niet aan hem'. Met deze zin protesteert Segbar tegen de criminalisering van bedelaars en wil duidelijk maken dat een gevoelsband geen voorwaarde is om een medemens te steunen. De neontekst ging gepaard met een 'bedelbrief' per e-mail.

Aam Solleveld (Amsterdam) voor een werkperiode van 3 maanden in Xiamen (China) waar zij op uitnodiging van het Chinese European Art Center (CEAC) aan het artist-in-residence programma kon deelnemen. Zij maakte 'tape-tekeningen' waarin archetypes van

Chinese architectuur en dagelijkse objecten werden gecombineerd met elementen uit de massa media. Het resultaat was te zien op de tentoonstelling 'Spatial Behaviour' in het CEAC, waar ook werk van Erik Olofsen werd gepresenteerd.

William Speakman (Breda) voor het realiseren van een installatie in de tuin van de South London Gallery tijdens de tentoonstelling 'Beating about the bush'. Zijn project bestond uit 3 onderdelen: een werkplaats/atelier als hoofdruimte, daaruit voortvloeiend een ondergrondse ruimte die was gebaseerd op de schoolplaats van Saddam Hussein en een lege ruimte van waaruit de andere ruimtes worden verlicht.

Raymond Taudin Chabot (Amsterdam) bijdrage aan videoinstallatie 'Salle de l'homme' die hij maakte voor de groepstentoonstelling 'Travelling without moving' in het Trafó House of Contemporary Art in Boedapest. De videoprojectie waarop de handelingen van wachtende zakenmannen worden uitvergroot, is te beschouwen als een hedendaags schuttersportret.

Mike Tyler (Amsterdam)

bijdrage aan filmproject 'Songs' waarvan het resultaat werd tentoongesteld op de groepstentoonstelling 'Cultivando la naturaleza' in Fundacion César Manrique op het eiland Lanzarote. Hiervoor kreeg hij toestemming om te filmen op de terrassen die tegen de vulkanische berg op La Palma gebouwd waren en waar hij o.a. de levende lagen van de lavagebieden filmde: de natuur, maar ook bewoners en onderzoekers.

Koen Vermeule (Amsterdam)

voor het maken van foto's en films die getoond werden tijdens de solotentoonstelling 'Waiting in Silence' in de Beyerd, Breda. Daarnaast was een aantal werken te zien van 3 kunsthistorische inspiratiebronnen van Koen Vermeule: Georges Seurat, Léon Spilliaert en Juan Muñoz.

Rob Voerman (Arnhem)

voor het realiseren van een grote installatie ter gelegenheid van de openingstentoonstelling van de nieuwe tentoonstellingsruimte van het Cell Projects Space in Londen. Hij bouwde een nieuwe entree en een claustrofobisch aandoende rook- en drinkruimte als reactie op de steeds dominanter worden

de restrictieve maatregelen op het gebied van rookverbod, vergunningen, brandpreventie en veiligheid.

Hans Wap (Rotterdam)

bijdrage aan project dat hij zal uitvoeren tijdens een verblijf in het gastatelier van het Haagse Museum Mesdag. In het werk dat hij daar maakt, wil hij onderzoeken hoe de belangrijkste thematiek van de School van Barbizon – de natuur – in het huidige tijdperk een andere vorm krijgt en hoe deze periodes zich tot elkaar verhouden. Waps werk zal tussen de werken van de vaste collectie 19e-eeuwse meesters geëxposeerd worden in oude gedecoreerde lijsten.

Daan van Wel (Maastricht)

voor een werkperiode van 2 maanden in een artist-in-residence plek op Kõkar, een dunbevolkt eiland in Finland. Daar wil hij zich laten inspireren door het landschap. Op het eiland hoopt hij een nieuwe wending te vinden voor zijn keramische werk en opnieuw meer gebruik te kunnen maken van fotografie. Ook kreeg Daan van Wel een bijdrage voor een werkperiode van 10 weken in Japan, waar hij door het Shigaraki ceramic cultural park bij Kyoto was uitgenodigd om nieuw

werk te maken en aan workshops mee te doen. Hij wilde er vooral werken aan de uitvoering van een plan om keramische werken te maken die op het lichaam gedragen kunnen worden. Ook wilde hij verder experimenteren met geglaazuurde vormen en fotografische beelden en zich verdiepen in de Japanse keramische traditie.

Freerk Wieringa (Elst)

bijdrage aan het werk 'Dog', een interactief beeld van een waakhond. D.m.v. computergestuurde pneumatiek en camerasensoren komt het beeld tot leven en reageert het op de aanwezigheid van de toeschouwer. 'Dog' wordt gepresenteerd in Museum Het Valkhof, Nijmegen.

Nico Yerna (Gronsveld)

om verder te werken aan een serie nieuwe schilderijen, waarmee hij allereerst ervaring op wil doen met het schilderen op doek en tevens wil ervaren wat een seriematige aanpak inhoudelijk voor zijn werk betekent. Tot slot wil hij experimenteren door fotografie te combineren met verf.

Hulya Yilmaz (Rotterdam)

voor een werkperiode van 3 maanden in Xiamen (China)

waar zij op uitnodiging van het Chinese European Art Center aan het artist-in-residence programma kon deelnemen. Daar wil zij gebruik maken van de aanwezige materialen, o.a. steen en brons, en beschikbare technische vakmensen. Een van de onderdelen uit haar project 'Movement' hoopt zij om te zetten in een driedimensionaal bronzen beeld dat na afloop in Xiamen geëxposeerd zal worden.

Edwin Zwakman (Amsterdam)

bijdrage in de postproductie van 11 foto's uit de serie 'Tuinen': 2 overzichtsfoto's uit de lucht en 9 die inzoomen op individuele achtertuinen. De serie, geheel gebaseerd op door Zwakman gebouwde maquettes, gaat over grensgebieden: de onderlinge grenzen tussen achtertuinen, die licht-claustrofobisch gepresenteerd worden met een vermoeden van aanwezige buurtuinen, en de begrenzing tussen de woonwijk waarvan gesuggereerd wordt dat die zich op de rafelrand van een stad bevindt.

Publicatiesubsidie

Liesbeth Bik (Rotterdam) en Jos van der Pol (Rotterdam)

voor een publicatie waarin Bikvan-derPol in samenwerking met het NAI hun werkwijze, achterliggende concepten en noties die aan hun werk ten grondslag liggen van een kritisch kader voorzien.

Dineke Blom (Amsterdam)

voor een duoboek waarin 2 series tekeningen worden opgenomen. Omdat de series onderling door inhoud en stijl erg van elkaar verschillen is gekozen voor een boek dat bij het openen uiteenvalt in 2 delen die elk op zich een volwaardig boek met eigen vormgeving zijn. Irene Veenstra schreef de teksten.

Ria van Eyk (Eindhoven)

voor een publicatie waarin de verschillende soorten werk die zij maakte worden samengebracht. Er zal reflecterend en selecterend vanuit het heden naar het werk gekeken worden. In de publicatie worden teksten opgenomen van mensen met wie Van Eyk samenwerkte.

Marinus Fuit (Haarlem)

voor een omvangrijke publicatie

over Fuits werk. Publicist Frans Duister beschrijft de ontwikkelingen van de kunstenaar en schetst diens betekenis voor de Nederlandse beeldende kunst. Andere tekstbijdragen zijn van filosoof Jan Bor en schrijver Louis Ferron.

Bettie van Haaster (Amsterdam)

voor het maken van een kleine publicatie waarin Van Haaster haar fascinatie voor de verbeelding van plaats en ruimte door volume en licht zichtbaar wil maken. De begeleidende tekst wordt geschreven door Allard Schröder.

Fransje Killaars (Amsterdam)

voor 'Paper Blanket. Grid of Light, 2004'. 'Paper Blanket' staat voor het textiele werk dat Killaars maakt, veelvoorkomend motief in haar werk is het 'grid'. Het in stof gewikkelde werk wordt bij elkaar gehouden door een band, waardoor het ook mogelijk is het werk als een groot affiche op de wand te hangen, op het bed te leggen of in de boekenkast te plaatsen. De publicatie werd gepresenteerd tijdens de solotentoonstelling 'Installatie Kyoto' in Japan.

Arthur Kleinjan (Rotterdam)

als bijdrage aan het project 'Display', een publicatie (in de vorm

van een tijdschrift) en een tentoonstelling. 'Display' is een onderzoek naar fotografie: naar de relatie tussen afbeelding en werkelijkheid. In de publicatie worden Kleinjans foto's samengebracht tot een nieuw beeldverhaal.

Melvin Moti (Rotterdam)

voor een publicatie naar aanleiding van zijn onderzoek naar de Lege Lijsten Tour. Deze rondleiding werd in 1942-'43 door een van de stafleden van de Hermitage gegeven na de evacuatie van de kunstwerken. Alleen de lege lijsten hingen er nog. Moti brengt deze opzienbarende rondleiding in relatie met de hedendaagse kunstwereld, waarin de zalen weliswaar vol hangen, maar het publiek onverschillig is.

Marc Mulders (Tilburg)

publicatie waarin hij het 25-jarige tempo waarmee zijn oeuvre tot stand kwam, wil staven met beelden. Daarnaast wil hij laten zien dat religie, wat een fundament van zijn werk is, voor hem een toonbeeld van ongekende vrijheid is.

Rinke Nijburg (Arnhem)

voor publicatie 'Piercing the Spirits. Een kosmologie in 144.000 beelden', die opgevat kan worden

als een analogie van het denken, schrijven en verbeelden dat Nijburg in de laatste 15 jaar ontwikkelde. In een aantal compartimenten van ongelijke dikte, die steeds op een andere manier zijn vormgegeven, wordt telkens een ander aspect van het oeuvre van de kunstenaar belicht.

Frank van der Salm (Delft)

publicatie waarmee Van der Salm een bijdrage wil leveren aan het debat over de invloed van extreme stedelijke processen op de rol van de fotografie en het veranderend tijd- en ruimtebegrip als onderdeel daarvan. Naast zijn foto's worden in de publicatie teksten opgenomen van Martijn Verhoeven en Liesbeth Decan die verschillende visies op de fotografie als medium tussen werkelijkheid en verbeelding onderzoeken.

Lara Schnitger (Amsterdam)

voor publicatie die als een soort reis- of instructieboek wil laten zien hoe en waar Schnitgers werk in de afgelopen 10 jaar tot stand is gekomen. Het nomadische karakter van haar werk wordt in de publicatie benadrukt. Het werk wordt bovendien op verschillende locaties - real en unreal - gepresenteerd.

Marien Schouten (Amsterdam)

voor een publicatie die een beeld geeft van de nieuwste ontwikkelingen in Schoutens werk waarin hij probeert het schilderachtige en het architectonische te integreren zoals de installatie 'Groene Kamer/Slang', het meest monumentale en architectonische werk van Schouten tot nu toe.

Peter Struycken (Gorinchem)

voor een publicatie waarin overzicht wordt gegeven van zijn oeuvre. Zowel zijn opdrachtgebonden werk als het autonome werk komt aan bod middels essays en afbeeldingen met uitgebreide projectbeschrijvingen.

Vormgeving

Startstipendium

Suzanne van Andel, Rotterdam
Maarten Baas, Dodewaard
Johanna Balusikova, Den Haag
Michiel de Blaey, Amsterdam
Tijs Bonekamp, Arnhem
Peer Boon, Utrecht
Celio Braga, Amsterdam
Karin van den Brandt, Amsterdam
Meydan Bulut, Oosterbeek

Alex Clay, Amsterdam
Wojciech Dziejzic, Amsterdam
Alexander Fielden, Utrecht
Hans Gremmen, Arnhem
Gesine Hackenberg, Amsterdam
Raymond Hendriks, Haarlem
Mark Holtmann, Arnhem
Martine van 't Hull, Nieuw Vennep
Marcel van Kan, Amsterdam
Janet Keukelaar, Arnhem
Nadine van Kleef, Arnhem
Johan Kleinjan Rotterdam
Maria Kley, Arnhem
Sara Kolster, Utrecht
Esther Loonen, Vierlingsbeek
Bas Manders, Amsterdam
Luna Maurer, Amsterdam
Ferry Meewisse, Utrecht
Christien Meindertsma, Rotterdam
Mark Mulder, Rotterdam
Myrza de Muynck, Goes
Connie Nijman, Amsterdam
Meike Nip, Arnhem
Barbora Papsikova, Arnhem
Berbel Peters, Arnhem
Jap-Jaap Rietjens, Maastricht
Frederik Roijé, Amsterdam
Maaïke Roozenburg, Amsterdam
Sudad Shalan, Almelo
Wieki Somers, Rotterdam
Paul Swagerman, Rotterdam
Peter Traag, Swalmen
Hanna Tynkkynen, Utrecht
Ytje Veenstra, Arnhem

Silvia Vergeer, Rotterdam
Coralie Vogelaar, Arnhem
Menno van Waardhuizen, Arnhem
Silke Wawro, Amsterdam
Ferry van Zijderveld, Amsterdam

Werkbeurs

Jeroen Barendse, Den Haag
Iris Eichenberg, Amsterdam
Maria van Kesteren, Hilversum
Manon van Kouswijk, Amsterdam
Dimitri Nieuwenhuizen,
Den Haag
Ted Noten, Amsterdam
Willem van der Sluis, Amsterdam
Hugo Timmermans Amsterdam
Roger Willems, Amsterdam

Investeringsubsidie

Jan Broekstra, Arnhem
Claudy Jongstra, Spannum

Praktijksubsidie

Dinie Besems, Amsterdam
Vanessa van Dam, Amsterdam
Giselle de Oliveira Macedo,
Amsterdam
Roos van Geffen, Amsterdam
Monique van Heist, Rotterdam
Beppe Kessler, Amsterdam
Klaartje Martens, Arnhem
Ivo Schmetz, Amsterdam
Karola Vogels, Arnhem

Projectsubsidie

Jorre van Ast (Den Haag)
om verder te studeren aan het
Royal College of Art in Londen
waar hij is toegelaten voor de MA
course Design Products. De basis
die hij als industrieel vormge-
ver heeft gelegd, wil hij daar op
conceptueel en intellectueel vlak
verder uitbouwen. Zijn streven is
concepten te ontwikkelen die de
potentie hebben een goed (indu-
strieel) product te worden.

Stuart Bailey (Amsterdam) en
Peter Bilak (Den Haag)
voor de voortzetting van DOT
DOT DOT Magazine, het door
hen geïnitieerde tijdschrift over
grafisch ontwerp en visuele cul-
tuur.

Samira Benlaloua (Rotterdam)
voor een project waarvoor zij
op basis van onderzoek naar de
verschuiving van de grenzen van
naties, steden en culturen, de rol
van de media en de beleving van
het publiek 5 vlaggen wil ont-
werpen. Deze symbolische tekens
moeten zich gaan verhouden tot
het spanningsveld van mediocratie,
natuur en alledaagsheid.

Francisco van Benthum (Beugen) en Michiel Keuper (Arnhem)

om t.g.v. een jubileumshow van ELLE een serie van 5 outfits te ontwerpen die zijn gebaseerd op een sleutelstuk uit hun eigen archief. Hiermee willen zij hun samenwerking als Keuper/van Benthum nieuw leven inblazen en nieuwe impulsen geven aan de modediscipline.

Francisco van Benthum (Beugen)

voor de internationale positionering en introductie van het label WOLF-homme bij journalisten, fabrikanten, distributeurs, winkels en consumenten. Hiertoe wil hij een nieuwe mannencollectie ontwerpen voor de herfst/winter 2005-2006 met als uitgangspunt een aantal accessoires.

Maaïke Gottschal (Amsterdam)

onderzocht de representatieve functie van voetbalshirts door de jaren heen. De strepen, de kleuren, de verandering van de logo's, de invloed van de bondscoach en de sponsors en de mening van de voetballers zelf. Op basis van dit onderzoek presenteerde zij samen met Uli Schuster een voorstel voor een nieuw interactief shirt dat het Nederlands Elftal in 2006 een nieuwe identiteit moet geven.

Het project werd gepresenteerd bij CASCO in Utrecht.

Hisko Hulsing (Amsterdam)

voor het maken van de animatiefilm 'Tales from the Junk Yard' (werktitel). Hiervoor zijn 15.000 tekeningen en 150 schilderijen nodig en zal Hulsing ook zelf de muziek componeren. De film gaat over jeugdvriendschappen, verwaarlozing en hoe een splend kind kan uitgroeien tot een junk. Voor deze film zal Hulsing proberen een rauwere tekenstijl te ontwikkelen.

Anthony Kleinepiet en Truc Vo (Eindhoven)

om zich te kunnen presenteren op de Tokyo Designers Block en zo hun ontwerpen onder de aandacht van een groot publiek te brengen en hun internationale netwerk en naamsbekendheid te vergroten. Voor deze presentatie willen zij een onconventionele setting ontwerpen die hun ontwerpen in een andere logica moet plaatsen en zo meer aandacht zal opeisen.

Manon Kouswijk (Amsterdam)

voor een presentatie van haar ontwerpen in Galerie Funaki in Melbourne. Ter plaatse bouwde zij een constructie die om de bestaan-

de displays heen groeide. Zo werd de galerie getransformeerd tot een ruimte waarbinnen een verzameling voorwerpen werd bewaard en getoond op een manier die niet eenduidig was en werden haar ontwerpen (o.a. sieraden, servies) met elkaar verbonden.

Jasmijn Schutten (Arnhem)

voor een vervolgstudie aan het Royal College of Arts in Londen (richting womenswear). Zij wil daar technische vaardigheden verdiepen en meer vrijheid verwerven in haar ontwerpkeuzes. Deze opleiding ziet zij als een belangrijke stap naar haar doel om uiteindelijk te gaan ontwerpen voor de internationale mode-industrie.

Nils Mühlenbruch (Amsterdam)

voor de uitvoering van het project 'Bits & Pieces', een animatiecollage gebaseerd op betekenisloze tussenmomenten ofwel 'de reststukjes van de waarneming'. De film moet gezien worden als een oefening in het 'ernaast kijken'. Het project bestaat uit verschillende fases: het maken van de animatie, een audiovisuele performance, presentatie op o.a. televisie en het maken van een serie verkoopbare prints.

Marthe Nagengast (Den Bosch)

voor bekostiging van het laatste studiejaar aan de Royal College of Art in Londen, afstudeerrichting illustratie. Zij wil zich o.a. bezighouden met de technische aspecten van illustratie om ook het maken van digitale animaties te leren. Daarnaast wil zij zich aanmelden bij agentschappen.

Lotte Noordermeer (Rotterdam) en Edwin Oudshoorn (Leiden)

voor het samenwerkingsproject 'Jut&Jul' dat tijdens een verblijf in Berlijn tot stand kwam. Om te benadrukken dat zij, net afgestudeerd, in een stad verbleven waar zij niemand kenden, namen de 2 mode-ontwerpers slechts 10 kledingstukken mee die in huidskleur waren uitgevoerd. Die tweede huid vernieuwde zich elke week door de ervaringen die zij in Berlijn opdeden. Zo werd inspiratie en observatie omgezet in vorm. Het proces werd o.a. op foto vastgelegd.

Carla Nuis (Roelofarendsveen)

voor een deelproject van haar onderzoek aan de Royal College of Art in Londen. Dit onderzoek spitst zich toe op de vraag hoe zij met behulp van de foto-erftechniek ornamentale patronen kan vertalen in een nieuwe collectie

sieraadobjecten. Haar werk is gebaseerd op 16e en 17e eeuwse textielpatronen die zij hervormt tot driedimensionale objecten.

Stefan Scholten en Carole Baijings (Amsterdam)

voor onderzoek met betrekking tot het project 'Grid', waarvoor zij de mogelijkheden willen onderzoeken om interieurobjecten te ontwerpen die zijn opgebouwd uit een raster van metaalgaasweefsel. Uitgangspunt is het streven naar een object waarin vorm, constructie en functie samenvallen.

Yuliaty Soeprajitno (Utrecht)

voor de tweede fase opleiding aan het Institut Français de la Mode in Parijs. Daar hoopt zij haar kennis en ervaring in de mode-industrie te verbreden, o.a. door het ontwikkelen van prototypes in samenwerking met het bedrijfsleven. Hiermee hoopt zij haar kans op een baan bij een internationaal modebedrijf te vergroten.

Inge Uittenbogaard (Woerden)

om in te gaan op de uitnodiging van de International Fashion Fair in Tokyo. Door deelname wil zij haar mogelijkheden vergroten en nieuwe contacten leggen die voor haar beroepsontwikkeling van

belang zouden kunnen zijn.

Neeltje ten Westenend (Utrecht)

voor de uitwerking van het onderzoek 'Who's afraid of Vinex' dat zij opstartte vanuit een atelierwoning in de wijk Vathorst. Het onderzoek betrof de identiteit van de wijk en haar bewoners, waarbij zij vooral gefascineerd is door de mate waarin de vormgegeven omgeving van invloed is op die identiteit. In het onderzoek vormen de contacten met individuele bewoners en hun persoonlijke keuzes in de inrichting van de privéruimte het uitgangspunt voor haar benadering van de openbare ruimte. Het project zal uitmonden in een geregisseerde parade voor en van de bewoners.

Publicatiesubsidie

Claudy Jongstra (Spannum)

voor de publicatie 'Touched by Claudy Jongstra. Felt-designs for fashion and interiors.' Het boek zal d.m.v. fotografie en tekst vooral aandacht besteden aan actuele projecten op het gebied van mode en interieur. In de vorm van een visueel essay komen thema's zoals lijn vs structuur, poëzie, monumentaliteit, tactiliteit, constructie vs menselijkheid aan bod.

Bouwkunst

Startstipendium

Gert Anninga, Amsterdam
Bart Cardinaal, Rotterdam
Teun Castelein, Utrecht
Nathalie Groot Kormelink,
Enschede
Gabri Klarenbeek, Rotterdam
Ron Kleinsman, Utrecht
Barend Koolhaas, Rotterdam
Claudia Linders, Amsterdam
Peter Masselink, Doetinchem
Ilse Schuts, Utrecht
Mark Veldman, Rotterdam
Hans Vermeulen, Rotterdam
Robert Verrijt, Delft
Dirk Waldmann, Rotterdam
Hanneke van Wel, Amsterdam
Martine de Wit, Delft

Werkbeurs

Remco Bruggink, Rotterdam
Ilse Castermans, Rotterdam
Sabine Müller, Rotterdam en
Andreas Quednau, Rotterdam
Ralf Pasel, Rotterdam

Investeringssubsidie

Babette Hilgemann, Amsterdam

Praktijksubsidie

Helena Casanova Garcia,
Rotterdam
Jesus Hernandez Mayor,
Rotterdam
Jan Jongert, Rotterdam
Moriko Kira, Amsterdam
Siebold Nijenhuis, Rotterdam
Cesare Peeren, Rotterdam
Paddy Tomesen, Amsterdam
Aldo Vos, Rotterdam

Projectsubsidie

Stefan Al (Amersfoort)

bijdrage om een 1-jarige post-graduate opleiding aan The Bartlett School of Planning in Londen te kunnen volgen. Al wil zijn praktische en formele houding ten opzichte van ontwerpen, zoals dat aan de TU Delft wordt gedoceerd, meer verdieping geven door theoretisch en filosofisch onderzoek in deze, wat hij noemt 'competitieve', omgeving.

Willem de Bruijn (Londen)

bijdrage aan het derde studiejaar van een promotieonderzoek aan The Bartlett School of Planning in Londen. De Bruijn onderzoekt in deze studie o.a. de historische relatie tussen architectuur en alchemie in de periode 1595-1625 in

Noord-Europa. Hij doet dit vanuit zijn overtuiging dat architectonische referenties en constructies een belangrijke invloed hebben gehad op de ontwikkeling van een visuele retoriek binnen de taal van de alchemist.

Caroline O' Donnell (Rotterdam) bijdrage aan het eerste studiejaar van het Masters in Architecture, Princeton University. Het studieprogramma van Princeton is volgens O'Donnell door de student zelf flexibel in te delen waarbij eigen onderzoeksthema's ingevuld kunnen worden. In het verlengde van haar interesse naar de relatie tussen de mens en zijn gebouwde omgeving, zal O'Donnell zich in eerste instantie richten op analyses van bewegingswaarnemingen in Manhattan.

Rien Korteknie en Mechthild Stuhlmacher (Rotterdam) bijdrage aan presentatie van hun werk, samen met 2 andere Nederlandse bureaus, voor een tentoonstelling in het Institut Néerlandais in Parijs. Het thema van de tentoonstelling over het bureau Korteknie Stuhlmacher Architecten is 'petit choses' gezien het kleinschalige en tijdelijke karakter van hun werk waaron-

der 'Parasite' in Las Palmas en de mobiele kunstenaarswoning in Leidsche Rijn.

Johan van Lierop (Delft) voor het lopen van een half jaar durende stage bij Steven Holl Architects in New York. Van Lierop hoopt veel te leren van Holl's ontwerpbenadering en diens controle voor detail op elk schaalniveau. Aansluitend zal Van Lierop werken aan de installatie 'Neuro-aesthetic Reading Room' van de neurobioloog en beeldend kunstenaar Warren Neidich met als doel een architectonische en ruimtelijke vertaalslag te maken van de installatie die datastromen stimuleert voor cognitief neurotisch onderzoek.

Neville Mars (Delft) en Saskia Vendel (Amsterdam) bijdrage aan Urban China 2020, een multidisciplinair ontwerp-onderzoek naar de toekomstige verstedelijking van China. De komende 20 jaar heeft de Chinese overheid zich ten doel gesteld 400 nieuwe steden te bouwen. Volgens Mars en Vendel biedt hen dit de unieke mogelijkheid om in een relatief kort tijdsbestek het door hen ontwikkelde 'Dynamisch Verdichtingsmodel' op het verste-

delijkingsvraagstuk in China toe te passen.

Kristine Mun (Rotterdam) bijdrage aan een tektonische installatie van haar bureau M(use) op de eerste internationale architectuuriënnale in Bejing. De installatie, een stalen rasterwerk van complexe geometrische vormen, is de vertaling van onderzoek dat M(use) verricht naar de toepassing van gecomponeerde analoge en digitale algoritmes.

Penny Nourney (Rotterdam),
Jolai van der Vegt (Amsterdam),
Floencia Rausch (Rotterdam) en
Catharine Visser (Rotterdam) bijdrage aan het project 'Bottom up - top down, confrontatie Amsterdam en Buenos Aires'. Op basis van eerder verricht literatuuronderzoek over informele architectuur en stedenbouw in Latijns Amerika en Europa is gekozen voor Buenos Aires als onderzoekslocatie. Het doel is om voor zgn. bottom up processen, zoals krottenwijken, 'top down' planningsstrategieën te ontwikkelen uit de noodzaak deze spontane nederzettingen te integreren in de formele stad.

Jan Willem Petersen (Londen) voor deelname aan het 5e studie-

jaar aan de Architectural Association (AA) in Londen. Petersen gaat zich in zijn laatste studiejaar verder toeleggen op zijn project 'Orchestrated Space', een onderzoek naar de invloed van terrorisme op architectuur. Met dit onderzoek wil Petersen de samenhang tussen complexe, stedelijke structuren en fysieke, sociale en regulatieve condities in de openbare ruimte aantonen.

Marion Regitko (Amsterdam) voor deelname aan een 5-daagse workshop aan het Monolithic Dome Institute in Texas. Regitko wil zich met deze cursus verder specialiseren in betonschaal constructies die haar in staat zal stellen nieuwe constructieconcepten te ontwikkelen zoals complexe dubbel gekromde vormen.

Eva Robidoux (Rotterdam) bijdrage aan de presentatie van een maquette voor een herdenkingsmonument in Korea, op de Montreal Biënnale. Robidoux won met haar ontwerp voor de herdenking van de slachtoffers van de aardbeving in Taiwan in 1999 een internationale prijsvraag, die qua thematiek goed aansluit bij de biënnale in Montreal: de Agora en het herdefiniëren van de openbare ruimte.

Marlies Rohmer (Amsterdam)
bijdrage aan een onderzoek in de vorm van een beeldessay over jongerencultuur en onderwijs. Het essay is de weerslag van jarenlang onderzoek van Rohmer in de vorm van krantenartikelen en vakliteratuur, met als doel een relatie te leggen tussen maatschappelijke en culturele ontwikkelingen en gebouwen voor jongeren. Met deze zoektocht hoopt Rohmer de kwaliteitsverbetering van gebouwen voor 'the next generation' en scholenbouw in het bijzonder, te bevorderen.

Daan Roosegaarde Bisschop (Rotterdam)
voor deelname aan het tweede studiejaar van het Berlage Instituut. In dit jaar zal Roosegaarde zich vooral toeleggen op parametrisch onderzoek voor het maken van modules voor serieobjecten (bushokjes en fietsenstallingen) en massawoningbouw. De parametrie kan volgens Roosegaarde een bij uitstek geschikt middel zijn om staalplaten te vouwen als huid van een gebouw.

Arjan Scheer (Zeist)
bijdrage aan de presentatie van akoestisch onderzoek voor een prijswinnend ontwerp van Urban

Future Organization, waar Scheer deel van uitmaakt, voor een concertgebouw in Sarajevo. Het onderzoek dat in samenwerking met Ove Arups Sound Laboratorium wordt verricht, zal deel uitmaken van een presentatie op de Auditoria Expo 2005 in Wenen dat specifiek gericht is op de Europese auditoria branche.

Carel Weeber (Amsterdam)
bijdrage aan het opnieuw laten schilderen van 10 gebouwen in Suriname. In overleg met monumentenzorg en ter gelegenheid van het Surinaamse Filmfestival nam Weeber het initiatief tot deze actie.

Marleen ter Weele (Rotterdam)
voor deelname aan het 2e studiejaar van het Berlage Instituut. In dit jaar zal Ter Weele zich met name richten op onderzoek op een grotere schaal. Hier had zij tijdens haar studie aan de Design Academy nog weinig ervaring mee gehad. Hiertoe zal Ter Weele zich vooral toeleggen op het bedenken, uitvoeren en ervaren van concepten voor de openbare ruimte.

Camiel Weijnenberg (Londen)
voor deelname aan het 5e studiejaar aan de Architectural Association (AA) in Londen. De ervaringen

gen die Weijnenberg het afgelopen jaar op de AA opdeed om in internationaal onderzoeksverband te werken aan grootstedelijke opgaven, wil hij in zijn laatste studiejaar voortzetten. Wijenberg acht de werkwijze van de AA om de omgeving en de condities van een bepaald gebied aan het project te koppelen, aangevuld met substantieel onderzoek, zeer waardevol om te komen tot nieuwe strategieën voor architectuur en stedenbouw.

Publicatiesubsidie

Petra Blaisse (Amsterdam)

een publicatie met het accent op 7 sleutelprojecten van het bureau 'Inside Outside' op het terrein van architectuur, tuin- en landschapsarchitectuur, interieur en vormgeving. Het boek is gebaseerd op 2 polen die het werk van Blaisse kenmerken: de zoektocht naar een nieuwe, niet orthogonale, soepele vormtaal en technisch onderzoek met als doel het vakgebied een vernieuwend karakter te geven. Naast een interview met Blaisse zijn tekstbijdragen van onder andere Mark Wigley en Hans Ulbrich Obrist in de publicatie opgenomen.

Winka Dubbeldam (New York)

een Engelstalige uitgave over het werk van Dubbeldam dat thematisch geordend wordt volgens de wijze waarop het bureau onderzoek doet naar 'armature', 'sur-face' en 'inter-face'. Binnen deze 3 thema's speelt de fascinatie van Dubbeldam voor architectuur als een intelligente registratie van verschillende krachtenvelden, een belangrijke rol. De projecten zullen gecombineerd worden met tekstbijdragen van 4 auteurs waaronder Bart Lootsma en Michael Speaks.

Tonny Zwollo (Leiden)

voor de dvd 'Blue is my colour. Designing as an answer to nature and discovering the essence of female architecture', een beeldverhaal met zo'n 600 foto's over de fascinatie van Zwollo voor het onzichtbare element - ruimte - in vormgeving en architectuur. De onbebouwde ruimte in de architectuur van patio's, binnenhoven, school- en marktpleinen beschouwt Zwollo als het zgn. 'female element' in de vormgeving waarmee zij een nieuwe kijk op het ontwerpproces wil geven.

3.4 Samenstelling Commissies Stimuleringsubsidies

Voorzitter

Christine de Baan (tot 1 april)

Flos Wildschut (per 1 april)

Subcommissie beeldende kunst

Yariv Alter Fin

Toos Arends*

Céline van Balen*

Hans van der Ban

Atousa Bandeh Ghiasabadi*

Wout Berger

Frederique Bergholtz

Marinus Boezem

Arno Coenen

Pam Emmerik

Florian Göttke*

Voebe de Gruyter

Cécile van der Heiden

Jack Jaeger

Xander Karskens

(per 1 september)

Jean Bernard Koeman*

Maxine Kopsa

Sven Lütticken*

Cary Markerink

Hans van der Meer

Peter Mertens*

Arnold Mosselman

Gijs Müller

Paul Nassenstein

Joost Rekveld*

Willem de Rooij

Johannes Schwartz*

Jorinde Seijdel

Arjanne van der Spek

Michael Tedja*

Lucas van der Velde

Raimond Wouda

Subcommissie vormgeving

Guus Beumer*

Jurgen Bey*

Marjan Boot

Thomas Castro

Pascale Gatzen

Mieke Gerritzen

Gert Jonkers*

Niels Klavers*

Suska Mackert*

Armand Mevis

Jos Oberdorf

Pieter van Oudheusden*

Oscar Raaijmakers

Timo de Rijk

Vincent de Rijk

Joost Roelofs

Lies Ros*

Louise Schouwenberg*

Jan Versweyeld

Annelys de Vet*

Subcommissie bouwkunst

Ruurd Gietema

Ludo Grooteman*

Herman Hertzberger

Hilde Heynen

Ira Koers

Herman de Kovel

Paul Roncken

Gilian Schrofer
 Maïke van Stiphout*
 Ed Taverne
 Ronald Wall

*per 1 juni

Selectiecommissies Stimulerings- subsidies

De selectiecommissies streefden ook in 2004 naar een evenwichtige samenstelling van de werkgroepen waarin commissieleden met een verschillende (al of niet westerse) culturele achtergrond, jongere en ook oudere leden en leden met kennis van/affiniteit met uiteenlopende kunst-, vormgevings- en bouwkunstpraktijken, zitting hebben. Waar mogelijk streefden zij ook naar een regionale spreiding. De selectiecommissie beeldende kunst ontving 98 sollicitatiebrieven voor 12 vacatures.

Voor vormgeving werden 21 brieven ontvangen; voor alle 9 vacatures werden geschikte kandidaten gevonden. Er werden 31 sollicitatiebrieven ontvangen voor bouwkunst; voor 2 vacatures werden in de loop van het jaar geschikte kandidaten gevonden. De vacature van stedenbouwkundige is met ingang van 1 januari 2005 ingevuld.

Ondanks het streven naar een

gelijke verdeling tussen mannen en vrouwen zijn in de werkgroepen beeldende kunst de mannelijke leden nog altijd in de meerderheid met 22 mannen tegenover 10 vrouwen. De helft van de leden is tussen de 35 en 50 jaar; 10 leden zijn jonger dan 35 jaar en 6 leden ouder dan 50 jaar.

Er hebben 13 mannen en 7 vrouwen in de 2 werkgroepen vormgeving zitting. De meerderheid is tussen de 35 - 50 jaar; 2 leden zijn jonger dan 35 en 4 leden zijn ouder dan 50 jaar.

In de subcommissie bouwkunst hebben 8 mannen en 3 vrouwen zitting. De meerderheid is tussen de 35 - 50 jaar; 1 lid is jonger dan 35 jaar en 3 leden zijn ouder dan 50 jaar.

Selectiecommissie beeldende kunst

Jos Houweling, voorzitter

Hans Aarsman

Jaap Guldemon

Maria Hlavajova

Sebastian Lopez

Rutger Wolfson

Selectiecommissie vormgeving

Jan Konings, voorzitter

Liesbeth den Besten

Max Bruinsma

Ton Homburg

José Teunissen

Selectiecommissie bouwkunst

vacature

Floris Alkemade

Maarten Schmitt

Dirk Sijmons

Annet Tjihuis

4. Bemiddelaarssubsidies**4.1 Verslag**

In 2004 werden er 54 aanvragen voor een bemiddelaarssubsidie ingediend. Tijdens 2 aanvraagrondes, en in totaal 4 vergaderingen, werden 49 aanvragen van curatoren, critici, theoretici en beschouwers ter beoordeling voorgelegd aan de werkgroepen van de Commissie Bemiddelaarssubsidies. Hiervan werden 23 aanvragen toegekend (47%), met een gezamenlijke subsidiewaarde van bijna € 270.000,-.

Het gemiddeld honoreringspercentage steeg ten opzichte van 2003 met 12% en lag ook ten opzichte van 2001 en 2002 boven het gemiddelde niveau. De commissie was zeer tevreden over de kwaliteit van de aanvragen. Zij was verder tevreden met het feit dat er in 2004 een aantal goede aanvragen kon worden beoordeeld op het gebied van de vormgeving en bouw-

kunst. De meeste aanvragen waren onder te brengen bij de discipline beeldende kunst of betroffen een interdisciplinair plan.

In 2004 werd geconstateerd dat de bemiddelaarssubsidie de fase van het experiment is gepasseerd. Het is een vast onderdeel geworden van de gedifferentieerde subsidiemogelijkheden van het Fonds BKVB. Zowel binnen als buiten het Fonds BKVB wordt de subsidievorm beschouwd als een waardevolle bijdrage aan de verdieping en contextverbreding van de hedendaagse beeldende kunst, vormgeving en bouwkunst in Nederland. Net als in vorige jaren werd geconstateerd dat van oorsprong buitenlandse bemiddelaars hierin een belangrijk aandeel hebben. Wat betreft de toekenningen was er verder een goede verdeling te zien tussen de startende en de meer gevestigde bemiddelaars en tussen theoretisch onderzoek en het inhoudelijk initiëren van projecten. De diversiteit van de aanvragen bevestigde wederom het brede spectrum van de bemiddelaar.

De beoordelingscriteria hebben zich in 2004 verder aangescherpt. De bemiddelaarssubsidies richten zich nadrukkelijk op het stimule-

ren van uitzonderlijke projecten waaraan een heldere inhoudelijke ambitie ten grondslag ligt. De toegankelijkheid, het theoretisch vermogen en de te verwachten effecten van het plan spelen een grote rol in de beoordeling. In alle gevallen moet het gaan om bemiddelaars met een uitgesproken eigen inhoudelijke positie en moet er een logisch verband bestaan tussen de activiteiten van de bemiddelaar en het voorgestelde plan.

Aanvragen en toekenningen

positief	23
negatief	26
formeel negatief	5
<hr/>	
totaal	54
honoreringspercentage	47%

4.2 Toekenningen bemiddelaarssubsidies

Vincent de Boer (Amsterdam) ontving uit waardering voor zijn rol als praktisch bemiddelaar een bijdrage aan de research voor de film 'The Forbidden Sea' over de kunstenaars Rui Chafes en Orla Barry. De Boer wil vanuit een

directe betrokkenheid met het werk de mogelijkheden onderzoeken van een samenwerking tussen de kunstenaars in de vorm van een produktie die een combinatie wordt van film en beeldende kunst. W139 en het Irish Contemporary Art Centre zijn geïnteresseerd de filminstallatie mee te produceren en te presenteren.

Hilde de Bruijn (Nijmegen) als startend bemiddelaar ontving zij een subsidie voor het uitwerken van het tentoonstellingsproject 'Hidden Rythms'. Het project gaat over de maatschappelijke rol van rituelen in de gesecculariseerde en gefragmenteerde Westerse samenleving, en de functie die rituelen kunnen hebben voor het creëren of in stand houden van een gevoel van samenhang en eenheid. Aan het project zullen 17 kunstenaars uit binnen- en buitenland deelnemen die gebruik maken van het ritueel als artistieke strategie. Het project zal plaatsvinden op diverse locaties in Nijmegen. Kunstenaarsinitiatief De Paraplufabriek en Museum Het Valkhof hebben inmiddels toegezegd het project op te nemen in hun programmering.

Danila Cahen (Amsterdam) als startend bemiddelaar ontving

zij een bijdrage voor een filmisch onderzoek naar de relatie tussen kunstenaar en curator. Het onderzoek betreft de definitie van de curator als initiator, 'sparringspartner', klankbord en producent. Hoe werken kunstenaar en curator samen? Wat zijn de middelen die zij ter beschikking hebben? Voor de filmische onderzoeksmethode is gekozen om de werkwijze van kunstenaar en curator op een toegankelijke manier te tonen. Het resultaat van het onderzoek is bestemd voor vertoning in musea, kunstinstututen en op kunstmanifestaties. Het Stedelijk Museum heeft interesse getoond de film te presenteren in het kader van de SMCS/Club 11 avonden.

Annet Dekker (Amsterdam)

als startend bemiddelaar kreeg zij een bijdrage voor een onderzoek naar de VJ cultuur in Nederland. Dekker wil inzicht bieden in de actuele ontwikkelingen op het grensgebied van de kunst en popcultuur door een inventariserend en vergelijkend onderzoek. Zij zal hierbij onder meer ingaan op de vraag in hoeverre het werk van de VJ andere kunstdisciplines beïnvloedt. Gezien het ontbreken van een methodologie is het doel van het onderzoek tevens uit te vinden

op welke manier het werk van VJ's beschreven, gekwalificeerd en bekritiseerd kan worden. Paradiso en De Melkweg hebben aangegeven het resultaat van het onderzoek in een symposium te willen presenteren. Ook wordt het onderzoek via een publicatie en het internet verspreid.

Yvonne Dröge Wendel

(Amsterdam)

bijdrage aan een vanuit de kunstenaarspraktijk geformuleerd onderzoek naar interactieve werkvormen van kunstenaars. Het project 'Architecture of Interaction' heeft als doel opvattingen over interactie te inventariseren en voor een groter publiek toegankelijk te maken. Het onderzoek wordt uitgevoerd in de vorm van interviews en gesprekken met kunstenaars die interactieve werkvormen in praktijk brengen. Het onderzoek speelt in op de behoefte van kunstenaars om vanuit de individuele praktijk thema's te onderzoeken en te formuleren voor opdrachtgevers, instellingen en publiek. Onderdeel van het project is een vergelijkend onderzoek tussen de verschillende opvattingen in Engeland en Nederland. De uitkomsten van de discussies worden in De Veemvloer in Amsterdam en bij Gasworks Studios in Londen gepresenteerd.

Roos Gortzak (Amsterdam)

bijdrage aan de reis- en verblijfskosten van deze startend bemiddelaar in het kader van haar project 'Estafette' voor de Biënnale van Puerto Rico. Het project sloot aan bij het uitgangspunt van de Biënnale om de 'Olympische Spelen' binnen een kunstcontext te claimen. Zij bedacht een variant op estafettewedstrijden, waarbij nationale teams van kunstenaars werden samengesteld om een onconventionele estafette uit te voeren. In het project lag de nadruk verder op een uitwisseling met sociaal geëngageerde Puerto Ricaanse kunstenaars.

Deanna Herst (Amsterdam) en Nathalie Muller (Rotterdam)

Voor onderzoek voor de tentoonstelling 'Xeno-tech'. Het onderzoek richt zich op de representatie van 'de ander' in de hedendaagse kunst. Specifieke invalshoek hierbij is de relatie tussen technofobie en xenofobie. Zij willen inventariseren waarom en op welke manier dit fenomeen zich op dit moment in de beeldende kunst manifesteert. De nadruk ligt op elektronische en digitale media. De bemiddelaarssubsidie is bestemd voor het verscherpen van het concept en het uitwerken van een presentatieformat.

Claartje van Haaften (Berlijn)

ontving als startend bemiddelaar een bijdrage voor deelname aan het congres 'Modern Art, New Museums' in het Guggenheim Museum te Bilbao, over het behoud en de restauratie van hedendaagse kunst. Van Haaften wil als kunsthistoricus en restaurator de bijeenkomst aangrijpen om onderzoek te doen naar de actuele stand van zaken in het debat over de conservering van moderne kunst. Zelf zal zij een lezing geven over de 'Operatie Panamarenko', waarbij zij met name zal ingaan op de theoretische en praktische vraag in hoeverre door de actualiteit veranderende betekenissen van kunst van invloed zijn op het restauratieproces.

Rixt Hoekstra (Groningen)

als startend bemiddelaar kreeg zij een bijdrage voor een onderzoek naar de moderne architectuurgeschiedschrijving in Nederland. Hoekstra wil een reconstructie maken van de wijze waarop de Nederlandse architectuur door verschillende geschiedschrijvers en critici gerepresenteerd wordt. Doel is een bijdrage te leveren aan het actuele debat over de reflectie op moderne architectuur, en de architectuurgeschiedenis als onafhankelijke discipline. Het onderzoek

moet leiden tot een boek bestemd voor een breder, niet-academisch publiek.

Aat van IJperen (Amsterdam) kreeg een vervolgsubsidie met als doel het vastleggen van de getuigenissen van kunstenaars en bemiddelaars die onderdeel waren van de na-oorlogse avantgarde. Van IJperen wil door middel van gefilmde interviews, een publicatie en een tentoonstelling inzicht bieden in de ideeën en initiatieven van vlak na de Tweede Wereldoorlog, toen de moderne kunst in Nederland haar plaats moest gaan heroveren. Van IJperen beoogt hiermee belangrijk cultureel erf- en gedachtegoed veilig te stellen, en kunstenaars, kunstbemiddelaars en kunstliefhebbers van nu te inspireren. De AVRO, uitgeverij Waanders en het Cobra Museum hebben interesse getoond in het onderzoek.

Bert Jansen (Amsterdam) als bijdrage aan onderzoek voor een publicatie over Nederlandse en Belgische kunstenaars. Uitgangspunt voor de bemiddelende rol van Jansen is de relatie tussen kunst en publiek, en de generieke versus de specifieke benadering van kunst. In zijn teksten wil hij

via verschillende ingangen tot een beter begrip van het werk komen. Zowel persoonlijk contact met de kunstenaar, als eigen associaties en kunsthistorische overwegingen kunnen hierbij een rol spelen. De bundeling wil een bijdrage leveren aan het kunstdiscours in Nederland en Vlaanderen.

Alex de Jong (Rotterdam) en Marc Schuilenburg (Rotterdam) (2x) bijdrage aan het onderzoeksproject 'Mediapolis', over de rol die de massamedia spelen in de verstedelijking van onze directe leefomgeving. Uitgangspunt is de overtuiging dat de vraag wat in onze cultuur 'urbaan' is, niet meer kan worden beantwoord zonder in te gaan op de kwaliteiten van de massamedia als informatiedragers van onze cultuur. Onderzocht worden urbane vormen van productie, consumptie en sociale organisatie, zoals muziekgenres, kleding, computerspellen, reclame, videoclips etc. De Jong en Schuilenburg streven naar een toegankelijke publicatie over dit onderwerp en willen door een seminar en gastcolleges een bijdrage leveren aan het interdisciplinair kunstdiscours.

Anna Tilroe (Amsterdam) een vervolgsubsidie voor de vol-

tooiing van de beschouwingen en interviews voor het boek 'Wat te doen?' Centraal staat de vraag welke positie de kunst kan innemen binnen maatschappelijke ontwikkelingen. Tilroe wil een bijdrage leveren aan de discussie over de uitbreiding of grensvervaging van het begrip 'kunst'. Hierbij doen zich vragen voor als: kunnen mode, design of documentairefilms kunst zijn? Wat is de positie van het museum nu? Het boek moet inzicht bieden in de gedachtewereld, motieven en handelwijzen van kunstenaars die door middel van hun werk actief bepaalde aspecten en fenomenen van de samenleving analyseren, commentariëren en bekritisieren. Uitgeverij Querido zal het boek uitbrengen.

Martijn Kielstra (Amsterdam) als bijdrage aan een onderzoeksperiode in Noord-Korea. Kielstra, eerder initiator van een uitwisselingsproject met Zuid-Korea, zal de hedendaagse kunsten in Noord-Korea bestuderen. Hierbij richt hij zich zoveel mogelijk op de 'onderstroom' van kunstenaars die buiten het gezag om proberen hun eigen werk te maken. Doel is te komen tot een eerste inzicht en ontsluiting van de Noord-Koreaanse kunst in Nederland.

Mark Kremer (Amsterdam) voor een onderzoek naar het begrip 'projectie' in de westerse cultuur. De ambitie van het onderzoek is een richtinggevende inhoudelijke en theoretische bijdrage te leveren aan de discoursvorming over dit begrip, en aan de contextualisering van enkele belangrijke Nederlandse kunstenaarsposities. Het MUHKA heeft de intentie de onderzoeksresultaten te presenteren via een internationale publicatie, conferentie en tentoonstelling.

Els Kuijpers (Utrecht) bijdrage aan een onderzoek naar het opdrachtgeverschap binnen de grafische vormgeving in Nederland. Vanuit het gezichtspunt van het grafisch ontwerpen als zelfstandige discipline worden opdrachtverhoudingen onderzocht. Wat is de rol van ontwerpers binnen de opdracht en wat is de inzet van hun strategisch handelen? En wat zijn de effecten hiervan voor het publiek? Het onderzoek betreft zowel een historische component als een analyse van de huidige stand van zaken.

Harm Lux (Zürich) onder de noemer 'Routes around the World' zal Lux diverse nieuwe projecten ontwikkelen. Lux ziet

het vak van curator als een 'begeleidingsact'. Door vanuit een directe relatie met de kunstenaar te luisteren, articuleren en analyseren komt hij tot zijn projecten. Zijn bemiddelende rol krijgt bij dit project de vorm van een 'transport-mobiel' waarmee nog te selecteren 'rechercheurs' verschillende steden op meerdere continenten aandoen. Deze onderzoekers leggen contact met de lokale cultuurproducenten, op zoek naar inspiratiebronnen, rituelen, culturele waarden en normen.

Ana Peraica (Amsterdam/Split) kreeg een vervolgsubsidie voor de voltooiing van het theoretisch onderzoek 'SubVersions'. Peraica wil de rol van kunst in een culturele en politieke context onderzoeken. Uitgangspunt is onder meer de over-theoretisering, over-interpretatie en het misbruik van de kunsten als een illustratie van een bepaald discours. Peraica tracht te komen tot 'het cureren van een boek en het schrijven van een tentoonstelling, die op een organische manier met elkaar verbonden zijn'. Zij wil de rollen van de kunstenaar, curator en theoreticus met elkaar vermengen. W139 wil de uitkomsten in het kader van het programma 'heden-daagse utopieën' presenteren.

Marjolein Schaap (Amsterdam) voor een onderzoek naar de 'interventionisten'. Schaap wil inzicht bieden in een groep kunstenaars die kiest voor infiltratie en interventie in het maatschappelijk leven als artistieke strategie. Zij wil deze stroming voorzien van een theoretisch-inhoudelijk kader. Door middel van interviews zal Schaap verschillende kunstenaarsposities uitdiepen en van kritiek voorzien. De vaststellingen uit het onderzoek krijgen de vorm van enkele essays.

Lisette Smits (Utrecht) kreeg een bijdrage voor het samenstellen van een manuscript over de rol en betekenis van kunst als 'real experiment'. Het manuscript zal leiden tot een essayistische publicatie waarin Smits vanuit haar ervaringen als tentoonstellingsmaker zal reflecteren op kunstprojecten die in de werkelijkheid infiltreren. Het doel is een periode in kaart te brengen waarin zich een specifieke artistieke praktijk heeft ontwikkeld, met een zowel artistieke als maatschappelijke betekenis. De publicatie richt zich, vanuit een Nederlands perspectief, op een internationaal publiek.

Janneke Wesseling (Amsterdam) kreeg een subsidie voor het voor-

onderzoek van een boek over 'de horizon in de beeldende kunst'. Uitgangspunt is de constatering dat de horizon gedurende de 20e eeuw uit de kunst verdwenen is. Wesseling ziet dit als een kenmerk van het postmodern bewustzijn, van een tijd waarin de idee van een concrete en tastbare werkelijkheid met één overheersend gezichtspunt als drogbeeld is ontmaskerd. Het boek is een poging tot een constructie van de ontwikkeling van ons hedendaags wereldbeeld aan de hand van kunstwerken, en is bestemd voor een breed publiek.

Frank Tjepkema

werkgroep bouwkunst

Aart Oxenaar

Hilde Heynen

Maurice Nio

Piet Vollaard

Ton Venhoeven

reserve: Gillian Schrofer

De interdisciplinaire werkgroep werd samengesteld uit bovenstaande werkgroepen.

4.3 Samenstelling Commissie Bemiddelaarsubsidies

voorzitter

Jeroen Boomgaard

werkgroep beeldende kunst

Bart de Baere

Barbara Visser

Maxine Kopsa

Liesbeth Bik

Jorinde Seijdel

reserve: Valentijn Byvanck

werkgroep vormgeving

Jose Teunissen

Frans Oosterhof

Fred Inklaar

Hein Ebersson

5. Activiteiten in het buitenland

5.1 Buitenland ateliers

Het Fonds BKVB stelt jaarlijks een aantal ateliers in buitenlandse (kunst)instellingen ter beschikking voor een werkperiode die kan variëren van 2 maanden tot een jaar. In 2004 huurde het Fonds BKVB ateliers in New York, Berlijn, Parijs, Banff (Canada), Londen, Istanbul en Stockholm.

Met het verblijf in een van deze ateliers wil het Fonds BKVB beeldend kunstenaars en waar mogelijk ook vormgevers, architecten en/of beschouwers van deze disciplines in de gelegenheid stellen om in een andere omgeving en cultuur hun

werk te verdiepen en daarop te reflecteren. Een verblijf schept tevens mogelijkheden om internationale contacten op te doen of deze uit te breiden en de (eerste) mogelijkheid om een nieuwe markt te ontwikkelen. Daarnaast is het voor een individuele kunstenaar vaak moeilijk om op eigen initiatief langere tijd in het buitenland te wonen en te werken en de instellingen waarmee het Fonds BKVB samenwerkt, bieden over het algemeen geen of beperkte mogelijkheden (voor kunstenaars) om op individuele basis aan te vragen.

De beurs die het Fonds BKVB voor elk van de ateliers ter beschikking stelt, is bedoeld voor reis-, verblijf- en materiaalkosten. De huur van het atelier en/of appartement wordt rechtstreeks door het Fonds BKVB betaald.

In verband met de voorbereidingen voor het beleidsplan 2005-2008 is het onderzoek naar mogelijke ateliers in Los Angeles en China naar de kunstenaarperiode 2005-2008 doorgeschoven.

In 2004 zijn de verschillende instituten, en de steden waar de instituten gehuisvest zijn, tegen het licht gehouden. De vraag was: - of het instituut en/of de stad waar het atelier gevestigd is nog

steeds interessant genoeg was - of er door de instellingen voldoende werd ondernomen om de kunstenaars in hun werk en contacten verder te zetten en - of er vanuit de kunstenaars wel voldoende belangstelling was voor een bepaald atelier of stad.

De samenwerking met 2 buitenland ateliers is op grond van negatieve beantwoording beëindigd. Door het besluit van de directie van P.S.1 om het International Studio Program in de bestaande vorm op te heffen, zag het fondsbestuur geen heil in de nieuwe opzet van het programma en is de lange samenwerking tussen Nederland en P.S.1 in 2004 beëindigd.

Vanwege de vrij geringe belangstelling en de terugkerende kritiek van de betrokken kunstenaars op het studioprogramma is ook de samenwerking met het CCA in Kitakyushu in Japan beëindigd. Besloten is om voorlopig geen nieuw atelier in Japan te zoeken. Kunstenaars die graag een periode in Japan willen werken, kunnen ook bijvoorbeeld via het bureau TransArtists naar een voor hen geschikte plek zoeken en hiervoor een projectsubsidie bij het Fonds BKVB aanvragen.

5.2 Verslagen en samenstelling adviescommissies buitenland ateliers

5.2.1 Künstlerhaus Bethanien

Sinds 1989 huurt het Fonds BKVB een atelier in het Künstlerhaus Bethanien (KB). Het KB is een internationaal centrum voor beeldende kunst en theater, gevestigd in een voormalig ziekenhuiscomplex in de wijk Kreuzberg. Regelmatig worden er binnen en buiten het KB tentoonstellingen georganiseerd, evenals discussies en atelierbezoeken door curatoren. De werkperiode wordt afgesloten met een presentatie in het KB van het werk dat in die periode is ontstaan.

In 2004 ontving de adviescommissie 48 aanvragen, een spectaculaire toename ten opzichte van voorgaande jaren (17 in 2003 en 18 in 2002). Hieruit blijkt dat de belangstelling voor een werkperiode in Berlijn het afgelopen jaar sterk is gegroeid (zie ook Projectstudio Berlijn).

Uiteindelijk zijn 3 aanvragen voorgedragen aan het KB. De commissie heeft in samenspraak met Christoff Tannert, directeur van het KB, de beeldend kunstenaar Lucas Lenglet geselecteerd voor de

periode van 1 april 2005 - 1 april 2006.

Adviescommissie Künstlerhaus Bethanien

Rein Wolfs, voorzitter
Nina Folkersma
Hester Oerlemans
Jan Rothuizen

5.2.2 Projectstudio Berlijn

Sinds 2000 huurt het Fonds BKVB een projectstudio in Berlijn. De huidige projectstudio is een ruim atelier dat zich bevindt in een van de S-bahn bogen aan de Spree. In de ruimtes naast dit atelier zijn o.a. het Büro Friedrich en een aantal prominente galerieën gevestigd. Beeldend kunstenaars, vormgevers, architecten en beschouwers krijgen hier de mogelijkheid om een aan Berlijn gerelateerd project op te zetten en/of uit te voeren. De werkperiode is 3 maanden.

In 2004 ontving de commissie 36 aanvragen. Ook voor deze werkplek in Berlijn is de belangstelling merkbaar groeiende. De adviescommissie selecteerde voor de periode 1 oktober 2004 - 1 oktober 2005 de volgende kandidaten: Jasper van den Brink, Aleksander Komarov, Jurriaan Benschop (voor een tweede peri-

ode om zijn project dat hij in 2003 had opgezet, te kunnen afronden) en Paul Kooiker.

Adviescommissie Projectstudio Berlijn

Lia Gieling, voorzitter

Jean Bernard Koeman

Ira Koers

Vincent de Rijk

Marijke van Warmerdam

5.2.3 Platform Garanti, Istanbul

Sinds 2002 werkt het Fonds BKVB voor deze artist-in-residence plek samen met curator Vasif Kortun, die met het Platform Garanti een intellectuele en artistieke ontmoetingsplaats tussen kunstenaars uit het westen en het oosten nastreeft. Hij is daarbij niet zozeer georiënteerd op de carrière-mogelijkheden van de individuele kunstenaar, als wel op de inhoudelijke mogelijkheden die het verblijf in de stad met zich mee kunnen brengen. Concreet gaat het om een verblijf van 4 tot 5 maanden; Platform Garanti biedt een studio met allerlei faciliteiten en beschikt over een zeer goed bezochte internationale tentoonstellingsruimte. De geselecteerde kunstenaar of beschouwer heeft verder de beschikking over een appartement in het

centrum van de oude stad. De financiële middelen voor deze ateliermogelijkheid in Istanbul werden verstrekt door de HGIS-cultuurgeldencommissie.

In 2004 ontving de commissie 18 aanvragen, waarvan er 6 werden voorgedragen aan Platform Garanti. In samenspraak met Vasif Kortun is besloten het verzoek van Yael Davids om haar werkperiode met 3 maanden te verlengen te honoreren. Voor de periode van 1 december 2004 - 1 maart 2005 werd Klaas van Gorkum geselecteerd en Dirk van Lieshout voor de periode van 1 februari - 1 augustus 2005. De werkperiode van de kunstenaars overlapt een maand zodat de vertrekkende kunstenaar de komende kunstenaar al enigszins kan introduceren in het kunstcircuit van Istanbul.

Adviescommissie Istanbul

Suzanne Oxenaar, voorzitter

Bülent Evren

Jeanne van Heeswijk

Michiel Kluiters

Jan Schuijren

5.2.4 Delfina studio's, London

Delfina is een van de belangrijkste residency programma's voor

beeldend kunstenaars in Engeland. Het is gehuisvest in een gerenoveerde fabriek en heeft 30 studio's, waarvan er 12 bestemd zijn voor internationale en Britse kunstenaars die 9 maanden 'in residence' zijn. De andere studio's worden gebruikt door (internationale) kunstenaars die aan een tentoonstelling of tijdelijk project in Londen werken. Delfina heeft geen speciaal 'programma'. Van de kunstenaars wordt verwacht dat zij gedurende de residency zelfstandig werken. Wel worden er regelmatig zogenaamde 'artists talks' georganiseerd. De studio is alleen beschikbaar voor beeldend kunstenaars.

In 2004 ontving de commissie 19 aanvragen, waarvan er 3 zijn voorgedragen aan Delfina Studio's. De adviescommissie, in samenspraak met Delfina Studio's, selecteerde Dieuwke Spaans voor de periode van 1 oktober 2004 - 1 juli 2005.

Adviescommissie Delfina

Janneke Wesseling, voorzitter
Phillip van den Bossche
Jorinde Seijdel
William Speakman
Berend Strik

5.2.5 P.S.1, New York

Het Fonds BKVB huurde tot september 2004 in het kader van het 'International Studio Artist Program' een atelier in het Institute for Contemporary Art, P.S.1 in New York. P.S.1 is een groot internationaal georiënteerd instituut en sinds 1999 gefuseerd met het Museum of Modern Art. P.S.1 had binnen het museumcomplex 14 ateliers ter beschikking voor buitenlandse kunstenaars.

In maart 2004 berichtte de directie van P.S.1 dat zij per ingang van de nieuwe periode het bestaande International Studio Program drastisch wilde veranderen. De wijziging hield in dat er geen ateliers meer voor de internationale kunstenaars beschikbaar zouden zijn en dat de periode teruggebracht zou worden naar een project van 3 maanden. Van de geselecteerde kunstenaar werd een voorstel verwacht voor een werk in situ in een van de projectruimtes van het P.S.1 museum. De kunstenaar kreeg ca. 3 weken de tijd om het project tot uitvoering te brengen en om contacten te leggen in New York. Daarna zou het werk ruim 2 maanden in de projectruimte in het P.S.1 museum te zien zijn. De jaarlijkse bijdrage voor deze nieuwe

vorm van artist-in-residence zou maar liefst verdrievoudigd worden. Niet alleen het Fonds BKVB, maar ook de andere landen die deelnamen aan het International Studio Program, hebben tegen deze beslissing geprotesteerd en hebben gezamenlijk een aantal alternatieven aangedragen. Deze onderhandelingen hebben niets opgeleverd en vrijwel alle landen hebben de samenwerking per direct opgezegd. Het is spijtig dat de lange samenwerking met P.S.1 op deze wijze is afgesloten.

Op het moment dat de samenwerking met P.S.1 werd beëindigd, had de adviescommissie reeds uit 24 aanvragen 6 kandidaten geselecteerd waaruit P.S.1 de uiteindelijke keuze zou maken. Het bestuur was van mening dat deze kandidaten niet de dupe mochten worden van een onvoorzien besluit en zij heeft voor de periode 1 oktober 2004 - 1 oktober 2005 een extra atelier gehuurd in het ISCP (zie 5.2.6). Hoewel het ISCP de keuze altijd overlaat aan het Fonds BKVB, is in dit geval aan de directie van het ISCP gevraagd de uiteindelijke keuze te maken, conform de werkwijze van P.S.1. Het ISCP heeft de beeldend kunstenaar Marc Bijl uit de voordracht geselecteerd.

Adviescommissie P.S.1

Stijn Huijts, voorzitter
Carla Klein
Job Koelewijn
Jean Bernard Koeman
Jorinde Seijdel

5.2.6 International Studio and Curatorial program (ISCP), New York

Sinds 1999 huurt het Fonds BKVB een studio in het ISCP. Het instituut heeft zich ontwikkeld van een kleinschalig particulier initiatief tot een vrij gerenomeerd instituut dat er naar streeft om internationale kunstenaars te introduceren in het New Yorkse kunstecircuit. Dit probeert het ISCP te bereiken door kunstenaars en curatoren uit te nodigen waarmee de deelnemers van het ISCP van gedachten kunnen wisselen en door 2 maal per jaar 'open studio's' te organiseren. De uiteindelijke selectie wordt door de adviescommissie van het Fonds BKVB gemaakt.

Uit 43 aanvragen selecteerde de adviescommissie de beeldend kunstenaar Gabriel Lester om van 1 januari 2005 - 1 januari 2006 in het ISCP te werken.

Adviescommissie ISCP

Stijn Huijts, voorzitter

Voebe de Gruyter

Juul Hondius

Mirjam Westen

Raimond Wouda

De adviescommissie ontving in 2004 12 aanvragen. Uit deze aanvragen werd beeldend kunstenaar Gert Jan Kocken geselecteerd voor een verblijf van 1 september - 1 december 2004.

5.2.7 Banff Centre for the Arts (Canada)

Sinds 2001 heeft het Fonds BKVB 2 maanden per jaar de beschikking over een van de Leighton Studio's in het Banff Centre for the Arts, een internationaal, multidisciplinair kunstenaarscentrum midden in de Canadese Rocky Mountains. De studio die het Fonds BKVB huurt, is bedoeld voor zowel beeldend kunstenaars, vormgevers, architecten als beschouwers die zich gedurende 2 maanden willen terugtrekken in deze afgelegen omgeving. De studio is vooral geschikt voor de voorbereiding van een project, het schrijven van een artikel of boek of het doen van onderzoek. Daarnaast wordt de gebruiker van de studio door het Fonds BKVB in de gelegenheid gesteld om voor of na het verblijf in het Banff Centre 2 weken door Canada te reizen. Voor deze reis moet een plan en begroting bij de aanvraag worden gevoegd.

Adviescommissie Banff

Bart Rutten, voorzitter

Armand Mevis

Gijs Müller

Annet Tjhuis

Nathalie Zonnenberg

5.2.8 IASPIS, Stockholm

Voor een artist-in-residence plek in Stockholm is het Fonds BKVB in 2002 een samenwerkingsverband met IASPIS aangegaan. IASPIS is een organisatie die Zweedse kunstenaars financieel en organisatorisch steunt en daarnaast de beschikking heeft over een aantal ateliers, een tentoonstellingsruimte, nieuwe media faciliteiten en een eigen hotel voor kunstenaars, critici, curatoren en beschouwers. Op uitnodiging van IASPIS kunnen kunstenaars hier voor een periode van 3 tot 4 maanden werken en verblijven. Met enkele zusterorganisaties in het buitenland wordt samengewerkt - nu ook met het Fonds BKVB. Deze samenwerking houdt in dat een door het Fonds

BKVB en IASPIS geselecteerde kunstenaar voor een periode van 3 tot 4 maanden in Stockholm kan werken. De financiële middelen voor deze ateliermogelijkheid in Stockholm zijn verstrekt door de HGIS-cultuurgeldencommissie.

Aanvragen voor een werkperiode in IASPIS kunnen 2 keer per jaar worden ingediend. De adviescommissie ontving in 2004 23 aanvragen. Voor beide perioden werden 3 kandidaten voorgedragen aan een selectiecommissie van IASPIS, die uit deze voordrachten Kim Bouvy voor de periode van 1 juli – 1 november 2004 en Jasper van den Brink voor de periode van 1 november 2004 - 1 maart 2005 hebben geselecteerd.

Adviescommissie IASPIS

Rutger Wolfson, voorzitter

Manon Bovenkerk

Peter Hallberg

Calin Dan

Fiona Tan

5.2.9 Atelier Holsboer, Parijs

Het Atelier Holsboer is gevestigd in de Cité des Arts in het centrum van Parijs. Dit complex werd in 1957 opgericht en bevat 310 atelierruimtes die gehuurd of gekocht

zijn door culturele instellingen uit de gehele wereld. Sinds 1996 heeft het Institut Néerlandais de beschikking over een atelier in de Cité ten behoeve van een kunstenaar uit Nederland. Dit atelier kon dankzij een legaat van mevrouw Wilma Holsboer worden gehuurd. Het Institut en het Fonds BKVB hebben een overeenkomst gesloten waarbij het Institut de huur en het Fonds BKVB de kosten voor werving, selectie en verblijf van de kunstenaar voor zijn rekening neemt. Sinds 2001 is het atelier ook opengesteld voor vormgevers en architecten. Men kan kiezen tussen een periode van een half jaar of 12 maanden.

Uit 35 aanvragen werd voor de periode 1 april 2004 - 1 april 2005 de fotograaf Ilse Frech geselecteerd. Evenals in voorgaande jaren is de commissie teleurgesteld dat er nauwelijks aanvragen voor het atelier worden ingediend door (mode)vormgevers en architecten. De commissie blijft van mening dat er bij modevormgevers of ontwerpers van accessoires behoefte zou moeten zijn aan een aaneengesloten werkperiode in Parijs om hun mogelijkheden daar te verkennen of hun reeds bestaande contacten te verstevigen.

Adviescommissie Atelier Holsboer

Sven Lütticken, voorzitter

Gianni Cito

Pascale Gatzen

Ed van Hinte

Arjanne van der Spek

Marieke Wiegel (namens het
Institut Néerlandais)**5.3 Studiereis Midden- en
Oost-Europa en natraject**

Van 23 april - 12 mei organiseerde het Fonds BKVB de zevende studiereis. Met een gezelschap van ruim 20 architecten, stedenbouwkundigen, landschapsarchitecten en beeldend kunstenaars werden in 20 dagen 12 steden in 7 landen bezocht. De reis voerde naar Berlijn (Marzahn, Karl Marx Allee), vandaar naar Dessau (Bauhaus), Hoyerswerda (Neustadt, één van de eerste 'Plattenbau' steden in de voormalige DDR), Wrocław (ingrijpende reconstructie van na de Tweede Wereldoorlog), Ostrava (herbestemming complexen zware industrie en socialistisch realistische wijk Poruba), Zlin (Bata-stad, voorbeeld van een modernistische interbellum- en gridstad waar alle wegen, zowel letterlijk als figuurlijk, naar de fabriek leiden), Brno

(vele hoogtepunten van het modernisme, o.a. Villa Tugendhat), Bratislava (satellietstad Petržalka), Budapest (vele stadsvernieuwingsprojecten), Boekarest (Ceauscescu dominante paleis en de naoorlogse buitenwijk Talin), Kiev ('shopping malls' en 'gated communities' als tekens van het postcommunistisch tijdperk en de Kretchatyk; oermodel van de Magistrales) en tot slot Charkiv (de 'Bandstadt' als stadsplanningmethodiek van de Sovjetindustrie). In elke stad en wijk vonden ontmoetingen en discussies plaats met een of meerdere lokale deskundigen en hielden de deelnemers aan de locatie gerelateerde presentaties die zij voorafgaand aan de studiereis hadden voorbereid.

De thema's die door de deelnemers onderzocht werden, betroffen onder andere de mogelijk nationale identiteit van het ogenschijnlijk uniforme socialistische bouwen, de kwaliteit van de zgn. 'Plattenbau' en de actuele transformatie- en herinrichtingsplannen (al dan niet ingegeven door het probleem van de krimpende steden). Andere belangrijke thema's waren de droom van de welvaartbrengende 'shopping malls', de rol van de architect in andere regimes en wisselende ideologieën en de ethische

dilemma's die daaraan verbonden kunnen zijn en het aspect van de socialistische beeldvorming als gevolg van de Koude Oorlog retoriek.

Om de opgedane indrukken en ervaringen voor het (vak)publiek toegankelijk te maken, is direct na terugkomst onder redactie van Cor Wagenaar (architectuurhistoricus en één van de studiereisbegeleiders) een publicatie voorbereid. Medio oktober verscheen de bundel 'Idealen in beton. Verkenningen in Midden- en Oost-Europa' (in een Nederlandse en Engelse editie, NAI Uitgevers) met enkele beeldessays en bijdragen van auteurs uit Midden- en Oost-Europa en studiereisdeelnemers. Het boek werd officieel gepresenteerd tijdens de opening van de tentoonstelling 'Collage Europa' op 23 oktober in het NAI, die de architectuur en stedenbouw van de Oost-Europese stad als onderwerp had. In een vroeg stadium is het Fonds BKVB geconsulteerd over de inhoudelijke invulling van de tentoonstelling waarvoor gebruik is gemaakt van foto's die Jannes Linders en Korrie Besems tijdens de studiereis maakten. Naast de tentoonstelling en het boek is in samenwerking met het NAI, stichting Architecturalia en BAVO Research een

tweedaags symposium op 11 en 12 november in het NAI georganiseerd met lezingen van architecten, architectuurhistorici en –critici uit Midden- en Oost-Europa. Enkele vragen die op het symposium aan de orde kwamen, waren: Hoe verandert het 'vrije' kapitalisme de stedenbouw en architectuur, nu de Magistrales niet meer worden gesierd door Lenin maar door Nokia? Welke actuele ontwerpstrategieën kunnen effectief worden toegepast en wat zijn de verwachtingen? En is de herstructureringsproblematiek van de uitgestrekte satellietsteden vergelijkbaar met die van de naoorlogse woonwijken in Nederland?

Met het boek, symposium en bijdrage aan de tentoonstelling levert de studiereis zijn beoogde wederkerigheid en heeft het een stevige weerklank gekregen in de buitenwereld. Naar aanleiding van het bezoek van het studiereisgezelschap aan de stad Hoyerswerda verschenen bijvoorbeeld 4 artikelen in lokale en regionale dagbladen. Na terugkomst werden artikelen van 4 reisdeelnemers op ArchiNed geplaatst, waarvan er één als weblog in dagboekvorm. Naar aanleiding van de publicatie en de tentoonstelling verschenen artikelen in de

Architectuurkrant van het NAI, de Volkskrant, NRC Handelsblad en vakblad Groen.

De contacten die zijn opgedaan in Midden- en Oost-Europa en de samenwerking met het NAI en de stichting Architecturalia leidden tot vruchtbare uitwisselingen die hun doorwerking blijven behouden. Zo zijn er nieuwe initiatieven ontstaan met de studiereis als uitgangspunt: een internationale workshop en seminar in Hoyerswerda (voorjaar 2006) over het fenomeen van de krimpende stad en mogelijke vergelijkingen met Nederlandse steden onder leiding van Ed Taverne (architectuurhistoricus en één van de begeleiders van de studiereis), een reisgids over de morfologische en architectonische karakteristieken van circa 20 Oost-Europese steden onder leiding van enkele reisdeelnemers en een mogelijke samenwerking met de universiteit en andere architectuurinstellingen in Boekarest over het gezamenlijk ontwikkelen van nieuwe ontwerpstrategieën voor de herstructurering van de hoogbouwproblematiek in Roemenië en Nederland.

6 Innovatiecommissie

De Innovatiecommissie is in 2004 niet bij elkaar geweest, maar heeft in 2003 besloten in de nieuwe cultuurplanperiode meer als een Commissie Pilotprojecten verder te willen gaan. In 2004 zijn 2 al in 2003 opgezette plannen geconcretiseerd. Allereerst de nieuwe residency voor kunstenaars en bemiddelaars in Rome en de fellowship voor critici en beschouwers aan de Columbia University.

In het kader van het 100-jarig bestaan van het Nederlands Instituut te Rome heeft het Fonds BKVB besloten de aloude residency-mogelijkheid voor kunstenaars en beschouwers in de eeuwige stad nieuw leven in te blazen. Dit voornemen resulteerde bovendien in een onverwachte extra samenwerking met Duitsland in Villa Massimo en de Verenigde Staten in de Amerikaanse Academie. De directeur van Villa Massimo (de residency voor Duitse kunstenaars) bood de geselecteerde Nederlandse kunstenaar een extra verblijf in zijn complex aan, en de Amerikaanse Academie stelde een atelier ter beschikking. Dit had tot gevolg dat het verblijf langer en intensiever kon zijn dan de geplande 3 maan-

den in het Nederlandse Instituut. De kunstenaar Albert van Westing is geselecteerd om in Rome te werken. Afhankelijk van de evaluatie zal het Fonds BKVB besluiten of het deze residencymogelijkheid zal continueren.

In 2004 is het Fonds BKVB bij wijze van proef een samenwerking aangegaan met de Columbia University te New York. Dit gebeurde op initiatief van de Innovatie Commissie. Het doel was een Nederlandse kunstcriticus (bemiddelaar) in de gelegenheid te stellen om in de specifieke context van de Columbia University zijn of haar werk te verdiepen en aan te scherpen. Het programma bood tevens de mogelijkheid om internationale contacten op te doen of deze uit te breiden.

Begin 2004 werd Sandra Heerma van Voss (kunstcriticus bij het NRC Handelsblad) uitgezonden voor een verblijf van 5 maanden in New York. In het kader van het National Arts & Journalism Program leverde zij een bijdrage aan het interdisciplinaire onderzoek 'Reporting the Arts'. Het programma bestond naast het doen van onderzoek uit regelmatige 'panel discussions' met een internationale groep critici, en 'weekly meetings'

met uiteenlopende gasten uit het Amerikaanse culturele veld. De onderzoeksperiode was tevens bestemd voor het volgen van colleges en werkgroepen aan de universiteit, en voor verdieping in het culturele aanbod van New York. Vanaf begin 2005 zal Jellichje Reijnders als 'visiting researcher' worden uitgezonden, met een eigen en meer open onderzoeksvraag. Na dit verblijf wordt besloten of het initiatief wordt gecontinueerd als onderdeel van de reguliere subsidiemogelijkheden van het Fonds BKVB.

Het Fonds BKVB werkt bij dit initiatief samen met het Fonds voor Amateurkunst en Podiumkunsten, dat een onderzoeksplaats ter beschikking stelt voor een theatercriticus. In 2004 was dat Jowi Schmitz.

7 Oeuvreprijzen en Prijs voor de kunstcritiek

Nadat in 2003 de herziening van de Oeuvreprijzen en de toevoeging van de Prijs voor de kunstcritiek door het ministerie van OCW was goedgekeurd, werd eind 2003 de Commissie Oeuvreprijzen samengesteld.

Oeuvreprijzen

Belangrijkste verandering was het terugbrengen van het aantal prijzen van 6 naar 3 laureaten en het verhogen van het prijzengeld naar € 40.000. Een andere wijziging had tot gevolg dat de commissie was opgesplitst in 3 werkgroepen, een voor beeldende kunst, een voor vormgeving en een voor bouwkunst. Zij kregen de taak om te zoeken naar kandidaat-laureaten wier oeuvre van zodanig belang is voor de Nederlandse kunsten dat (hernieuwde) aandacht ervoor op zijn plaats is.

De laureaten waren:

Ger van Elk (Beeldende kunst)

Uit het juryrapport: “De Commissie Oeuvreprijzen heeft grote bewondering voor de eigenzinnige wijze waarop Van Elk zich steeds weer vernieuwt door gebruik te maken van verschillende nieuwe media. Aangezien hij daarbij op geheel eigen wijze trouw blijft aan zijn eigen fascinaties en verschijningsvormen, zijn in Van Elks oeuvre vele dwarsverbanden aan te wijzen.”

Wim Crowwel (Vormgeving)

Uit het juryrapport: “Terugblikkend heeft Crowwels oeuvre niets aan kracht ingeboet en dat is

nog een reden om Wim Crowwel met een oeuvreprijs te eren. Zijn modernistische opstelling wordt ook heden ten dage door een jonge generatie vormgevers erg gewaardeerd en wint steeds weer aan betekenis. Het feit dat Crowwel nog altijd werkzaam is als ontwerper en adviseur toont aan dat zijn oeuvre nog lang niet is afgesloten. Maar de betekenis van Wim Crowwel ligt, naast zijn alom geprezen verdienste als vormgever, vooral in de door hem gepropageerde idealistische opstelling en de daarmee samenhangende ontwerpfilosofie.”

Herman Hertzberger (Bouwkunst)

Uit het juryrapport: “De jury prijst Hertzbergers talent om maatschappij, cultuur en architectuur met elkaar te verbinden. Nooit is zijn doel een puur architectonische, of puur maatschappelijke daad te stellen: in zijn gebouwen zijn alle elementen versmolten en kan steeds gesproken worden van een culturele daad.

Niet alleen in zijn gebouwen, ook in zijn woorden draagt hij een compleet wereldbeeld uit. Hertzberger verstaat de kunst om zowel zijn architectuur als zijn theoretische opvattingen op een toegankelijke manier over te dragen. Deze toegankelijkheid, gecombineerd

met een hoog niveau en een groot enthousiasme inspireert zowel architectuurstudenten als collega-architecten.”

Prijs voor de kunstcritiek

In 2004 werd voor de eerste keer de Prijs voor de kunstcritiek uitgereikt. Deze nieuwe prijs is bestemd voor een criticus die een belangrijke positie inneemt op het gebied van de beeldende kunst, vormgeving of bouwkunst. Tijdens alle werkgroepvergaderingen zijn voordrachten gedaan voor mogelijke kandidaten. De werkgroep die uiteindelijk over deze voordrachten vergaderde was samengesteld uit leden van de 3 werkgroepen die samen de commissie oeuvreprijzen vormen.

De werkgroep koos voor:

Sven Lütticken

Uit het juryrapport: “De jury heeft, met het voordragen van Sven Lütticken voor de Prijs voor de Kunstcritiek, een duidelijk signaal willen geven. In de relatief korte periode dat hij schrijft, heeft hij een inspirerend en kwalitatief hoogstaand oeuvre opgebouwd dat door zijn mentaliteit maat- en richtinggevend zou moeten zijn voor het kunstdebat. Met deze

voordracht heeft de jury ervoor gekozen een jong, maar belangrijk intellectueel talent te steunen.”

Uitreiking

De feestelijke uitreiking van de Oeuvreprijzen en de Prijs voor de kunstcritiek vond plaats op 2 december in De Rode Hoed in Amsterdam.

Alle laureaten ontvingen, naast het prijzengeld en de publicatie, een speciaal voor deze gelegenheid ontworpen theeservies van Jan Broekstra.

Muzikale omlijsting werd verzorgd door Eric Vloeimans (trompet) en Ernst Reiziger (cello).

Na afloop van de receptie was voor de laureaten en hun genodigden een diner georganiseerd in De Duif in Amsterdam.

Publicaties

Bij de Oeuvreprijzen en de Prijs voor de kunstcritiek horen publicaties waarin het oeuvre van de laureaten wordt geduid. Hans den Hartog Jager, Max van Rooij en Abram de Swaan werden uitgenodigd om te schrijven over respectievelijk Ger van Elk, Wim Crouwel en Herman Hertzberger. De 2 eerstgenoemde publicaties waren tijdens de uitreiking gereed. De publicatie over Herman Hertz-

berger is later in 2005 gepland. Deze serie boeken werd vormgegeven door Thonik.

In overleg met Sven Lütticken is besloten dat een bundeling van zijn, gedeeltelijk aangepaste, essays zal worden uitgegeven bij NAI Uitgevers. Deze zal ook in de loop van 2005 verschijnen.

Samenstelling Commissie Oeuvreprijzen

Voorzitter: Jos Houweling

Beeldende kunst

Irene Fortuyn

Jaap Guldemond

Din Pieters

Wim van Sinderen

Vormgeving

Marjan Boot

Liesbeth in 't Hout

Aad Krol

Jan van Toorn

Bouwkunst

Hans Ibelings

Bert van Meggelen

Liesbeth van der Pol

Niek Verdonk

Prijs voor de kunstcritiek

Irene Fortuyn

Aad Krol

Bert van Meggelen

Din Pieters

Jan van Toorn

8 Bezwaar- en beroepsprocedures

Inleiding

Als een aanvraag voor een subsidie niet wordt gehonoreerd, kan een kunstenaar een bezwaarschrift indienen bij het bestuur van het Fonds BKVB. Deze kunstenaar kan het bezwaarschrift eventueel mondeling toelichten tijdens een hoorzitting waarbij de juridisch medewerker en een notulist aanwezig zijn. Ongeveer 50% van de aanvragers die in 2004 een bezwaarschrift indienden, maakten gebruik van deze mogelijkheid. Het verslag van zo'n hoorzitting wordt aan de kunstenaar toegestuurd en, na goedkeuring van de kunstenaar, aan het bezwaarschrift toegevoegd.

De door de aanvrager naar voren gebrachte bezwaren kunnen om diverse redenen aanleiding zijn om de aanvraag en het bezwaarschrift aan de commissie voor een herbeoordeling voor te leggen. Dit gebeurt als een aanvraag niet zorgvuldig behandeld is of als in de procedure bezwaren worden

aangevoerd die nieuw licht op de zaak kunnen werpen. Dit kan bijvoorbeeld zijn dat een aanvraag op basis van het in de aanvraag omschreven plan is afgewezen en de aanvrager zijn plan in het bezwaarschrift aanpast. In veel gevallen worden er echter geen nieuwe feiten aangevoerd, zodat een herbeoordeling door de commissie niet zinvol is. Ook kan het bezwaarschrift aan de voorzitter van de commissie worden voorgelegd met de vraag of er feiten worden aangevoerd die een ander licht op de aanvraag zouden kunnen werpen.

Als het bezwaarschrift niet wordt gehonoreerd, of als de werkgroep na herbeoordeling weer negatief over de aanvraag adviseert, kan de aanvrager binnen 6 weken na verzending van de afwijzing van het bezwaarschrift in beroep gaan bij de Arrondissementsrechtbank, sector bestuursrecht. Als dit beroep door de Rechtbank wordt verworpen staat hoger beroep open bij de Raad van State. Ook het Fonds BKVB kan bij de Raad van State in hoger beroep gaan als de Rechtbank een beroepschrift gegrond heeft verklaard.

Bezwaarschriften basissubsidies

In 2004 zijn 388 aanvragen voor

een basissubsidie afgewezen: 37 aanvragers hebben tegen de negatieve beslissing bezwaar aangekend (10%). Er werden 43 bezwaarschriften behandeld, waarvan enkele in 2003 waren ingediend. Van de in 2004 afgehandelde bezwaarschriften zijn er 19 voor een herbeoordeling aan een van de werkgroepen voorgelegd. In 2 van deze gevallen zag de werkgroep in het bezwaarschrift aanleiding om alsnog een positief advies uit te brengen.

Er zijn dus 41 bezwaarschriften ongegrond verklaard.

Van de in 2004 ingediende bezwaarschriften waren er begin 2005 nog enkele in behandeling.

Beroepszaken basissubsidies

In 2004 zijn 3 beroepschriften ingediend bij de sector bestuursrecht van de Arrondissementsrechtbank. Deze waren in 2004 nog niet behandeld. Een aanvrager heeft het beroepschrift ingetrokken. In 2004 is 1 beroepschrift uit 2003 behandeld en ongegrond verklaard.

Bezwaarschriften stimulerings-subsidies

In 2004 zijn 1011 aanvragen voor een stimuleringssubsidie afgewezen en werden 56 bezwaarschriften ingediend tegen een negatieve be-

schikking (5.5%): 42 betroffen de beeldende kunst (1 daarvan werd ingetrokken), 12 de vormgeving, en 2 de bouwkunst. Er werden 56 bezwaarschriften afgehandeld, waarvan enkele al in 2003 waren ingediend. 42 bezwaarschriften hadden betrekking op de beeldende kunst, 14 op de vormgeving en 2 op de bouwkunst. Er zijn 17 bezwaarschriften voor een herbeoordeling aan de adviescommissie voorgelegd:

- Er zijn 13 aanvragen voor een herbeoordeling aan de subcommissie beeldende kunst voorgelegd. In 2 gevallen adviseerde de werkgroep alsnog de subsidie toe te kennen. In de overige gevallen zag de werkgroep geen aanleiding het advies te herzien.
- Er zijn 4 aanvragen voor een herbeoordeling aan de subcommissie vormgeving voorgelegd. Dit leidde in 1 geval tot een positief advies.

Uiteindelijk werden dus 3 bezwaarschriften gegrond en 53 bezwaarschriften ongegrond verklaard. Bij de beeldende kunst zijn 5 daarvan op formele grond afgewezen (dan wel te laat of ongemotiveerd ingediend) en bij de vormgeving en de bouwkunst ieder 1. Van de in 2004 ingediende

bezwaarschriften waren er begin 2005 nog enkele in behandeling.

Beroepszaken stimuleringsubsidies

In 2004 is 1 beroepschrift ingediend bij de sector bestuursrecht van de Arrondissementsrechtbank. Dit werd ongegrond verklaard.

Bemiddelaarssubsidie

In 2004 is 1 bezwaarschrift tegen een beslissing op een aanvraag voor een bemiddelaarssubsidie ingediend. Dit werd ongegrond verklaard. Daarnaast werd nog een bezwaarschrift uit 2003 behandeld. Ook dit werd, na herbeoordeling, ongegrond verklaard.

Financiële bezwaarschriften.

Er zijn 14 bezwaarschriften op financiële grond binnengekomen. Deze gronden variëren van bezwaren tegen de afrekening van een projectsubsidie tot bezwaren tegen de hoogte van het belastbaar inkomen bij de basissubsidies. In deze gevallen wordt vaak de mogelijkheid gegeven om een aangepaste begroting in te dienen of een beslissing van de belastingdienst af te wachten. De aanvrager heeft vaak veel tijd nodig om deze gegevens te verkrijgen.

In 2004 zijn 7 bezwaarschriften behandeld waarvan er 4 positief

zijn geworden en in 3 gevallen het bezwaarschrift ongegrond is verklaard.

Beroepszaken financiële bezwaarschriften

In 2004 is 1 beroepschrift ingediend bij de sector bestuursrecht van de Arrondissementsrechtbank. Dit werd ongegrond verklaard.

Het percentage ingediende bezwaar- en beroepschriften is de afgelopen jaren nauwelijks gewijzigd. Aangezien er in 2004 meer aanvragen werden afgewezen, is het aantal bezwaarschriften in 2004 toegenomen.

9 Publieksgerichte activiteiten

De publieksgerichte activiteiten van het Fonds BKVB hebben allereerst tot doel potentiële aanvragers te wijzen op de subsidiemogelijkheden. Daarnaast worden activiteiten ontwikkeld om beleidsmakers en publiek inzicht te geven in de mogelijkheden en resultaten van het Fonds BKVB. Tenslotte zoekt het Fonds BKVB regelmatig de openbaarheid op om deel te nemen aan het actuele debat over kunst(beleid).

De activiteiten die zich richten op de potentiële aanvragers hadden in 2004 dezelfde intensiteit als voorgaande jaren, al plaatste het Fonds BKVB iets minder advertenties. In kranten en vakbladen verschenen advertenties om de aanvraagronde voor werkbeurzen, investerings-subsidies, bemiddelaarssubsidies en buitenland ateliers aan te kondigen en om potentiële commissieleden op te roepen om te solliciteren. Ook verscheen een aantal advertenties die zich speciaal richtte op starters (Items, Dutch Masters gids) of kunstenaars die naar het buitenland willen (Trans Artists). Verder werden er gedurende het hele jaar flyers verspreid via manifestaties, beurzen, cbk's etc. Ook alle academieverlaters kregen een flyer toegestuurd om hen te wijzen op de subsidiemogelijkheden van het Fonds BKVB. De studenten van academies zijn tevens voorgelicht tijdens bijeenkomsten die op verschillende academies werden georganiseerd. Zo gaven medewerkers van het Fonds BKVB voorlichting of workshops over het aanvragen van subsidies op de Minerva Academie (Groningen), Willem de Kooning Academie (Rotterdam), Koninklijke Academie voor beeldende kunsten Constan-

tijn Huygen (Kampen), het Frank Mohr Instituut (Groningen) en de Academie voor Beeldende kunst in Maastricht. Tevens werd voorlichting gegeven bij Keunstwurk (Leeuwarden), CBK Dordrecht, CBK Tent. (Rotterdam), de NBKS (Den Bosch) en bij Stichting Kunstzaak (Amsterdam).

9.1 Tentoonstellingen

Het Fonds BKVB organiseert geregeld tentoonstellingen om (potentiële) aanvragers, beleidsmakers, commissieleden, geïnteresseerden uit het culturele veld en publiek inzicht te geven in de subsidiemogelijkheden van het Fonds BKVB en de resultaten van deze subsidies.

Uitgelicht 04

Van 8 t/m 16 mei 2004 presenteerde het Fonds BKVB onder de titel 'Uitgelicht 04' in een omvangrijke tentoonstelling werk van beeldend kunstenaars die in 2002 of 2003 een startstipendium ontvingen. De tentoonstelling maakte deel uit van de 5e Kunstvlaai op het terrein van de Westergasfabriek in Amsterdam.

Aangezien in de genoemde periode van 2 jaar circa 250 beeldend kunstenaars een startstipendium

ontvingen, was het onmogelijk om het werk van al deze mensen te tonen. Daarom werd Ad van Rosmalen (voorheen curator Lokaal 01, tegenwoordig coördinator Beeldende Kunst van de Akademie voor Kunst en Vormgeving St. Joost) gevraagd om een keuze uit alle kunstenaars te maken en de tentoonstelling samen te stellen. In totaal selecteerde hij werk van ruim 80 kunstenaars.

Met de tentoonstelling 'Uitgelicht 04' wilde het Fonds BKVB aandacht vragen voor de kwaliteit en vitaliteit van de beeldende kunst in Nederland en startende kunstenaars de kans geven om zich te presenteren. Ad van Rosmalen gaf alle kunstenaars de prikkelende vraag mee om werk te presenteren waarvan zij nú – aan het begin van hun loopbaan - denken dat het er over 20 jaar ook nog toe doet. Met deze vraag dwong hij de kunstenaars het eigen werk op een andere manier te beschouwen en het een sprong in de tijd te laten maken. Alle disciplines kwamen in 'Uitgelicht 04' aan bod: schilderen, foto's, video's, ruimtelijk werk en geluid. De werken van de deelnemende kunstenaars werden gepresenteerd in de gashouder, waar ook veel werk van andere Kunstvlaai- deelnemers te zien was.

De Kunstvlaai is door circa 12.000 toeschouwers bezocht.

Als aanvulling op de tentoonstelling verscheen bij de Uitgelicht tentoonstelling een catalogus, ontworpen door Experimental Jetset, waarin werk van alle kunstenaars die in 2002-2003 een startstipendium ontvingen, was opgenomen.

Toekenningen

De reeks Toekenningen, tentoonstellingen met werk van aanvragers die recent subsidie ontvingen, is in 2004 voortgezet. Verspreid over het jaar zijn 6 tentoonstellingen georganiseerd. Het spits werd, inmiddels traditioneel, afgebeten met een relatief grote tentoonstelling. Dit keer met werk van beeldend kunstenaars en vormgevers die keramiek als materiaal of techniek gebruiken, hoewel niemand van hen zich keramist zou noemen. De selectie voor 'Toekenning 018'. Twaalfdelig en méér werd gemaakt door Louise Schouwenberg. Er was werk te zien van Zeger Reyers, Jurgen Bey, Paul de Reus, Joke Robaard, Gé-Karel van der Sterren, Ted Noten, Esther Jiskoot, Geer Pouls, Ellen van Eldik, Ruudt Peters, Nick Renshaw, Simon Heijdens, Marianne Theunissen, Jan Broekstra en Jennifer Tee. Naast beelden, installaties en producten

was een 'filiaal' van de bloemenwinkel van kunstenaar/bloemist Geer Pouls open.

Daarna is de serie voortgezet met kleinere tentoonstellingen, steeds rond het werk van 1 of 2 kunstenaars.

'Toekenning 019' presenteerde de bladen uit 'Magazijn 'Memoria', een bijzonder kunstenaarsboek met 52 linosneden van Jan van der Pol en 52 poëtische teksten van Arte Jongstra. Voor 'Toekenning 020' werd Otto Egberts uitgenodigd. Onder de titel 'Dutch grey' toonde hij sculpturen en tekeningen, waarin stof een belangrijk element speelt. 'Toekenning 021' presenteerde Stephan Keppel, Erick de Lyon en Misha de Ridder. In het (fotografisch) werk van deze kunstenaars staat de natuur centraal. Tijdens 'Toekenning 022' werden films getoond van Marjoleine Boonstra en Gerard Holthuis. Als afsluiting van het jaar werd werk van de kunstenaar Andrei Roiter gepresenteerd.

9.2 Groepsportretten

Sinds 2002 organiseert het Fonds BKVB samen met het Stimuleringsfonds voor Architectuur de serie 'Groepsportretten'. Eén van

9.3 Debat 'Luie Schilders?'

de oorspronkelijke doelstellingen van de manifestatie is om het werk van jonge architecten onder de aandacht van het (vak)publiek te brengen. Inmiddels is 'Groepsportretten' geëvolueerd tot een experimentele exercitie met een mogelijkheid om in interdisciplinaire samenstellingen maatschappelijk relevante thema's met open vizier als onderwerp van ontwerpend onderzoek tegemoet te treden. 'Groepsportretten' levert hiermee een substantiële bijdrage aan het maatschappelijk debat en tevens wordt jong talent een podium geboden zich te presenteren. De organisatie van de vierde reeks 'Groepsportretten' (GP04) was evenals de vorige serie in handen van het architectenbureau Urban Affairs uit Rotterdam. De formule van de manifestatie houdt in dat de deelnemers aan de vorige reeks aanwijzen wie hen als aanstormend talent op de hielen zit en welke groepen aan de volgende reeks deelnemen. Voor GP04 werden 4 gelegenheidsformaties uitgedaagd hun visie te geven op het thema 'Angst&Ruimte': Mr Smith, DUS, Untitled en Shine 5.0 hebben onafhankelijk van elkaar een onderzoeks- en ontwerptraject uitgezet. Tussentijds zijn er meerdere discussieavonden geweest waarop

de groepen hun gedachtegoed aan elkaar presenteerden. De input aan de discussies werd van buitenaf geleverd door gastsprekers en critici. Op 11 december presenteerden de groepen op diverse locaties in Rotterdam hun resultaten in de vorm van een installatie, een videofilm, een danceparty en een tentoonstelling. Op deze dag is tevens de bijbehorende publicatie gepresenteerd met enkele essays waarin de onderzoeksprojecten in perspectief worden geplaatst door verschillende auteurs.

9.3 Debat 'Luie Schilders?'

In samenwerking met het Nederlands Foto Instituut organiseerde het Fonds BKVB het debat 'Luie schilders?', over de betekenis van de snelle en brede opmars van de fotografie voor de beeldende kunst. Aanleiding van het debat was het veelbesproken artikel dat criticus Hans den Hartog Jager op 26 september 2003 in NRC Handelsblad schreef onder de titel 'Luie schilders. De armoede van de hedendaagse fotografie'. Hij stelt hierin onder meer dat fotografen ten onrechte kunstenaar willen zijn. Zij krijgen de ruimte van gemakzuchtige museumconserva-

toren die, zo betoogt hij, het werk van deze fotografen kritiekloos accepteren. Volgens Den Hartog Jager zijn fotomusea, die toch al een richtingloos beleid voeren, als mediums specifieke instellingen overbodig, want er zijn ook geen musea voor schilderkunst. Het NFI en Fonds BKVB nodigden een aantal specialisten uit om met elkaar te discussiëren over 3 uit het artikel gedestilleerde stellingen. Het debat vond plaats op 25 februari in De Balie te Amsterdam. De belangstelling was enorm, waardoor ook videoschermen buiten de zaal geplaatst moesten worden.

Hans den Hartog Jager en Warna Oosterbaan discussieerden over de stelling 'Fotografie is méér dan kunst'. Els Barents en Janneke Wesseling bespraken de stelling 'Fotografie wordt door museumconservatoren kritiekloos geaccepteerd.' En de stelling 'Speciale musea voor fotografie zijn overbodig' was gespreksonderwerp voor Christoph Ruys en Hripsimé Visser. Gespreksleider was Hans Maarten van den Brink. Bas Vroege, Bert Sissingh en Hans Aarsman hadden gesproken columns voorbereid.

9.4 Nieuwsbrief

De Nieuwsbrief van het Fonds BKVB verscheen 2 keer in 2004. In mei verscheen Nieuwsbrief 06 in extra hoge oplage i.v.m. de verspreiding via de Uitgelicht-tentoonstelling. Het nummer stond vooral in het teken van de vormgeving, met een terugblik van Gert Staal op 10 jaar Nederlandse vormgeving, een interview van Merel Bem met startende ontwerpers en een artikel dat Louise Schouwenberg eerder had geschreven naar aanleiding van 'Toekenning 018'.

Nieuwsbrief 07 had geen thema en besteedde voornamelijk aandacht aan allerlei nieuwsfeiten die direct met het Fonds BKVB te maken hadden.

Naast artikelen van gastauteurs is de Nieuwsbrief van het Fonds BKVB ook de plek voor allerlei zaken die direct betrekking hebben op het reilen en zeilen van het Fonds BKVB en die van belang zijn voor (potentiële) aanvragers. Het aantal geïnteresseerden dat de Nieuwsbrief ontvangt, liep in 2005 op tot ca. 4200. Daarnaast wordt het blad verspreid via de balie van het Fonds BKVB, academies, CBK's en voorlichtingsbijeenkomsten. De nieuwsbrieven zijn ook te downloaden via de website.

9.5 Website

De stijgende lijn in het aantal bezoekers van de website van het Fonds BKVB zette zich ook in 2004 voort. Het aantal pageviews bedroeg 175.544 (136.188 in 2003). Hiervoor waren 33.316 bezoekers verantwoordelijk (28.120 in 2003).

De website werd wekelijks onderhouden door de publiciteitsmedewerker van het Fonds BKVB. Daarnaast sleutelden de ontwerpers van de site zeer incidenteel aan kleine technische details.

Financieel Jaarverslag 2004**Inhoudsopgave 88**

- A Bestuursverslag 88**
- B Jaarrekening**
  - 1 Balans per 31 december 2004 90
  - 2 Exploitatierkening 91
  - 3 Kasstroomoverzicht 92
  - 4 Toelichting 92
    - 4.1 Toelichting algemeen 92
    - 4.2 Toelichting op de balans 94
    - 4.3 Toelichting op exploitatierkening 102
- C Overige gegevens**
  - 1 Accountantsverklaring 106
- D Additioneel te verstrekken gegevens**
  - 1 Aanvullende toelichting op afwijkingen groter dan 5 % 108
  - 2 Kwantitatieve gegevens 110

A. Bestuursverslag

De doelstellingen zoals geformuleerd in het beleidsplan 2001-2004 zijn gehaald. In financiële zin zijn

de meeste aanvragen en toekenningen vooral bij de basissubsidies in de eerste 2 jaar van deze cultuurplanperiode behandeld. In de laatste 2 jaar liet het aantal aanvragen en toekenningen bij de basissubsidies, zoals verwacht, een dalend verloop zien. Deze ontwikkeling liep gelijk met de gedynamiseerde meerjarenbegroting en mede hierdoor is het Fonds BKVB binnen het gestelde negatieve eigen vermogen van € 8,1 miljoen gebleven. Dit negatieve eigen vermogen bestond uit € 5,1 miljoen voor de realisatie van het beleidsplan 2001-2004 en uit € 3,0 miljoen voor de ingevoerde stelselwijziging. Het ministerie van OCW heeft zich met een garantieverklaring garant gesteld voor de gevolgen van de verplichtingen van het Fonds BKVB voor het bovengenoemde negatieve eigen vermogen. Het negatieve eigen vermogen is minder groot dan geprognosticeerd, het bestuur wil het surplus ter vermindering van de garantie brengen. Bijzondere aandacht ging uit naar de buitenland ateliers. Het atelier in Japan (CCA) en een atelier in New York (P.S.1) kwamen te vervallen. In 2003 is het Fonds BKVB met 2 nieuwe ateliers gestart in Stockholm (IASPIS) en in Istanbul (Platform Garanti).

Vanwege het specifieke karakter van deze ateliers konden zij gefinancierd worden vanuit de HGIS cultuurmiddelen. De 2 ateliers worden de komende jaren uit het reguliere budget gefinancierd. In de nieuwe cultuurplanperiode zal het Fonds BKVB zijn beleid ten aanzien van de buitenland ateliers intensiveren. Dit komt terug in het beleidsplan 2005-2008.

De totstandkoming van het beleidsplan en de daarmee samenhangende consequenties voor het beleid waren een belangrijk aandachtspunt. De door het ministerie van OCW opgelegde bezuinigingen moesten in dat beleidsplan en de herziene begroting verdisconteerd worden.

In 2004 heeft het Fonds BKVB een start gemaakt met het zgn. 'Schatkist bankieren'. In overleg met het ministerie van Financiën is besloten de uitstaande gelden op rentedragende deposito's met een einddatum op 31 december 2004 in het begin van 2005 toe te voegen aan de liquide middelen. Dit heeft inmiddels plaatsgevonden. Gezien de lage rentepercentages is de verwachting wel dat de toekomstige rentebaten hierdoor zullen dalen.

B.1 Balans per 31 december 2004

	2004		2003	
	€	€	€	€
Activa				
<u>Materiële vaste activa</u>				
Gebouwen en terreinen	1.095.330		1.125.882	
Overige materiële vaste activa	<u>184.384</u>		<u>246.744</u>	
		1.279.714		1.372.626
<u>Vlottende activa</u>				
Overige vorderingen en overlopende activa	<u>373.415</u>		<u>332.727</u>	
Totaal vlottende activa		373.415		332.727
<u>Liquide middelen</u>		21.244.513		19.278.159
Totaal activa		<u><u>22.897.642</u></u>		<u><u>20.983.512</u></u>
Passiva				
<u>Eigen vermogen</u>				
Algemene reserve	(6.734.200)		(10.081.947)	
<u>Bestemmingsreserve</u>				
Antillen en Aruba	<u>400.000</u>		<u>-</u>	
		(6.334.200)		(10.081.947)
<u>Langlopende schulden</u>				
Egalisatierekening investeringbijdrage		958.598		988.098
<u>Kortlopende schulden</u>				
Schulden aan subsidieontvangers	26.930.952		29.264.260	
Belastingen en premies sociale verzekeringen	37.303		19.527	
Schulden aan leveranciers	64.831		20.588	
Overige schulden en overlopende passiva	<u>1.240.158</u>		<u>772.986</u>	
		28.273.244		30.077.361
Totaal passiva		<u><u>22.897.642</u></u>		<u><u>20.983.512</u></u>

B.2 Functionele exploitatierekening 2004

	2004	Begroting	2003
Baten			
<u>Subsidie ministerie OCW</u>			
Basissubsidie	22.286.407	21.552.946	22.037.638
	<u>22.286.407</u>	<u>21.552.946</u>	<u>22.037.638</u>
<u>Subsidie ministerie van Buitenlandse Zaken</u>			
HGIS Middelen	93.099	-	153.670
<u>Som der baten</u>	<u>22.379.506</u>	<u>21.552.946</u>	<u>22.191.308</u>
Lasten			
<u>Beheerlasten</u>			
Personeel	1.334.374	1.155.018	1.290.068
Materieel	668.479	725.900	722.153
<u>Som der beheerslasten</u>	<u>2.002.853</u>	<u>1.880.918</u>	<u>2.012.221</u>
<u>Activiteitenlasten</u>			
Verleende subsidies	16.709.039	17.696.476	21.529.151
Advisering	391.194	405.000	525.791
<u>Som der activiteitenlasten</u>	<u>17.100.233</u>	<u>18.101.476</u>	<u>22.054.942</u>
<u>Som der lasten</u>	<u>19.103.086</u>	<u>19.982.394</u>	<u>24.067.164</u>
Interestbaten	471.327	-	421.075
<u>Exploitatiesaldo</u>	<u>3.747.747</u>	<u>1.570.552</u>	<u>(1.454.779)</u>

B.3 Kasstroomoverzicht 2004

	2004	2003
	€	€
<u>I Kasstroom uit operationele activiteiten</u>		
Exploitatieresultaat	3.747.747	(1.454.779)
<i>Aanpassen voor:</i>		
Afschrijving pand	29.500	29.500
Vrijval egalisereserve	(29.500)	(29.500)
Afschrijving overige materiële vaste activa	121.435	132.279
Bruto kasstroom uit operationele activiteiten	<u>3.869.182</u>	<u>(1.322.500)</u>
Mutatie in vorderingen	(40.688)	(16.158)
Mutatie lang- en kortlopende schulden	(1.804.114)	360.461
Netto kasstroom uit operationele activiteiten	<u>2.024.380</u>	<u>(978.197)</u>
<u>II Kasstroom uit investeringsactiviteiten</u>		
Investerings in materiële vaste activa	(58.026)	(118.211)
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	<u>(58.026)</u>	<u>(118.211)</u>
Mutatie liquide middelen I + II	<u>1.966.354</u>	<u>(1.096.408)</u>
Liquide middelen einde boekjaar	21.244.513	19.278.159
Liquide middelen begin boekjaar	<u>19.278.159</u>	<u>20.374.567</u>
Mutatie liquide middelen	<u>1.966.354</u>	<u>(1.096.408)</u>

B.4.1 Toelichting algemeen

Deze jaarrekening is opgesteld overeenkomstig het handboek Verantwoording Cultuursubsidies Fondsen van het ministerie OCW uitgegeven in augustus 2001. In overeenstemming met het per 1 januari 2001 van kracht zijnde handboek en ter verbetering van het inzicht in de samenstelling en grootte van het eigen

vermogen en resultaat zijn de door het Fonds BKVB verstrekte basissubsidies vanaf verslagjaar 2001 in hun geheel onder de activiteitenlasten verantwoord in het boekjaar waarin de basissubsidies zijn toegekend.

Grondslagen van waardering van activa en passiva

Algemeen

Tenzij anders vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen de nominale waarde.

Materiële vaste activa

Gebouw

Met ingang van 1998 is het, per 1 januari 1989 om niet verkregen, pand Brouwersgracht 276 gewaardeerd tegen getaxeerde waarde. Onder de passiva is hetzelfde bedrag eveneens opgenomen als egalisatierekening investeringsbijdragen. Op het pand wordt lineair afgeschreven waarbij de afschrijvingen gelijk zijn aan de vrijval van de egalisatierekening.

Overige materiële vaste activa

De overige materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs, verminderd met een lineaire afschrijving gebaseerd op de in het handboek Verantwoording Cultuursubsidies Fondsen opgenomen afschrijvingstermijnen.

Langlopende schulden

Egalisatierekening investering-bijdrage

Als gevolg van de waardering van het pand Brouwersgracht 276 tegen getaxeerde waarde is voor hetzelfde bedrag een egalisatierekening gevormd. De jaarlijkse vrijval van de egalisatierekening is gelijk aan de jaarlijkse afschrijving op het pand.

Grondslagen voor resultaatbepaling

Algemeen

Baten en lasten worden toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Activiteitenlasten

De door het Fonds BKVB verstrekte subsidies worden in hun geheel verantwoord onder de activiteitenlasten in het verslagjaar waarin het besluit tot verlening van de subsidie schriftelijk aan de subsidieontvanger is megedeeld.

B.4.2 Toelichting op de balans per 31 december 2004**Activa**Materiële vaste activaGebouwen en terreinen

De materiele vaste activa, gebouwen en terreinen bestaan uit het pand Brouwersgracht 276 en verbouwingen.

	Bedrijfs- gebouw €	Verbou- wingen €	Totaal €
Boekwaarde 1 januari 2004	988.098	137.784	1.125.882
Investerings	-	27.226	27.226
Desinvesteringen	-	-	-
Afschrijvingen	29.500	28.278	57.778
Boekwaarde 31 december 2004	<u>958.598</u>	<u>136.732</u>	<u>1.095.330</u>
Aanschafwaarde 31 december 2004	1.179.829	294.205	1.474.034
Cum.afschrijvingen 31 dec. 2004	<u>221.231</u>	<u>157.473</u>	<u>378.704</u>
Boekwaarde 31 december 2004	<u>958.598</u>	<u>136.732</u>	<u>1.095.330</u>

De verzekerde waarde van het pand bedraagt € 1.780.000,-. Taxatie heeft plaats gevonden op 12 december 2002. Ingevolge de subsidievoorwaarden bestaat de verplichting bij vervreemding van het pand de vervreemdingsprijs uit te keren aan het Ministerie van OCW.

Overige materiële vaste activa

	Kantoor- apparatuur	Kantoor- meubilair	Automa- tiserings- apparatuur en software	Overige inventaris	Totaal
	€	€	€	€	€
Boekwaarde					
1 januari 2004	5.353	133.915	103.686	3.790	246.744
Investerings	10.710	2.100	17.990	-	30.800
Desinvesterings	-	-	-	-	-
Afschrijvingen	<u>2.073</u>	<u>33.404</u>	<u>55.787</u>	<u>1.896</u>	<u>93.160</u>
Boekwaarde 31 december 2004	<u>13.990</u>	<u>102.611</u>	<u>65.889</u>	<u>1.894</u>	<u>184.384</u>
Aanschafwaarde					
31 december 2004	87.098	452.826	771.031	22.277	1.333.232
Cum.afschrijvingen 31 dec. 2004	<u>73.108</u>	<u>350.215</u>	<u>705.142</u>	<u>20.383</u>	<u>1.148.848</u>
Boekwaarde 31 december 2004	<u>13.990</u>	<u>102.611</u>	<u>65.889</u>	<u>1.894</u>	<u>184.384</u>

De verzekerde waarde van de overige materiële vaste activa bedraagt € 680.000,- op basis van de nieuwwaarde.

Vlottende activaOverige vorderingen en overlopende activa

	2004	2003
	€	€
Te vorderen interest op deposito's	173.623	137.803
Vooruitbetaalde kosten	163.528	139.420
Terug te vorderen subsidies	-	25.661
Omzetbelasting	16.816	126
Overige nog te ontvangen bedragen	19.448	29.717
	<u>373.415</u>	<u>332.727</u>

Liquide middelen

ABN AMRO Bank	5.005.060	-
ING Bank	10.679.387	19.276.330
Ministerie van Financiën	5.558.772	-
Kas	1.294	1.829
	<u>21.244.513</u>	<u>19.278.159</u>

Het totaal van de uitstaande deposito's bedraagt per 31 december 2004 € 15.684.447,- en zijn direct opvraagbaar. Op 13 juli 2004 heeft het Fonds BKVB een 'balance-overeenkomst' getekend met het ministerie van Financiën waarmee het schatkistbankieren is ingezet. Zowel de Postbankre-

kening als de ING bankrekening is gekoppeld aan een door de staat geopende 'paraplurekening' waarop per 31 december 2004 een saldo van € 5.558.772,- stond. Na deze balansdatum zijn de aangehouden deposito's van de ING bank op deze rekening bijgeschreven.

PassivaEigen vermogen

Het verloop van het eigen vermogen gedurende het verslagjaar is als volgt:

	Algemene reserve	Bestemmingsreserve	Totaal €
Saldo per 1 januari 2004	(10.081.947)	-	(10.081.947)
Exploitatiesaldo	<u>3.347.747</u>	<u>400.000</u>	<u>3.747.747</u>
Saldo per 31 december 2004	<u>(6.734.200)</u>	<u>400.000</u>	<u>(6.334.200)</u>

Algemene reserve

Het verloop van de algemene reserve gedurende de het verslagjaar over de cultuurplanperiode 2001-2004 is als volgt:

	€	€
Saldo per 1 januari 2001	11.609.975	
- Mutaties als gevolg van de stelselwijziging	<u>(2.994.949)</u>	
Saldo per 1 januari 2001 na stelselwijziging		8.615.026
- Exploitatiesaldo 2001		<u>(2.157.780)</u>
Saldo per 1 januari 2002		6.457.246
- Exploitatiesaldo 2002:		
- Afboeking vordering OCW	(7.260.483)	
- Reguliere exploitatie	<u>(7.823.929)</u>	
Totaal exploitatiesaldo 2002		<u>(15.084.412)</u>
Saldo per 1 januari 2003		<u>(8.627.168)</u>
- Exploitatiesaldo 2003		<u>(1.454.779)</u>
Saldo per 31 december 2003		<u>(10.081.947)</u>
- Exploitatiesaldo 2004 na bestemming		<u>3.347.747</u>
Saldo per 31 december 2004		<u><u>(6.734.200)</u></u>
De algemene reserve per 31 december 2004 bestaat uit:		
- negatief effect op het eigen vermogen als gevolg van de stelselwijziging		(2.994.949)
- exploitatie beleidsplan 2001-2004		<u>(3.739.251)</u>
		<u><u>(6.734.200)</u></u>

De algemene reserve per 31 december 2004 bedraagt € 6,7 miljoen negatief. Van de algemene reserve is € 3,7 miljoen toe te rekenen aan de uitvoering van het beleidsplan 2001-2004. De resterende € 3,0 miljoen is bij aanvang van de cultuurplanperiode (1 januari 2001) in mindering gebracht op het eigen vermogen als gevolg van een stelselwijziging.

Het ministerie van OCW heeft

zich garant gesteld voor alle door het Fonds BKVB aangegane verplichtingen in het kader van door het ministerie goedgekeurde statuten, beleids- en activiteitenplannen die als gevolg van een eventuele toekomstige beslissing tot (gedeeltelijke) subsidiebeëindiging niet kunnen worden betaald. Hieronder is het negatieve effect op het eigen vermogen als gevolg van de stelselwijziging ad € 3,0 miljoen bij aanvang van de

cultuurplanperiode 2001-2004 inbegrepen. Voor het beleidsplan 2001-2004 heeft het ministerie zich in aanvulling op deze garantiestelling tevens garant gesteld voor het te verwachten tekort over deze periode ter grootte van € 5,1 miljoen. Het ministerie van OCW heeft zich garant gesteld voor een negatief eigen vermogen van maximaal € 8,1 miljoen.

Bestemmingsreserve

Het Fonds BKVB heeft in overleg met het ministerie van OCW en de Mondriaan Stichting beleidsvoornemens om te participeren in de beeldende kunst op de Antillen en Aruba. In 2004 en begin 2005 is hiervoor al een initiatief genomen en zal in de komende jaren verder ontwikkeld worden. Voor dit initiatief is een bestemmingsreserve gevormd van € 400.000,-.

Langlopende schulden

Egalisatierekening investeringsbijdragen

Stand per 1 januari 2004

Af: vrijval

Stand per 31 december 2004

988.098

(29.500)

958.598

Kortlopende schulden

Te betalen subsidies

	2004	2003
	€	€
Nog te betalen Stimuleringsubsidies	4.821.164	4.317.526
Nog te betalen Basissubsidies	21.430.387	24.385.936
Nog te betalen overige subsidies	679.401	560.798
Totaal nog te betalen subsidies	27.430.952	29.264.260

Stimuleringsubsidies

Verloopoverzicht stimuleringsubsidies

jaar	toekenningen	saldo 01-2004	toekenningen	uitbetaald	vrijval	saldo 31-12-2004
1998	6.021.012	3.385	-	-	1.168	2.217
1999	6.526.540	5.367	-	-	1.476	3.891
2000	7.342.331	17.021	-	1.128	8.398	7.495
2001	7.870.227	101.307	-	51.830	521	48.956
2002	8.554.140	685.971	-	178.295	12.244	495.432
2003	6.869.936	3.504.475	-	2.820.618	43.435	640.422
2004	6.378.826		6.378.826	2.756.075		3.622.751
		<u>4.317.526</u>	<u>6.378.826</u>	<u>5.807.946</u>	<u>67.242</u>	<u>4.821.164</u>

De toekenningen zoals die in het verloopoverzicht zijn opgenomen, zijn exclusief de vrijval en eventuele aanvullende vergoedingen voor kosten die aan de kunstenaar worden verstrekt, zoals een bijdrage voor de accountantsverklaring bij de afrekening van een project. De vrijval komt tot stand nadat uit de financiële verantwoording blijkt dat er minder kosten zijn gemaakt dan oorspronkelijk is begroot of als er een tegemoetkoming in de kosten van levensonderhoud vertstrekt

is, maar gebleken is dat het verzamelinkomen boven het normbedrag uitkomt. In het laatste geval wordt dit bovenmatige deel teruggevorderd. Het openstaande saldo van een Stimuleringssubsidie betreft 10% van de toegekende subsidie die na goedkeuring van het inhoudelijk en financieel verslag wordt uitbetaald. Daarnaast wordt de tegemoetkoming in de kosten van levensonderhoud uitbetaald in het jaar waar dat betrekking op heeft.

BasissubsidieVerloopoverzicht Basissubsidies

jaar	toekenningen	saldo 01-01-2004	toekenningen	uitbetaald	vrijval	saldo 31-12-2004
1994	20.433.028	203.824	-	35.608	15.470	152.746
1995	10.626.171	32.045	-	-		32.045
1996	9.958.207	64.911	-	17.905	3.172	43.834
1997	9.759.224	156.020	-	91.246		64.774
1998	9.148.209	222.717	-	100.845		121.872
1999	8.168.044	556.950	-	153.870		350.785
2000	5.989.900	695.273	-	324.384		370.889
2001	12.868.584	3.408.483	-	1.580.389	4.000	1.824.094
2002	17.783.066	8.351.213	-	3.794.728	4.000	4.552.485
2003	13.291.263	10.694.501	-	4.026.576		6.667.925
2004	8.879.500		8.879.500	1.630.562		7.248.938
totaal		<u>24.385.937</u>	<u>8.879.500</u>	<u>11.756.113</u>	<u>26.642</u>	<u>21.430.387</u>

Basissubsidies hebben een looptijd van minimaal 2 jaar. Het deel van de in 2004 toegekende basissubsidies dat beschikbaar komt in de loop van 2005 bedraagt € 4.439.750,-.

Indien de aanvrager 4 jaar na de toekenning nog een resterend bedrag heeft openstaan, wordt (voordat verdere verstrekkingen kunnen plaatsvinden) gekeken of een beeldend kunstenaar of vrije vormgever nog steeds professioneel werkzaam is. Als 8 jaar na de toekenning nog

een restant open staat, wordt het 'artistiek functioneren' opnieuw door de werkgroep beoordeeld, voordat verdere verstrekkingen kunnen plaatsvinden.

Indien in het toekenningsjaar van de basissubsidie het verzamelinkomen boven het normbedrag uitkomt, wordt deze subsidie ingetrokken. Ook is het mogelijk dat als gevolg van de 'beroepstoets' na 4 jaar of het 'artistiek functioneren' na 8 jaar bij een negatieve beoordeling het restant van de basissubsidie vrijvalt.

Overige subsidies

Verloopoverzicht Overige subsidies

jaar	toekenningen	saldo 01-01-2004	toekenningen	uitbetaald	vrijval	saldo 31-12-2004
2001	271.354	9.410	-	2.870	1.492	5.048
2002	548.190	26.107	-	3.010	3.070	20.027
2003	808.226	525.281	-	214.917	1.632	308.732
2004	345.594	-	345.594	-	-	345.594
totaal		<u>560.798</u>	<u>345.594</u>	<u>220.797</u>	<u>6.194</u>	<u>679.401</u>

Onder de Overige subsidies staan alle aan kunstenaars opvraagbare toekenningen vanuit de Buitenland ateliers, Bemiddelaarsubsidies, Interregeling en Innovatiesubsidie vermeld.

De vrijval komt tot stand nadat uit de financiële verantwoording blijkt dat er minder kosten zijn

gemaakt dan oorspronkelijk is begroot of als er een tegemoetkoming in de kosten van levensonderhoud verstrekt is, maar gebleken is dat het verzamelinkomen boven het normbedrag uitkomt. In het laatste geval wordt dit bovenmatige deel teruggevorderd.

Overige schulden en overlopende passiva

	2004	2003
Nog te betalen bedragen	483.565	488.693
Pensioenen	100.000	-
Culturele diversiteit	500.000	-
Reserve vakantiedagen en -geld	65.336	65.336
Oeuvreprijzen	71.770	188.230
Vooruitontvangen subsidie HGIS	-	23.693
Overige schulden	19.487	7.035
Totaal	<u>1.240.158</u>	<u>772.987</u>

Vanuit de Innovatiecommissie is € 500.000,- gereserveerd voor het ontwikkelen van projecten in het kader van de culturele diversiteit. Hierover zijn in 2004 afspraken gemaakt met de staatssecretaris. Er is een commissie Pilotprojecten samengesteld, deze zal interculturele en multiculturele projecten entameren, bevorderen en uitlokken. De wijze waarop de commissie dit doet is divers en zal speciale deskundigheid ontwikkelen op dit gebied.

Niet uit de balans blijvende financiële rechten en verplichtingen

Toekenningen subsidie ministerie van OCW periode 2005 – 2008

Op basis van de brief DK/BK/2004/60856 d.d. 13 oktober 2004 van het ministerie van OCW is voor de komende cultuurplanperiode lopende van

2005 tot en met 2008 een subsidie toegezegd van totaal € 83.612.220,-. Hiervan is € 20.903.055,- toegezegd voor het jaar 2005.

HGIS Cultuurmiddelen

Op basis van de brieven DCO/IC-h0997/01 d.d. 16 november 2001, DCO/IC-h0195/04 d.d. 6 april 2004 en DCO/IC-h0048/05 d.d. 4 februari 2005 van het ministerie van Buitenlandse zaken is voor de periode 2002 tot en met 2004 een subsidie toegezegd van € 302.862,-.

Op basis van de brief DCO/IC-h0048/05 d.d. 4 februari 2005 van het ministerie van Buitenlandse zaken heeft het Fonds BKVB een goedkeuring ontvangen om de niet bestede HGIS cultuurmiddelen van € 50.093,- in te zetten voor het jaar 2005.

Overige verplichtingen

Het Fonds BKVB is gehuisvest in 2 panden, te weten Brouwersgracht 274 en Brouwersgracht 276. Het pand Brouwersgracht 274 betreft een huurpand waarvoor jaarlijks € 27.000,- verschuldigd is, jaarlijks wordt dit bedrag geïndexeerd. Het huurcontract loopt tot en met 1 augustus 2005.

Garantie

Het ministerie van OCW heeft zich garant gesteld voor alle door het Fonds BKVB aangegane verplichtingen in het kader van door het ministerie goedgekeurde statuten, beleids- en activiteitenplannen die als gevolg van een eventuele toekomstige beslissing tot (gedeeltelijke) subsidieëindiging niet kunnen worden betaald. Hieronder is het negatieve effect op het eigen vermogen als gevolg van de stelselwijziging ad € 3,0 miljoen inbegrepen. Voor het beleidsplan 2001-2004 heeft het ministerie zich in aanvulling op deze garantiestelling tevens garant gesteld voor het te verwachten tekort over deze periode ad € 5,1 miljoen.

B.4.3 Toelichting op de exploitatierekening

Baten

Subsidie ministerie OCW

Basissubsidie

Op basis van de brief van K/BK/01/110029 d.d. 10 april 2001 van het ministerie van OCW is een subsidiebedrag van € 22.286.407,- verantwoord. Dit bedrag is inclusief een vergoeding voor arbeidskostenontwikkeling. Op basis van de brief K/BK/01/37427 d.d. 9 oktober 2001 en DK/AZ/02/35752 d.d. 7 oktober 2002 en DK/BK/2003/46966 d.d. 15 oktober 2003 en DK/AZ/2004/38948 d.d. 19 augustus 2004 van het ministerie van OCW is de overheidsbijdrage in de arbeidskostenontwikkeling vastgesteld op een totaalbedrag van € 2.062.334,-.

Subsidie HGIS Cultuurmiddelen Over 2004 is een subsidiebate van € 93.099,- verantwoord voor de ateliers in Istanbul en Stockholm.

Lasten

Beheerlasten

De personeelslasten zijn als volgt uitgesplitst naar onderdelen van de organisatie.

	2004	Begroting	2003
	fte	fte	fte
Directie en secretariaat	1,9	2,5	1,9
Financiële zaken en systeembeheer	3,8	3,0	3,4
Voorlichting en juridische zaken	2,4	2,5	2,5
Coördinatie stimuleringssubsidie en basissubsidie	2,6	2,5	2,6
Secretariaat adviescommissies	3,7	6,0	3,8
Administratie en huishoudelijke zaken	<u>5,3</u>	<u>5,5</u>	<u>5,3</u>
	19,7	22,0	19,5
	2004	Begroting	2003
<u>Personeelskosten</u>	1.334.374	1.155.018	1.290.068
Salarissen	1.011.779	903.018	894.583
Sociale lasten	76.064	100.000	85.747
Pensioenpremie	201.045	106.000	219.040
Uitzendpersoneel	36.004	9.000	33.835
Overige kosten	9.482	37.000	56.863
<u>Huisvestingskosten</u>	112.704	90.000	83.880
Huren	32.813	29.000	32.557
Onderhoud gebouw	25.167	15.000	6.840
Schoonmaak gebouw	21.723	15.000	21.271
Beveiliging gebouw	6.648	4.000	4.123
Energieverbruik	18.115	19.000	12.645
Overige kosten	8.238	8.000	6.444
<u>Bureaunkosten</u>	301.797	368.600	352.944
Afschrijvingskosten	121.435	140.000	132.279
Onderhoudskosten	37.650	46.000	47.813
Porto- vrachtkosten	32.570	37.000	43.306
Telefoon- fax kosten	16.297	18.000	15.523
Kopieerkosten	32.996	23.000	27.725
Drukwerk	9.815	30.000	16.197
Dokumentatiekosten	6.892	4.600	7.439
Reis- representatiekosten	22.783	50.000	36.327
Overige bureaunkosten	21.359	20.000	26.331

104 Toelichting op de exploitatierekening

<u>Organisatiekosten</u>	65.703	52.300	67.327
Juridische bijstand	8.208	6.800	460
Accountantskosten	35.320	27.500	46.261
Overige organisatiekosten	14.225	18.000	12.656
Verplichtingen derden	7.950		7.950
<u>Voorlichtingskosten</u>	188.275	215.000	218.002
Bulletins	18.129	30.000	22.693
Jaarverslag	21.626	20.000	25.827
Tentoonstelling	64.623	68.000	66.902
Advertenties	22.41	35.000	52.429
Activiteiten presentatieruimte	27.838	25.000	23.472
Uitreiking oeuverprijzen	30.800	23.000	23.000
Internetsite	2.845	5.000	3.679
Overige voorlichtingskosten	-	9.000	-
<u>Beheerlasten personeel</u>	1.334.374	1.155.018	1.290.068
<u>Beheerlasten materieel</u>	668.479	725.900	722.153
<u>Totaal beheerslasten</u>	2.002.853	1.880.918	2.012.221
Activiteitenlasten			
	2004	Begroting	2003
<u>Basissubsidies</u>			
Basisstipendia	8.780.500	8.800.000	13.213.263
Productiesubsidies	99.000	200.000	78.000
Vervallen toekenningen	(26.642)	-	(96.922)
<u>Totaal basissubsidies</u>	8.852.858	9.000.000	13.194.341
<u>Stimuleringsubsidies</u>			
<u>1. Beeldende kunst</u>			
Startstipendia	1.960.000	1.600.000	2.169.333
Werkbeurzen	825.000	825.000	660.000
Projectsubsidies	1.253.349	2.211.476	1.611.434
Investeringsubsidies	50.417	150.000	43.448
Vervallen toekenningen	(56.112)	-	(75.108)
<u>Totaal Beeldende kunst</u>	4.032.654	4.786.476	4.409.107

2. Vormgeving

Startstipendia	768.000	720.000	800.000
Werkbeurzen	247.500	330.000	275.000
Projectsubsidies	392.554	410.000	560.447
Investeringsubsidies	83.148	40.000	28.512
Vervallen toekenningen	(6.674)	-	(6.492)

Totaal Vormgeving	<u>1.484.528</u>	<u>1.500.000</u>	<u>1.657.467</u>
-------------------	------------------	------------------	------------------

3. Bouwkunst

Startstipendia	256.000	240.000	272.000
Werkbeurzen	110.000	165.000	55.000
Projectsubsidies	430.963	655.000	523.946
Investeringsubsidies	2.445	40.000	-
Vervallen toekenningen	(4.456)	-	(47.584)

Totaal Bouwkunst	<u>794.952</u>	<u>1.100.000</u>	<u>803.362</u>
------------------	----------------	------------------	----------------

Totaal Stimuleringsubsidies	6.312.134	7.386.476	6.869.936
-----------------------------	-----------	-----------	-----------

Overige regelingen

* Ateliers buitenland subsidie I.S.C.P.	116.221	70.336	71.836
subsidie CCA Japan	-	45.378	46.368
subsidie PS1	52.141	62.185	62.149
subsidie Bethanienhaus	55.235	45.378	44.557
atelier Holsboer Parijs	59.097	22.689	29.452
atelier Buro Friedrich	88.961	97.715	103.184
atelier Banff	12.082	16.000	18.108
atelier Delfina	45.552	34.319	35.833
Totaal ateliers buitenland	<u>429.289</u>	<u>394.000</u>	<u>411.487</u>

* Oeuvreprijzen	85.704	111.000	111.952
* Bemiddelaarssubsidies	294.814	300.000	279.836
* Interregeling	-	-	92.211
* Innovatiesubsidie	516.794	325.000	325.000
* Studiereis	69.761	50.000	102.935
* Overige projecten	147.685	130.000	141.454

Totaal overige regelingen	<u>1.544.047</u>	<u>1.310.000</u>	<u>1.464.874</u>
---------------------------	------------------	------------------	------------------

Subtotaal verleende subsidies	16.709.039	17.696.476	21.529.151
-------------------------------	------------	------------	------------

In de exploitatierekening zijn alle toegekende subsidies verantwoord, inclusief aanvullende kosten die aan de kunstenaar vergoed worden, zoals een bijdrage voor de accountantsverklaring die betrekking heeft op de afrekeningen van een project. Onder de overige projecten worden naast

de toekenningen aan kunstenaars ook andere overige lasten opgenomen zoals gerelateerde kosten aan de buitenland ateliers, de oeuvreprijzen en de studiereis.

Kosten advisering

advisering basissubsidie
advisering stimuleringsubsidie
advisering overige regelingen

106.177	120.000	164.999
240.276	285.000	320.147
<u>44.741</u>	<u>-</u>	<u>40.646</u>
<u>391.194</u>	<u>405.000</u>	<u>525.791</u>
<u>17.100.233</u>	<u>18.101.476</u>	<u>22.054.942</u>

Totale activiteitenlasten

Financiële baten en lasten

De rentebaten zijn verkregen uit deposito's en zijn toegerekend aan het jaar waarop deze betrekking hebben.

C Overige gegevens

C.1 Accountantsverklaring

Opdracht

Wij hebben de in dit financieel jaarverslag opgenomen jaarrekening 2004 van Stichting Fonds voor de Beeldende Kunsten, Vormgeving en Bouwkunst te Amsterdam gecontroleerd. De jaarrekening is opgesteld onder verantwoordelijkheid van het

bestuur van de stichting. Het is onze verantwoordelijkheid een accountantsverklaring inzake de jaarrekening te verstrekken.

Werkzaamheden

Onze controle is verricht overeenkomstig in Nederland algemeen aanvaarde richtlijnen met betrekking tot controleopdrachten en met inachtneming van het in bijlage 3 van het handboek

verantwoording cultuursubsidies (Fondsen) opgenomen controleprotocol. Volgens deze richt-lijnen dient onze controle zodanig te worden gepland en uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen onjuistheden van materieel belang bevat. Een controle omvat onder meer een onderzoek door middel van deelwaarnemingen van informatie ter onderbouwing van de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. Tevens omvat een controle een beoordeling van de grondslagen voor financiële verslaggeving die bij het opmaken van de jaarrekening zijn toegepast en van belangrijke schattingen die het bestuur van de stichting daarbij heeft gemaakt, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening. Wij zijn van mening dat onze controle een deugdelijke grondslag vormt voor ons oordeel.

Oordeel

Wij zijn van oordeel dat de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Fonds voor beeldende kunsten, vormgeving en bouwkunst op 31 december 2004 en van het

resultaat over 2004. Voorts zijn wij van oordeel dat de jaarrekening in overeenstemming is met in Nederland algemeen aanvaarde grondslagen voor jaarverslaggeving en voldoet aan de bepalingen van het Bekostigingsbesluit cultuuruitingen (het Besluit) inzake de verantwoording.

Tevens delen wij mede dat alle voor de controle relevante bepalingen van de Wet op het specifieke cultuurbeleid, het Besluit en de Regeling subsidies en uitkeringen cultuuruitingen zijn nageleefd, alsmede voor zover van toepassing de bepalingen opgenomen in de verleningbeschikking (brieven van Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, kenmerk K/BK/2000/29035 d.d. 19 september 2000 en K/BK/2001/2261 d.d. 19 januari 2001).

Deze accountantsverklaring is afgegeven ten behoeve van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

Amsterdam, 26 april 2005

Ernst & Young Accountants

D.1 Aanvullende toelichting op afwijkingen groter dan 5%

Stimuleringsubsidies

Startsstipendia

Evenals in 2003 zijn er meer startstipendia toegekend dan begroot. Een mogelijke reden hiervoor is dat meer jonge aanvragers in deze tijd van recessie een beroep doen op de startsstipendia.

Werkbeurzen

Binnen de disciplines beeldende kunst en bouwkunst zijn er minder werkbeurzen toegekend dan begroot. Hoewel er veel aanvragen zijn ontvangen, voldeden zij niet aan het kwaliteitscriterium.

Projectsubsidies

Binnen de disciplines beeldende kunsten en bouwkunst zijn de projectsubsidies ruim binnen de gestelde budgetten gebleven, waardoor de overbesteding van de startstipendia gedekt kon worden.

Overige regelingen

Ateliers buitenland

Over het geheel genomen is er een lichte overschrijding te zien. Dat is toe te schrijven aan lokale prijsverhogingen, valutakoersen etc.

Innovatiesubsidies

Conform gemaakte afspraken is er ten laste van de innovatiesubsidie € 500.000,- gereserveerd voor het ontwikkelen van projecten in het kader van de culturele diversiteit. De start die in 2004 is gemaakt zal in 2005 zijn vervolg krijgen.

Studiereis

In 2004 heeft de studiereis naar Midden- en Oosteuropa plaatsgevonden. Het succes van de reis vertaalde zich in een reeks van niet begrootte natraject activiteiten.

Kosten advisering

De kosten voor advisering zijn flink gedaald als gevolg van een aantal doorgevoerde bezuinigingen. Ook zijn de adviseringskosten voor de overige projecten aanvankelijk niet begroot. Deze worden wel apart weergegeven.

Personeelskosten

De ogenschijnlijke overschrijding is het gevolg van de ontvangen indexeringsgelden die niet aan de begroting toegevoegd worden. De begroting is opgesteld op basis van het prijspeil 2000. De pensioenlasten kennen wel een werkelijke overschrijding. Dit heeft vooral te maken met een reservering die gemaakt is in verband met de achterstanden bij het pensioenfonds Delta Lloyd.

Huisvestingskosten

De schoonmaakkosten zijn toegenomen in verband met het deels uitbesteden van de schoonmaakwerkzaamheden aan een extern bedrijf. Tevens heeft een aantal kleine onderhoudswerkzaamheden aan het pand plaatsgevonden.

Bureaunkosten

De bureaunkosten zijn ruim binnen de begroting gebleven, maar op onderdelen zijn er wel fluctuaties te zien.

Organisatiekosten

In verband met de doorgevoerde automatisering is het mogelijk de accountantscontrole efficiënter te laten verlopen, hierover zijn afspraken gemaakt met Ernst & Young, wat zijn weerslag zal krijgen in 2005. De juridische bijstand kent een overschrijding, omdat in 2004 voor een zaak extern advies is gevraagd.

Voorlichtingskosten

Ook de voorlichtingskosten zijn ruim binnen de begroting gebleven. Voornaamste oorzaak is dat er in 2004 minder advertenties zijn geplaatst. Alleen de uitreiking oeuvreprijzen laat een overschrijding zien.

D.2 Kwantitatieve gegevens

2004

	Aantal aanvragen	Aangevraagd bedrag (x € 1.000)	Aantal toegekend	Toegekend bedrag (x € 1.000)
Stimuleringsubsidies				
<u>Beeldende kunsten</u>				
Startstipendia	401	6.416	123	1.960
Werkbeurzen	159	4.373	30	825
Projectsubsidies	421	6.315	116	1.253
Investeringsubsidies	34	170	10	50
Vervallen toekenningen				(56)
Subtotaal	1.015	17.274	279	4.032
<u>Vormgeving</u>				
Startstipendia	150	2.400	48	768
Werkbeurzen	32	880	9	248
Projectsubsidies	84	1.260	24	303
Investeringsubsidies	4	166	2	83
Praktijksubsidie	19	190	9	90
Vervallen toekenningen				(7)
Subtotaal	289	4.896	92	1.485
<u>Bouwkunst</u>				
Startstipendia	44	704	16	256
Werkbeurzen	14	385	4	110
Projectsubsidies	53	954	25	351
Investeringsubsidies	1	2	1	2
Praktijksubsidies	20	200	8	80
Vervallen toekenningen				(4)
Subtotaal	132	2.245	54	795
	1.436	24.415	425	6.312
<u>Basissubsidies</u>				
Toekenningen BS	677	23.357	267	8.879
Vervallen toekenningen				(27)
	677	23.357	267	8.852
<u>Totaal</u>	2.113	47.771	692	15.164

De aanvragen binnen de complementaire regeling zijn niet hierin opgenomen. Indien het aantal aanvragen hierbij opgeteld zou worden, komt het totaal aantal aanvragen op ongeveer 2500.

Begroting	2003			
	Aantal aanvragen	Aangevraagd bedrag (x € 1.000)	Aantal toegekend	Toegekend bedrag (x € 1.000)
Bedrag (x € 1.000)				
1.600	369	5.904	136	2.169
825	140	3.850	24	660
2.211	418	8.534	129	1.611
150	42	338	9	44 (75)
4.786	969	18.626	298	4.409
720	167	2.672	50	800
330	44	1.210	10	275
410	96	2.111	26	410
40	5	36	1	29
	29	333	15	150 (7)
1.500	341	6.362	102	1.657
240	44	704	17	272
165	17	468	2	55
655	53	2.577	31	474
40	-	-	-	-
	19	190	5	50 (48)
1.100	133	3.939	55	803
7.386	1.443	28.925	455	6.869
9.000	751	25.910	401	13.291 (97)
9.000	751	25.910	401	13.194
16.387	2.194	54.836	856	20.160

Colofon

Tekst: medewerkers Fonds BKVB

Redactie: Mirjam Beerman, Lex
ter Braak, Eveline Mulckhuyse

Ontwerp: 75B

Druk: Veenman, Rotterdam

Uitgave: Fonds voor beeldende
kunsten, vormgeving en bouw-
kunst

Postbus 773

1000 AT Amsterdam

tel 020 5231523

fax 020 5231541

post@fondsbkvb.nl

www.fondsbkvb.nl

© Fonds BKVB mei 2005